

Domoljub

V Ljubljani, 21. decembra 1938

Leto 51 • Štev. 51

Premišljevanje za sveti večer

Božji nam je rojen Sin...

»Ne bojte se; zakaj, glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo: Rodil se vam je danes v mestu Davidovem Zveličar, ki je Kristus Gospod. Našli boste dete, v plenice povito in v jasli položeno.« Lk 2, 10-13.

Raduj in veseli se, zemlja, nebesa so rosila Pravičnega, rojen je Kristus — človek — Bog.

Veselimo se in kličimo: Aleluja, ker je prišel dolgo zaželeni. Prišel je On, ki so ga težko pričakovale gore in bregovi, prišel je On, za katerim je vzdihovalo vse človeštvo. Prišel je On, ki so ga napovedali preroki, po katerem je željno hrepenelo izvoljeno ljudstvo.

Pozdravljen, pričakovani od vseh narodov!

Pojte in veselite se vse stvari, ker vas je obiskal Bog v človeškem telesu.

Sonce, nasuj zlatega prahu na ceste in na pota, ker po njih bo zdaj hodil Sin božji.

Odeni se v belo, črna zemlja, ponižajte se gore in hribi, vse doline naj se zravnajo, ker bo po svetu stopala noga Najvišjega.

Veselimo se, ker danes je Bog obiskal svoje ljudstvo. Veselimo se, ker je danes prišlo rešenje od naših sovražnikov in vseh, ki nas mrzijo. Danes se je Bog spomnil svoje obljube, ki jo je dal našim očetom.

Veselimo se, ker nas je obiskal Vzhajajoči z višave, da razsvetli te, ki sede v temi in smrtni senci, da naravna naše noge na pot miru.

Mogočne je vrgel s prestola in povišal je nizke. Lačne je napolnil z dobrotami in bogate je odpustil prazne.

Zasijalo je sonce, pregnalo mrko temo betlehemske noči.

Prišel je Kralj, da reši iz sužnosti svoje otroke.

Radujmo in veselimo se, saj v jaslicah leži On, ki bo človeštvo rešil — Odrešenik.

On je Resnica in vse, kar se mu protivi, je laž in zabloda.

On je Pot in vse, kar se od njega oddaljuje, drvi v lastno pogubo.

On je Življenje in vse, kar ne živi z njim, je plen smrti.

Luč našega razuma — Pot je naše volje — Življenje naše duše.

On je Ljubezen, ki nas greje v teh ledenih dnevih mržnje vseh proti vsem.

On je Knez miru — v vzdušju vojska in žvenketanja orožja.

On — betlehemska Ponižnost — v nasprotju z moderno oholostjo in prevzetnostjo.

On je Dobrota, Resnica, Lepota.

Bil je Beseda. Ta je bila v začetku pri Bogu. Vse je po njej nastalo in brez nje ni nič nastalo, kar je nastalega. Prava luč je bila, ki prihajajoč na svet, razsvetljuje vsakega človeka.

On je začetek in konec.

Prerok — ki bo obnovil svet.

On — Sin Najvišjega, Kralj, njegovemu kraljestvu ne bo konca.

Postavljen je »v padec in vstajenje mnogih,« znamenje, »ki se mu bo nasprotovalo.«

On je Dete, ki je »polno modrosti in je bila milost božja z njim.«

On je tisti, pred katerega so modri padli na kolena in ga počastili.

On je tisti, pred katerim morajo pasti na kolena vsi moderni modreci in se mu pokloniti, ker je On Modrost, Resnica, On je Luč od Luči.

On — malo Dete — pa veliki Bog.

On je, ki daje prirodi življenje, ki dela, da sonce greje zemljo. On je urejevalec vse-mirja, On stvaritelj čudovitega soglasja v vse-mirju, On je, ki vzdržuje vsak hip zemljo in nebo.

On je največji, kar se je kdaj rodilo človeških otrok.

On je tisti, ki bo hodeč po zemlji samo dobrote delil.

Pojmo in veselimo se, ker bodo slepi spet gledali, hromi hodili, gobavi se bodo očistili, gluhi bodo slišali, mrtvi vstajali, siromasnim se bo oznanjala blagovest.

K svojim je prišel in njegovi ga niso sprejeli.

»Obsodba pa je v tem, da je prišla luč na svet, pa so ljudje bolj vzljubili temo ko luč, zakaj njih dela so bila hudobna, Zakaj vsak, kdor dela hudo, sovraži luč in ne hodi k luči, da bi se ne spričovala njegova dela.

Vsem, ki so jo (Besedo) sprejeli, je dala (Beseda) pravico, da postanejo otroci božji.

Mi smo ga sprejeli, še ga sprejemamo, znak otroštva božjega nam je dal Sin božji. Po ujem smo, kar smo. Toliko je živa naša duša, kolikor živi On po milosti v nas.

Otroci božji, bratje Kristusovi!

V tem je ves božični čudež!

Otroci božji.

Pojmo in veselimo se!

»Pojdimo torej v Betlehem, pogledimo to, kar se je zgodilo in nam je oznanil Gospod!«

BLAGOSLOVLJENE PRAZNIKE

vsem prijateljem „Domoljuba“!

Uredništvo in uprava

Zlati večer

Na sveti večer pred tisoč devet sto osem in tridesetimi leti je Marija rodila Jezusa. Rodila ga je v revščini, bedi in zapuščenosti. Ničesar ni imela, kar bi bila dala svojemu sinku, še posteljice ni imela, v katero bi ga položila na ta prvi večer njegovega življenja na zemlji. Eno pa je imela božja mati, kar je odtehtalo vso njeno revščino in vse njeno pomanjkanje. To je bila njena velika, neizmerna ljubezen. V to je povila svojega sinka, da v tem velikem bogastvu človeškega čustva ni čutil revščine in bede.

To veliko ljubezen je božja mati zapustila kot svojo veliko zapuščino vsem človeškim materam. Prečudna je ta ljubezen, ki samo daje in ničesar ne zemlje, in človek je s svojim razumom ne more zapopasti. Odsvit ljubezni božje je, oni veliki dar, ki ga je Bog dal ob njegovem ustvarjenju človeku v srce, da je življenje na zemlji možno. Brez tega velikega daru bi človeštvo moralo izumreti, kakor bi moralo izumreti, če ne bi imelo sončne toplote. Vsa zgodovina iz pravadnih časov pa v današnje dni nam kaže, da so narodi rastle in se večali tam, kjer je med njimi živela velika, resnična, požrtvovalna ljubezen. Kjer pa med narodi ta ljubezen, ki je pripravljena vzeti nase trpljenje in odpoved, ugaša, tam ugaša tudi življenjska sila naroda. Ugaša in ugaša, dokler ves narod ne ugasne in ne izgine iz življenja.

Nikoli se te ljubezni in njene velike življenjske sile ne zavedamo tako silno kot ravno na sveti večer, na ta praznik ljubezni same. Zavedajo se je otroci, zavedajo se je pa pred vsem tudi matere same in zažive v nji. Tudi če so bile med letom morda že kdaj naveličane in trudne, če jim je roka kdaj odpovedala v delu, če se jim je srce kdaj ohladilo, zdaj v teh svetih dneh jih vendarle znova prevzame nova moč in nova ljubezen jim presune dušo. In zopet je roka neutrudna, dela od jutra v noč, da pripravi svojcem kar se da lep in prijazen dom za te velike, svete dni. Srce je polno novih domislic, kaj naj še stori, da bo svoje otroke in vso družino razveselila. In če je ta ljubezen v nji v res-

nici božja ljubezen skrbi tudi, da očisti za te dni svojo dušo, da ljubezen lahko v njej s čistim plamenom gori in še skrbi, da tudi vsi člani njene družine pripravijo srca za rojstvo Božje ljubezni. V tej sveti, topli ljubezni spremlja otroke, ko hodijo v gozd po jaslice, gleda jih, ko jih stavijo tisti dan pred božičem, ona z njo hodi, ko na sveti večer vsa družina kadi in kropi po hiši, v vseh naših lepih božičnih običajih je z njo; v žarki toploti te ljubezni postanejo ti sveti dnevi zares lepi dnevi. Naj je v hiši tudi pomanjkanje in revščina; če je v njej ljubezen, družina te revščine ne bo tako silno čutila. In naj je v hiši še tako razkošje, naj je vsega v izobilju, če manjka te tople ljubezni, so prazniki brez sonca in brez veselja.

Toda dobra krščanska mati v teh dneh ne bo v ljubezni mislila samo na svoje otroke, ampak bo mislila zlasti tudi na vse reveže, ki so otroci božji in morajo biti zato tudi naši otroci. Izrabila bo to priliko zlasti tudi zato, da bo to ljubezen vcepila tudi v srca svojih malih. Poznala sem mater, ki je vsako leto tisti dan pred božičem vzela svoje majhne otroke in jih peljala v bajto zunaj vasi, da so tam skupaj obdarovali revne bajtarjeve otroke. Ze tedne prej so hranili in zbirali skupaj darove za to družino. In ko je starejša deklica nekoliko odrasla, jo je mati napotila, da je ona sama poslej z mlajšimi bratci izkazovala to delo usmiljenja ubogi družini. In zraven jim je vselej govorila o bratstvu in božji ljubezni do revežev. Sami niso bili posebno premožni, mati je morala varčevati, da je lahko domači družini pripravila lepe praznike. Toda nikoli ni zamudila prilike, da v teh dneh ne bi bila od svojega majhnega izobilja dala tudi tistim, ki so bili še revnejši kot ona. In zlasti je gledala na to, da je tudi v srcih svojih malih gojila to nebeško čustvo. In so se ji ravno ti sveti dnevi zdeli najlepša prilika, da je lahko brez velikih besed vršila svoje lepo vzgojno delo.

Zares, prav je razumela pomen svete noči!

Ha.

Dva otroka in dve materi

Sveti večer. V bogati in krasni Jožkovi sobici sta oče in mati delala jaslice, zunaj pa je padal sneg v gostih kosmih, ki so se zadrževali ob žipe.

Jaslice so bile velike in so zavzemale ves prostor v sobici, samo dečkova postelja je imela še komaj prostora. Vse se je lesketalo v krasoti in razkošju. Podobe Marije, Jožefa, Jezuščka in pastirjev so bile velike, prav v naravni velikosti in izvrstno izdelane. Betlehemska votlina je bila napravljena iz

trdega papirja in je prav živo predstavljala oni betlehemski hlev, v katerem se je pred 1938 leti v jasni in hladni noči rodil Kralj vseh kraljev.

V Jožkovi sobici je bil predočen stari svetopisemski dogodek Jezusovega rojstva v vsem svojem čaru in je bilo jasno videti vso razliko med sliko in okvirjem, v katerega je bila postavljena: revščina betlehemskega hlevca, beda pastirjev in hladna zimska noč so stali v živem nasprotju z lepimi rožastimi zavesami na oknih, z bogato obloženimi stenami. Tu se je vse lesketalo, svečniki so bili srebrni in zvezda nad votlino je bila iz pravih briljantov, v sobici pa prijetno zakurjeno.

Jožko, leporasel in nežnočuteč deček, je stal pred jaslicami; bil je oblečen v zametno obleko in ves očaran je gledal do zdaj še nepoznani prizor. Gledal je drugega majhnega dečka, še detece, ki se je smehljalo zavito v revne plenice in položeno na slamo v jaslice.

Veramon-evitek
z 2 tabletama

Ta zavojček zmore odslej vsakdo. Prosto napravite potkus in prepričali se boste o naglem učinku pri glavobolu, zobobolu in bolečinah zaradi ran.

VERAMON
Schering

Cevke v 10 in 20 tabletami.
Ovitek z 2 tabletama

Brg po min. 300. pol. in nar. str. 8. br. 15450. 20. V. 8.

Tako je tudi hotela njegova mati, da Jožkovi duši vzbudi pobožno ubranost ob pogledu na tajinstveno sliko betlehemskega dogodka. Pred njim je delala jaslice, da v njegovo nežno srce položi živo zrno ljubezni in sočutja do Onega, ki ga mora ljubiti bolj kot njo, svojo mater, in kateremu se mora klanjati.

Ko je bilo vse gotovo in pripravljeno, je pobožna mati prižgala luč nad votlino, in vsa soba je zažarela v svetlobi. Jožko ves vzradoščen tleskne z ročicami in vzklikne:

»Oh, kako je to lepo!«

Nato ga vzame mati v naročje in ga nese prav blizu k jaslicam:

»Vidiš!« mu pravi, »tudi Jezušček je bil otrok kakor ti.«

Jožko se je zresnil in ni odgovoril ničesar. Ko pa je za trenutek od blizu gledal podobo svete Device, ki je klečala poleg malega Jezuščka, se obrne in zatre v obraz svojih materi, ter ji nežno in ljubeče pravi:

»Mama, tako ti je podobna!«

Zgostila se je noč, ki je še povečala lepoto slike betlehemskega dogodka. Jožko so položili v posteljo, mati pa je sedla zraven in bdela v senci, da je ni videl. Postelja je bila zagrnjena s tenkimi prozornimi zavesami in je stala čisto zraven jaslic. Na nebu so se lesketale zvezdice in mesečna svetloba je lila na posteljo. Jožko pa ni mogel nikakor zaspati. Prekladal je glavo zdaj sem zdaj tja. Misli je, da gotovo zebe onega dečka, ki se smehlja in leži z razpetimi rokami na revni slami. Bog ve, kako ga zebe, revčaka, ko je tako slabo pokrit!...

Jožko se nemirno premetava po postelji in ne ve, kaj bi storil. V njegovi preprosti otroški domišljiji se slika spreminja v resničnost. Čudežni betlehemski dogodek se je

Radi prehoda

zimske rezije prodajamo suknje, plašče, obleke in vse ostalo zimsko blago po znatno znižanih cenah! Manufaktura

Janko Češnik

Ljubljana, Lingarjeva ulica 1.

Gustav Strniša:

Božič prosjaka Jožeta

Mali Jože je ves star in nezaten. Po vasi hodi in prosjači, prijazno se smehlja in je z vsakim darom zadovoljen. Kmetje ga imajo radi, poznajo ga in vedo, kako je dobrodušen in vesel. Jože je tudi izjema med berači, snažen je in vedno umit, obleko ima skrbno zakrpano in oprano.

Na koncu vasi v rebri je med drevjem skrit njegov domek, kjer Jože živi. Na drugi strani hriba pa je koča delavca Matica, ki ima pet otrok in je brez službe. Matic se otepa siromaščine, a otresti se je ne more. Kako tudi? Zena je bolna, otroci vedno lačni, da jim ni nikoli dovolj.

In Jože pozna te siromake. Slednji dan o mraku se napoti s svojo malho preko hriba, potka pri Maticu, posedi nekoliko, razveže malho in razdeli vse kar ima. Za sebe malo potrebuje. Če je v stiski, stopi k bogatemu bratrancu v sosednjo vas, ki se mu čudi, da nič nima, saj vendarle vedno kaj naberači po vaseh. Pa si misli, da Jožek stedi in je zadovoljen, saj ve, da bo le on njegov dedič, zato mu tudi rad pomaga. Jože se mu samo smehlja, mu hvaležno kima in spet hit domov.

***

Za sveti večer je hotel Jože Maticem napraviti kaj posebnega. Toda, kje naj vzame denar, kje kako slaščico? Odkod pa potem še druga potrebna darila? Smreko bi že kje staknil, saj bi jo dal kak sosed. A kaj mu prazna smreka, brez vsakega drugega okraska?

In Jože čepi v svoji skromni bajti, opazuje snežinke, ki padajo, in premišljuje. Sklep, ki se mu je porodil v srcu, hoče tudi izvesti, a kako naj ga izvede?

Potem jame premišljevati o vaščanih, ki naj bi mu pomagali, da bi napravil siromakom lepo božičnico.

Da, župnik bi že dal, a kaj, ko je sam siromak. Tudi učitelj je revček, saj ima slabo plačo in veliko družino. Drugi vaščani sicer niso siromaki, a bogat ni nobeden, saj jih je nekaj še revnejših, kot je on sam.

Mož premišljuje in kima. Snežinke padajo in z njimi prihaja misel za misljo v hladno belino in zaman stiče za rešitvijo.

v resnici ponavljal, voščena podobica je oživala pred njim in čutil je, kako se nekaj premika v jaslicah, ki stoje v duplini iz trdega papirja, okoli katerega se ovija bršljan. Nebeško Detece, Jezušček, je prišlo, da se rodi v tej njegovi sobici, v tej sveti noči... Jožkovo srcece je bilo polno nežne ljubezni in sočutja...

Nenadoma deček tiho vstane, stopi s postelje in po prstih stopi k jaslicam. Z največjo previdnostjo in sladko nežnostjo vzame božje Detece in ga položi v svojo mehko in toplo posteljico. Potem pomisli, ker ne ve, kaj bi počel. Toda samo trenutek je tako stal. Iznemada se nasmehne: domislil se je, kaj bo naredil! Brez obotavljanja in brez strahu skoči v jaslice in se vleže tja, kjer je prej ležalo božje Detece. Ležal je na borni slami, ves prevzet silnega veselja in se zazrl v blage oči svete Device, ki je bila tako zelo podobna njegovi mami...

Ko se vleže zvečer v posteljo, sklene, da pojde nekoliko dalje po svetu. Morda bo vendar kaj več naberačil za božič teh siromakov.

***

Jože je dospel v mesto. Majhen in bled trepeta od mraza, ko hodi po širokih obljudenih ulicah ter občuduje čudovite izložbe. Ze deset let je minilo, kar je bil v mestu. Kako naj bi tudi zabajal vanj? Vlak je predrag, pešhoje je dolgih enajst ur, in to je za starega človeka več ko preveč!

Zdaj je vendarle prišel, da bi kaj naprosjačil za vaške reveže, predvsem za tiste bedne Maticeve otroke in za njih ubogo bolno mater.

Prosjak prispe do velike trgovine. Svetloba v izložbi mu kar zaslepi oči. Na pol slep se dotipa do vrat in jih odpre.

»Kaj želite?« začuje trdo zvoneč glas in sam ne ve, kdaj stoji pred slokim mladeničem, ki ga nezaupljivo motri.

»Kaj želim, i kaj? Veste gospod! Tam je naša vas. Na griču stoji moja koča, na drugi strani Maticova. Siromaki smo! Maticovim je treba pomoči! Mati je bolna, oče brez kruha. In sploh je v vasi mnogo revežev. Pa sem sklenil, da jim napravim božiček.«

Jože še ni končal, ko ga je nekdo od zadaj krepko stresel:

»Z menoj, prijatelj! Po mestu se ne sme prosjačiti! Boš pa nekaj ur sedel za kazen!«

Jože se je začuden ozrl in prebledel. Zagledal je moža postave, mrkega in visokega, ki ga je gledal, kot bi ga hotel kar pogoltniti.

Jože se je stražnikom bal in tudi postave. V postavo se ni hotel nikoli vtikati. Zdaj sam ni vedel, kdaj je zakorakal po pločniku in zginit s stražnikom v prostorni hladni veži.

Komaj se je moč nekoliko oddahnil, že je stal pred komisarjem, ki ga je začudeno gledal, odkimaval z glavo in zamahnil stražniku, naj odide.

»Sedi, Jožek!«

Starec je od presenečenja zazijal, in se zvedavo ozrl v gospoda pred seboj:

»I, šmenta, ali me mar poznate?«

»Seveda, Jože! Sirkov iz Loč sem. Morda se me še spominjate?«

»Sirkov študent? O, gospod Polde! Ali je to mogoče? Pomagajte mi, sam ne vem, zakaj sem tu in kaj hočejo od mene!«

Komisar se je nasmehnil:

»Pravijo, da ste po mestu beračili.«

»Li, da pravijo? Toda res pa le ni! Res sem hotel prositi vbogajme za druge, pa so me že pograbili, ko nisem niti začel in sem šele razlagal, kaj in kako.«

»Jože, kar še meni vse razložite, da vas laže izpustim, saj vem, da ste poštenjak od pete do vrha!«

»Prav rad, i seveda! Vam ne bom pravil na dolgo in široko. Veste! Sedim pri mizi, zunaj sneži, jaz mislim na naše revčke, najbolj na Maticove. Oče brez službe, mati v postelji in pet lačnih kljunov okoli nje. Pomagati jim sklenem in jih prav za božič obdarovati. Misel se vam morda zdi smešna, ker sem sam revež. A kaj hočete? Sklenil sem, da jim pomagam in zato sem jo mahnil kar sem v mesto, da bi več naberačil. Pa mo je prijel tisti vaš človek in že sem tukaj!«

Komisar pokima, pozvoni in že stoji stražnik pred njim:

»Saj ta mož ni niti še beračil, pa ste ga že prijeli?«

»Slišal sem ga, kako je razlagal o siromaštvu in takoj sem vedel, kaj namerava.«

»E, če bi ga vi poznali tako kot jaz! Se vam bi dal vbogajme, če bi vedel, da ste v stiski. On prosil le za druge, kar bi sicer tudi

Bethlehem: Predpoldno pred cerkvijo Rojstva.

ne smel. Toda še druga postava je in ne samo našal Pojditelc

Stražnik je odšel, a komisar si je podprl glavo z rokama in se globoko zamislil. Potem se je glasno zasmel:

»Jože, danes ostaneš moj gost. Bova že kaj iznašla, da bova pomagala našim revežem!«

In tisti večer je spal siromak pri komisarju na mehki zofi tako globoko, da se niti enkrat ni prebudil vso noč.

Zjutraj je komisar poiskal nekaj svoje stare obleke in jo dal Joži:

»Sicer nisi razcapan in vedno si bil snan in umit, a danes pojdeš pred gospodo in zato moraš biti gosposki!«

Komisar ga je odvedel do prve stražnice in nekaj naročil ter prepustil starčka mlademu prijaznemu stražniku, ki ga je odvedel h krojaču, kjer je ostal dobro uro in se potem vrnil s popravljeno obleko. Komisar ga je še čakal:

»Nocoj pojdeš z menoj. Preprost in naraven človek si. Nekaj bom tvegala. Veš, nevesto imam. Njen oče je bogataš. Meni ni bilo nikoli do denarja, kar ve tudi ona in me ima zato še rajši. Zvečer sem povabljen k njenim staršem v razkošno vilo. Ali si upaš tam povedati vse, kakor si povedal meni in prositi za pomoč? Seveda te ne bom pustil v stiski in bom tudi jaz govoril za tebe!«

Beraček mu je stisnil roko:

»Ce ste res tako dobri, gospod Polde, vas ne bom nikoli pozabil!«

...

»Gospoda, danes imam s seboj rojaka, ki je velik čudak! Predstavim vam svojega znanca in prijatelja Jožka iz naše vasi, ki ga doalej smatram za edinega človeka, ki ne pozna samoljubja in na sebe sploh misliti ne zna! No, Jože, kar ti govori!«

Komisar je potisnil starčka v ospredje, da je pomežiknil v blesku lestencev in potem neprisiljeno začel:

»Veste, gospodje in gospe, takole je in nič drugače. Vas je revna, siromakov je mnogo! Za hribom pa stoji bajta brezposelnega Matica. Pet otrok ima in bolno ženo. Antl sem si vtepel v glavo, da jim moram napraviti lep božič. Šel sem v mesto, da bi kaj naprosjačil, a na paragrafe sem čisto pozabil.«

»Pa tudi na sebe je pozabil. Kar naprosjači, razda drugim. Nocoj se mu pridrušujem tudi jaz in prosim za najbednejše naše rodne vasice!« je dejal gospod Polde, vzel z mize prazen krožnik in položil nanj stotak.

Mlada nevesta se je prisrčno zasmejala in priložila takoj tri stotake, a oče pa kar jurčka. Tudi drugi gostje so se odlikovali s samim papirnati denarjem.

Jože je samo gledal, si mel oči in ni mogel verjeti.

Tisto noč je spet spal pri komisarju, ki mu je pozno ponoči, ko je prišel domov, prinesel še tisočak, katerega je nabral v kavarni z prijateljski družbi.

...

To je bil božič, da malo takih! Jože je hodil po vasi, obraz mu je veselja kar žarel. Preden je zazvonilo k polnočnici, so bili vsi vsaki siromaki obdarovani. Tam v prostorni kupanovi hišterni je žarelo prijazno božično drevo in vabilo revčke. Najbolj vesel je bil

Zadnji sveti večer

Sveta noč, blažena noč, — ti vedno tako mila in skrivnostna, zopet prihajaš v naše domove... Da bi prinesla v vsa človeška srca samo radost, da bi prinesla mir vsem ljudem na zemlji...! Zakaj je vendar tudi ta blagoslovljena sveta noč marsikomu le budilka bolnih spominov in trpljenja...?

...

Pri Juračevih je od ranega jutra vse na delu. Gospodinja ima prepolne roke dela s kolači in drugimi dobrotami, katere pripravlja kar najskrbneje za vse, ki prebivajo v ponosni hiši Juračevih.

Kdor Juračevke ne pozna, bi mislil, da pripravlja dobrote za božično mizo rada, z

Luč iz Bellehema

Svetla luč iz Bellehema
sije čudežno nocoj;
sveta radost me objema,
duša z angeli zapoj.

V temi ljudstvo je ječalo,
mrak je širno zemljo kril;
a nebo je luč prižgalo,
Bog se v hlevcu je rodil.

Tema kakor na povelje
je izgnila čez plan.

V arcih sreča in veselje —
sveti je napačil dan.

Dan brez senc in brez večera
brez oblakov in noči;
svetla luč je živa vera
Vanj, ki v jaslicah leži.

Limbaraki

veseljem in z ljubeznijo do svojih domačih. Toda kdorkoli jo pozna, ne misli tako, ker vsak ve, da dela vse to le iz želje, da bi se o njej govorilo, kaj vse je o božiču svojim domačim in gostom pripravila in kako imenitna gospodinja je.

»Mati, danes smo pa pozabili nesti dedku kosilo v koč, sam pa ne more priti sem!« je opomnila gospodinja dekla Malka, ki je pri Juračevih služila že izza časov, ko je bil gospodar še sedanji »prevžitkar«, ded Jurač.

»Kaj ne veš, da je danes velik post?« ji je gospodinja presekala besedo. Tudi, če bi prišel, ne dobi nič! K delu se ne prikaže, k skledi pa...«

»Ali, mati, zakaj se precej jezite, če vas kdo spomni na deda? Poglejte: Vi se tudi

vsekakor Matic, ki je za božič dobil v mestu delo po posredovanju dobrega komisarja.

In ko je župan povzel besedo in pohvalil Jožo, češ, da je vse le njegova zasluga, so ga hvaležni ljudje zadeli na rame in mu veselo vzklikali.

Potem so odhiteli k polnočnici. Skromnemu beračku Jožku se je zdelo, da ga blagoslavlja Jezušček, saj je čutil tako blaženstvo in srečo, kot še nikoli v svojem življenju.

niste danes postila. Videla sem vas, kako ste h kavi prigrizovala kos šartilja. Niti do opoldne se niste vzdržala, pa ste mlada, — deda pa ne privoščite niti nekoliko kave, ko revež drugega itak malo sne...«

»Nehaj s svojim pridiganjem! Od tebe ni ne dam ukazovati, tukaj sem jaz gospodinja! Zapomni si to enkrat za vselej in če ne maraš ubogati, lahko greš! Mene ne briga, če služim pri tej hiši že dvajset let. Za denar dobim lahko drugo, mlajšo in močnejšo dekljo! Zdaj pa pojdi in reci staremu lenuhu, naj gre in nasepi drv, da nam jih čez praznike ne zmanjka!«

Kako je tako govorjenje bolelo dobro Malko, ki je toliko let prizivala na Juračevem domu, ko je bil še stari ded gospodar. Zato si je mnogokrat pritrkala od ust kak priboljšek in ga naskrivaj nesla prevžitkarju, da bi mu tako vsaj malo osladila trpko življenje. Tudi zdaj je hitro otrla solze, ki so ji silile v oči, ko mu je morala iti povedat, kaj je gospodinja naročila. Ni hotela, da bi ded poznal, da je jokala.

»Dober dan, dedek! Kako ste kaj spali nocoj?«

»Veš Malka, da jaz zmeraj enako spim. Če rečem, da dobro ali da slabo, je vseeno. Zdajle sem prišel ravno iz cerkve. Tam je danes hudo mraz. Ves sem prehlajen in tukaj v koči je mrzlo bolj ko zunaj. Najraje bi šel v posteljo, pa ne smem. Nocoj bo sveti večer. Moram iti v vas po svečo in jo nesti svojim rajnkim na grob, saj drugi se nanj ne bo spomnil, da bi jim prižgal na Sveti večer svečko na grobu...«

»Prav imate, dedek! Noben drug pri Juračevih bi se nanje ne spomnil. Vsaj naša gospodinja bi morala misliti nanje. Na tako posestvo je prišla s praznimi rokami, zdaj pa kot gospodinja tako dela... Ko bi to videl rajni gospodar! Tako mlad, pa je moral umreti! Še lani je bil na sveti večer z nami — letos pa je na Juračevini že drug gospodar! Tako hitro ga je pozabila in se vnovič omožila!«

»Ne spominjaj me tega, Malka, saj mi je že tako danes hudo pri srcu!« In kot bi hotel odgnati žalostne misli, je vprašal: »Ali mi nisi prinesla požirka tople kave? Nisem lačen in vem, da je danes post, pa rad bi se malo ogrel, zebe me.«

»Oh, toliko imamo danes dela, da sem jo res pozabila prinesiti!« se je zlagala Malka, ki ni hotela deda še bolj užalostiti. »Ampak zakurila vam bom hitro, da se ogrejete.«

»Ne, Malka, ne delaj tega! Gospodinja mi je prepovedala, da bi si kuril, kadar bi rad. Samo zvečer smem malo zakuriti. Zdaj pa grem kupit svečko.«

»Da ne bi pozabila: gospodinja je naročila, naj bi nasekali drv! Zdaj pa moram iti, da ne bom kregana, da se pri vas potepam!«

»Le hitro pojdi, Malka, saj ti si edina, ki se name še spomniš! Bog ti to poplačaj!«

Cez dan pred svetim večerom je popoldne začelo na vso moč snežiti. Zapadlo je mnogo novega snega. Stari Jurač je prinesel svečke iz vasi. Domislil si je, da jih ne bo mogel zvečer postaviti na grob svojih staršev, svoje žene in svojega sina, ker je toliko snega zapadlo. Zato je sklenil, da postavi na

grob malo smrečico, nanjo priveže svečke in tako svojim dragim pripravi za sveti večer na grobu božično drevesce. Brodil je skozi zamete v gozd. Komaj je vlačil noge iz snega, in le s težavo je prilezel v gozd. V gozd, katerega je s svojim očetom zasadil, katerega je pomagal svojemu sinu oskrbovati... zdaj pa je prišel, da bi iz tega gozda ponesel malo drevesca na njun grob, kot pozdrav in spomin na sveti večer.

Izbral si je malo smrečico in se spet podal na pot do pokopališča. Ves upehan je gazil visoki sneg, a končno je le dospel na svoj cilj. Grobove je zapadel sneg, toda ded bi jih tudi v temi našel, ko je vendar tu sem tolikokrat zahajal... Bili so tu vtrije grobovi, njemu vsi enako dragi. Najprej je sem položil k večnemu počitku svoje starše, potem se je tu ločil od svoje drage žene, nazadnje pa je na božjo njivo spremljal še svojega edinega sina, na palico se opirajoč starček: up njegovega življenja so mu s sinom pokopali, Juračevo ime bo z njim vred umrlo.

Na te grobove je postavil ded božično drevesce, prižgal svečke in se zatopil v spomine, ki so se budili v njegovi sivi glavi... Danes je sveti večer. In spomni se, kako je pred leti, kot deček nosil božično drevesce iz gozda, — toda domov! Vidi svojo dobro ženo pred seboj, s katero sta pozneje krasila božično drevesce za svojega otroka, ki je bil še majhen... Spominja se te družinske sreče, te tople svetonočne domačnosti, ki je bila nekdanj v Juračevi hiši. Danes pa je tam mrzlo, vse tuje zanj. Sinek moj dragi, ali ti ni hudo, da je z našega doma izginito ime

Juračevih? Samo iz navade se še tako reče pri hiši. Žena tvoja je hitro pozabila na tebe in privedla v hišo novega gospodarja. Vse je pri nas drugače, vse je tuje, edini jaz sam sem ostal, brez ljubezni, zapuščeni od vseh, nič ni mojega, vse so mi vzeli, — samo vi, dragi grobovi, ste mi ostali...

In starček Jurač se je pri teh spomilih razjokal. Ni čutil več ne snega, ne mraza. S solzami si je olajševal gorja prepolino erce in zdelo se mu je, da mu je dobro v bližini groba teh, ki so ga imeli v življenju tako radi. Sam ni vedel, kako dolgo je stal ob grobovih svojih dragih. Ko se je zbudil iz svoje zamišljenosti, je opazil, da se že mračil. Še enkrat je s pogledom objel drage grobove, še enkrat je vroče pomolil: »Prosite tam gori v nebesih za mene in ne pustite me tu samega! Kako rad bi že šel za vami...!«

Koje ded stežka pritaval do Juračevine, je bila že trda tema. Videl je za zastrtimi okni krasno božično drevesce.

»Morda bo vsaj danes tudi zame malo mesta v tej naši hiši, kjer smo se toliko let na sveti večer zbirali vsi Juračevi!« je pomislil dedek in zaželel si je, vsaj za trenutek se v hiši ogreti in vsaj enkrat večerjati skupno z Juračevimi. »Saj danes ljubezen prihaja na svet, morda bo tudi meni danes vsaj mrvica ljubezni poklonjena...«

Komaj pa je stopil na dvorišče, se je srečal z gospodinjo. Morda ga je celo čakala in že od daleč ga je pozdravljala: »Zapomni si, stari, da je bilo to danes zadnjič, da si ukradel v gozdu najlepšo smrečko! Ali se ti ne zdi greh, delati škodo?! Mož je rekel, da je rasla na tako lepem mestu, ti pa jo odsekaš in niti ne vprašaš za dovoljenje!«

Dedek se je ob besedah gospodinje optekel. Zdelo se mu je, kot da bi ga nekdo udaril po glavi. S težavo je iztisnil: »Ali, gospodinja, jaz torej ne smem več niti drevesca iz našega gozda zanesti na grob svojih dragih?«

»Kaj, ali je to vaš gozd?« je zavpila razdražena gospodinja nad njim. »Samo moj je in samo jaz sem tu gospodinja! Zgubite se mi izpred oči, da vas več ne vidim!«

Ded se je obrnil in odšel, ne v hišo k Juračevim, kamor je tako hrepenel, temveč v svojo koč, kjer ga je pozdravil strupen mraz.

Sveta noč

Odpri! nebeške zaklade
človeštvu je blažena noč;
pošasti bežijo v prepade,
preganja jih čudežna moč.

Nad hlevcem nebeška svetloba,
Ljubezen iz jaslic žari;
Sovraštvo, krivica in zloba
in laž kakor megla beži.

Razbiti so robstva okovi,
zavela je zlata prostost;
prepevajo rajski duhovi,
oznanjajo sveto novost.

Nocoj iz odprtega raja
na zemljo rosi blagoslov.
Rešitelj človeštva prihaja,
prinaša nam večnih darov

Limbarski

Zaman se je upiral solzam. Zgrudil se je k mizi, glavo položil med dlani in plaka! krčevito, kot otrok. Danes, ko je sveti večer in ko tudi na mizi največjega reveža gori luč in vsak človek na toplem čaka prihoda Božjega deteta, je sedel stari ded Jurač v temi in v nezakurjeni sobici. In koliko je pretpel za svoj dom, za Juračev dom. Vse svoje življenje je posvetil delu za dom in za domače.

Ni čutil zime in mraza, čeprav se je ves tresel, le to mu je zvenelo v ušesih: »Zapomni si starec, da si danes zadnjič ukradel v gozdu najlepšo smrečko!«...

Tema je bila okoli njega... ded je skozi solze ni videl. Odbila je ura, ded je v svoji žalosti ni slišal... Vse v njegovi sobici je utihnilo, le njegova velika bolečina ne.

Ves izčrpan je naposled zadremal, sklonjen z glavo na mizo. Spal je uro, morda dve, — on tega ni vedel. Naenkrat pa se je prebudil, zagledal svoje starše, ženo in sina pred seboj in zaklical: »Oče, mati, žena moja, sin moj, vidim vas, vi me kličete, grem k vam, grem rad... rad...«

Ko je opolnoči po zemlji zadonelo angelško petje: »Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem...« je Juračev dedek že slavil veselo svidenje s svojimi dragimi...

Zgodba najlepše božične pesmi

Skromna in preprosta je zgodba prelepe božične pesni, za katero dolgo časa niso vedeli, kdo jo je ustvaril in kje je prav za prav doma. Njena ribelka je v nekdanji Avstriji in dva preprosta moža sta njena stvaritelja. To sta: Jožef Mohr, župnik v Oberndorfu na Solnograškem in organist ter pomožni učitelj Franc Esaver Gruber pa je to pesem pretil v srce segajoče melodije.

Jožef Mohr se je rodil v letu 1792. v Salzburgu kot otrok puškarja. V svoji mladosti je bil odlični pevec. Studiral je bogoslovje in je bil leta 1817. pomožni pridigar v Oberndorfu. Umrl je kot vikar v Wagrainu na Solnograškem 4. decembra 1848. Njegov grob na wagrainskem pokopališču je o božičnem času poln rož, ki so mu jih dali verniki in mu jih še dajejo vsako leto v zahvalo za prelepo pesem.

V Oberndorfu je spoznal organista cerkve sv. Miklavža, učitelja Gruberja, ki se je rodil v letu 1757. v Unterweirbergu na Gornjem Avstrijskem. Življenje mladega Franca je bilo zelo žalosno in revno. Imel pa je od Boga velik dar, in sicer dar za glasbo. Njegov oče pa ni hotel o njegovih želji, da bi se posvetil glasbi prav nič slišati. Dan za dnem je moral presedeti pri preprostem tkalnem stroju, zvečer pa je smuknil k svojemu učitelju, ki ga ni poučeval samo v šolskih predmetih, ampak mu je dal tudi veliko veselje za glasbo in ga poučeval o osnovnih pojmih glasbene umetnosti. Ko je ta njegov učitelj, ki je bil tudi organist, nekoč zbolel, je dvanajstletni deček nadomestil svojega učitelja pri orglah in je tega dne tako dovršeno in lepo zaigral, da so ljudje občudovali majhnega dečka. Zgodilo pa se je to, kar je fantek želel: Oče je spremenil svoje mnenje in se začel brigati za fantovo nadarjenost. V letih od 1805. do 1807. je fantek bil v Burghausenu, kjer se je izobrazil v glasbi in se priprav-

Franja Golob:

Vrnil se je...

Vlak je privozil na postajo in utrujeni potniki so se žarečih obrazov vsuli iz njega. Slišal si veselo govorjenje, klice; videl si nosače, ki so jemali ljudem kovčge iz rok in jih nosili na naročena mesta. Videl si reko ljudi, ki se je pomikala k izhodu, vsa nemirno vrveč in prerivajoč se. Vsakemu se je neznanško mudilo. Zdelo se je, da kolodvorsko ozračje utesnjeje prsi, da ne morejo svobodno dihati.

Med reko potnikov se je pomešal mož visoke postave, sinjih oči, noseč kovčeg v vsaki roki. Nemirno je iskal z očmi med množico in čutil se je, da ne more prepo-

ljaj na učiteljski poklic. Devet let je bil že učitelj ko so ga poklicali 1818 v Oberndorfu, da tam sprejme mesto učitelja in organista. V letu 1838. pa se je odpovedal učiteljski službi in se ves posvetil glasbi, kajti od tega leta dalje je postal zborovski pevodnja v Hallsteinu pri Salzburgu. Trideset let je živel v tem mestu in 7. januarja 1863 je umrl oni, ki je zložil naprev za božično pesem: Sveta noč, blažena noč.

Izmed vseh njegovih skladb, ki jih je bilo bez 90. je samo ena pesem zajela ves svet, prodrla po vseh deželah in se usidrala v vsakega človeka. On je umrl, pesem pa še vedno živi in milijoni jo pejejo. On sam pripoveduje, kako je nastala ta pesem: Bilo je 24. decembra 1818., ko je pomožni pridigar, gospod Jožef Mohr, ki je služboval pri novo ustanovljeni župniji sv. Miklavž v Oberndorfu prinesel organistu Francu Grubarju pesem s prošnjo, da bi ta zložil k pesmi primerno glasbo za dva glasova in zbor in za spremljavo kitara. Ta je res še istega večera zložil naprev, katerega so še isti večer, to je na sveti večer peli. Obadva sta tudi pela solo glasova. Grubar je pel bas in zbor je sledil, oziroma zbor je spremljal oba pevca. Mohr je pel tenorski del. Kitara je morala tisti večer kar zadostovati, ker so se pravkar v tistih dnevih pokvarile orglje. In ravno orglje so bile krive, da se je pesem raznesla po deželi. Za popravilo orgelj so namreč poklicali uglaševalca orgelj. Ta je slišal to pesem, pa se je tako navdušil zanjo in ga je tako prevzela, da jo je prenesel v svoj kraj Fügen v Zillertal. Od tu se je na mah razširila po svem svetu. Tako bomo letos o Božiču praznovali stovdajsetletnico ene najlepših pesmi, ki jo poznajo vsi narodi na svetu, pa tudi mi Slovenci, ki prevzame vsakega človeka: Sveta noč, blažena noč.

znati niti enega obraza. »Ali sem se spremenil jaz, ali ljudje?« se je začudeno vprašal, pa takoj pomislil naprej: »Saj ni čudno, da se ne poznamo, dolgo sem bil v tujini.«

Stopil je na cesto in svobodno zadihal. Oči so mu božale kostonje, ki so nedaleč proč črneli v mesečini, božale so mu hiše, ki jih ni videl že skoro deset let. Pogled mu je splaval na nebo. Videl je drobne zvezdice, kako so mežikale, in spomnil se je, kolikokrat jih je opazoval v tujini in mislil na dom, na očeta in mater, na brate in sestre, na vse, kar je bilo drago njegovi duši.

»Sedaj sem doma. Doma, doma...« mu je napolnila srce sladka zavest. »Po dolgih letih sem spet zadihal domači zrak in zaslišal domačo govorico.«

Hitel je med kostonji po beli cesti ven iz mesta. Lotila se ga je nečakanost in želja, da bi že čimprej pozdravil domače. Nihče ni vedel za njegov prihod. Ze dve leti ni pisal domov, nič ni sporočil, da se je odločil vrniti se na rodno grudo. Zato je bil tem bolj vesel in srečen, ker bo družino presenetil.

S ceste je zavil v gozd. Vsi žalostni in mrki so stali hrasti in bori, bukke in jelke.

Njihove sence so se pošastno črtale na bellem snegu, ki se je v stoterih barvah iskril v luninih žarkih. Hitro je stopal, da je škripal zmrlzi sneg in globoko vdihaval mrli zrak božične noči.

»Če grem hitro, bom v pol ure doma,« je računal, »in ravno malo odpočil se bom, preden bomo šli k polnočnici.« Pospešil je korak. »Kaj neki delajo doma? Ali morda kaj mislijo name? Kakšni neki so? Oče, mati in vsi drugi... Mati, kaj je z njo? Pisali so mu pred leti, da ji zdravje peša. In kako ji je danes? Po njej je hrepenel z vso dušo. Ze od nekaj je jo imel rad, po teh letih v tujini, ko je bil sam od vseh zapuščen, pa še rajši. Saj se ni zgodilo malokrat, da je vzdihnil: »Mati! Ko bi tebe imel ob sebi!« Pogrešal je njene besede, njenega sveta, njenik rok in pogleda njenih oči. Vsega njenega mu je tako manjkalo, da je želja videti jo še enkrat, zmogla vse ovire, da se je podal na pot vrnitve.

»Kako me bo vesela!« je mislil dalje. »Kot izgubljenega sina svetopisemski oče, me bo sprejela. In jaz jo bom videl, slišal bom njen glas, čutil božajoči pogled njenih oči. Hitro, k njej, k materi, da bo vesela, kot še nikoli, da bo imela lep sveti večer.« Hodil je hitro, kar je mogel in skoro se ni zavedel, da je zavil iz gozda na polje. Preveč je bil zamišljen v srčo trenutka, ko bo videl svojce.

Sel je sredi njiv. Ozrl se je. »Kaj je moč goče?« Pred njim je ležala vasica in spokojno sanjala. Sredi hiše se je dvigal zvonik sv. Magdalene. Se par korakov in videl je luči po hišah.

Obstal je. Čudna tiha slast mu je napolnila dušo. »Okroglo, rodna vas, Okroglo. Vse je, kot je bilo. Majhna, drobna, bela vasica sredi jablan in hrusk.« Stal je in ni mogel odvrniti pogleda od hiš.

To so torej hiše, ki jih je prve poznal in ljudje, a katerimi je najprej živel. Tu so njive, ki jih je nekdanj oral, travniki, kjer je kosil, pota, po katerih je hodil fantovat. Ni mogel naprej. Preveč je bilo sreče v njegovem srcu. Z roko si je šel preko oči...

Veliko družinsko sobo je medlo razsvetljevala luč. Peč je toplo dihala v kotu za vrati, za javorjevo mizo je sedel gospodar, na oknih so stale rože, v kotu nad mizo so kraljevale jaslice in bel golob je visel s stropa, noseč veselo vest s seboj.

Vstopila je hči in pozdravila očeta, ni ji odgovoril. Sedel je, skrušen sam vase, obrez si je zakopal v dlani in se naslonil na mizo. Premišljal je. Pred mesecem mu je umrla žena. Sin Tone se je zgubil v tujini, dve leti že ni glasa o njem. Kaj se mu je zgodilo? Morda je tudi on mrtev? Ni si vedel odgovora. Zalost ga je grizla. Pa se je spomnil nekdanjih let. Tistih, ko je bil še fant in je hodil vasovat, potem je prišel dan, ko je

pripeljal gospodinjno na dom. Vesela svatba je bila takrat. Plesali so, da je bilo joj, fantje vsi v belih telovnikih, dekleta vesela in žareča. Še danes jih vidi, vse bi lahko naštel. Toda malo jih je še živih. Skoro vsi se že vesele nebeskega božiča. Potem so prišla leta, ko sta z ženo gospodarila še vsa mlada in zdrava, leta, ko sta dvignila grunt na zavidljivo stopnjo, leta, ko sta vzgajala sinove in hčere. Pa so otroci dorasli, se pomožili in poženili. Dote je bilo treba šteti. Da, vsi so dobili toliko, da so se ljudje čudili. Tone pa, tisti sin, ki ga je že pri rojstvu namenil za naslednika, jo je odkuril po svetu. Premajhna mu je bila domača vas, pretresna domača polja in šel je v svet. Samo še sin in hči, oba komaj šole prosta, sta ostala doma. Pa so se trudili in potili on, žena in oba otroka. Pri tem je žena zbolela, preveč se je gnala. reva. Pred mesecem dni pa je umrla. Ostal je sam. Hči ga bo pravkar zapustila, in potem bo moral oddati grunt najmlajšemu, da bo šlo delo naprej in da rod ne bo izumrl.

Hči je brbala okrog peči in si ni upala ogovoriti očeta. Z bratom sta se spogledala, si prikimala in sedla k peči, nemo, tiho, brez besede tolažbe za žalostnega očeta. Oba sta čutila težo, ki je morila očeta, pomagati si nista znala.

Cisto tiho je bilo, lučka pred Detetom je skrivnostno žarela.

Tedaj je oče pogledal sina in hčere. Zabolelo ga je. Kje so časi, ko...

»Molimo!« Vzel je rožni venec in začel.

Tiho je plaval molitev po hiši. ... ki si ga Devica... in še: »Za rajno mater: oče naš...« Brat in sestra sta odgovarjala, tiho, spoštljivo, kot da nekdo prisluškuje. Očetov glas se je lomil. »In še za Toneta, če je živ, ali mrtev: oče naš...«

Pod oknom je stal popotnik. Velik, sinjih oči, s kovčegi v rokah. Slovesen mir je plaval krog njega, le iz hiše se je slišalo govorjenje. Molitev. Razložil je troje glasov, poslušal je. Mar mati ne moli? Težka slutnja mu je stisnila srce. Tedaj je čisto dobro razložil: In še za Toneta, če je živ, ali mrtev: oče naš... Molitev je utihnila.

Oče se je oglasil: »Prinesi jedi, sveti večer je!«

Hči je prinesla. Oče je spet poveljeval: »Sedimo!«

Komaj so sedli, so se odprla vrata. »Dober večer, oče...« Glas mu je trepetal.

Vsi trije hkrati so se ozrli in zastremeli v došlega.

»Si mar ti — Tone?«

»Sem.«

Nocoj

Postlane jaslice so svete, nebo je dalo sveto noč, ves svet sprejema božje Dete od svetlih mest do revnih koč.

Med nebom zemljo rajsko petje, oj, angelci tako pojo, da bi izbrisali vse kletve še od Adáma, — mir neso.

Nocoj svetlejšje zvezde mile na pota, ceste svetijo, da strah popotnika ni sile, ki zemljo dela noč strašno.

Nocoj so vsi domovi sveti, saj sveta noč nam jih kropi, s kadihom svetim so odeti domovi naših mest, vasi.

Nocoj so srca sva prevzeta od svete, blažene moči, in misel duše tja poleta, kjer dragih ji kedo živi.

Ah, meni je nocoj se vzpela tja gor nad zvezdnato nebo, globoko v grob je odhitela, kjer dragoceno spi telo.

Oj, mati, praznike vesele pošljite doli VI z neba — pred hlevcem solze bi polzelo brez materinega srca.

Marija Ferjan

Stisnili so si roke in ga posadili za mizo. »Pa prideš kar na lepem. Zakaj nisi pisal?« Oče je ves oživel.

Tone pa je iskal po hiši, kdaj bo prišla mati, da ji stisne roko. Toda ni je bilo.

»Kje je mati?«

Oče je povesil glavo. »Tone, umrla je. Pred mesecem dni.«

Težak molk je legel na vse.

»Umrla?...« Tone ni mogel dojeti pomena te besede. »Umrla. Pred mesecem dni.« Nekaj se je zlomilo v njem. Cemu je prišel domov? Cemu? Da je izvedel o njeni smrti! O, mar naj bi bil ostal v tujini!

»Tone, nič ne pomaga. Pri sv. Petru počiva.« Očetov glas je bil težek, resen.

»Nič ne pomaga, nič ne pomaga...« je odmevalo Tonetu v duši. »Nič ne pomagaj! Kaj bi dal, da bi jo še videl! Kaj bi pretrpel, da bi še slišal njen glas!

Lučka pri jaslicah je trepetala, ura je odbila enajst.

»Oče, pojdite, pokažite mi grob.«

Molče je starec vstal, se oblekel in zavila sta po zasneženih ozarrah na božji vrt.

Sredi grobov je obstal. »Tu.«

»Tu.« Brez misli je bil sin.

»Moliva! Oče naš...«

Tone je odgovarjal. Dolgo že ni molil. Nocoj pa spet — na materinem grobu...

»Naj počiva v miru.« »Amen.«

Zavila sta k domu. Nemo sta šla, pogreznjena v žalost. Visoko gori so žarele zvezde, sneg se je srebril, vas je sama vase pogreznjena molčala. V Tonetu je klujuvalo: »Konec. Vsega konec za vedno?!« Uprla se mu je ta misel. »Ni mogoče! Ne more biti vsega konec s človeško smrtjo! In vendar... v tujini je slišal tako in verjel. Prišla sta domov. Jaslice so bile tako prečudno skrivnostne. Pogledal jih je. V arcu ga je spekle. Nešteto vprašanj ga je obletelo. Sel si je z roko preko oči in si ni vedel odgovora.

Za varstvo naše kmečke zemlje

Eden izmed glavnih vzrokov stiske našega kmeta je pomanjkanje zemlje. Na vsakega kmečkega človeka odpade pri nas komaj en in en četrt hektara zemlje. Če pomislimo, da je večina naše poljedelske zemlje še slaba in da tudi naše podnebne razmere niso najpovoljnejše, je razumljivo, če od takega premajhnega kosčka zemlje naše kmečko ljudstvo ne more zadovoljivo živeti. Od tod nujno dejstvo, da vladata med našim kmečkim ljudstvom beda in celo glad, kar sem že o veliki noči ravno na tem mestu tudi dovolj jasno dokazal.

Druge kulturne države so v tem pogledu daleč pred nami. Če vzamemo Nemčijo, Francijo, Belgijo, Češko, Dansko i. dr., tedaj vidimo, da odpade po teh deželah na eno glavo kmečkega prebivalstva okroglo še enkrat toliko in v ponekod tudi še več zemlje. Dalje je ta zemlja po večini dežel rodovitnejša, modernejše obdelovana ter donaja dvakrat in trikrat toliko kot naša in ponekod (n. pr. v Nemčiji) imajo tudi kmečki pridelki višjo ceno; potem se seveda ne moremo čuditi, če je naš kmet v primeri s kmeti po teh deželah naravnost — berač.

Toda še ta uboga ped zemlje, ki jo premore naš kmet, mu uhaja zadnja leta vedno bolj iz rok. Kar pogledamo v vinorodne Slovenske gorice. Najlepši vinogradi po teh krajih niso last slovenskega kmeta, temveč razne domače in tuje gospode, v prav veliki meri tudi inozemske. To pa ni samo v Slovenskih goricah, temveč po neštetih krajih naše Slovenije. Na stoline posestev je v nekmečkih rokah, na tisoče hektarov gozdov.

Po vojni je bilo pri nas mnogo vpitja zaradi agrarne reforme. Prav in v redu je, da so morali razni tuji graščaki, ki so se pri nas po večini že preživeli, odstopiti določene površine zemlje našemu kmetu. Prav je to, pravim, ni pa prav, da se je omogočilo, da je prišlo istočasno vsaj toliko, če ne celo mnogo več kmečke zemlje v nekmečke roke. Kar pogledamo po deželi, zlasti v okolico mest. Cela vrsta domačij ali vsaj najlepših parcel je prešla zadnja leta v roke raznih mestnih trgovcev, mesarjev, ravnatelj, odvornikov itd., dočim trpi naš kmet, kakor sem dejal, prav posebno na izrednem pomanjkanju zemlje.

Odkod ta škodljivi pojav? Vzrokov je cela vrsta, a glavna sta revščina, ki vlada pri nas po kmetih, in pa nezadostna organizacija kmečkega kredita. S krizo, ki je nastopila pri nas takoj po l. 1929., je pri nas po kmetih denar kratko in malo izginil. Kmetje so lezli v dolgove, dokler so sploh še mogli najti kje kaka posojila, a razne špekulantske banke so po vojni navile obrestno mero tako visoko, da je kmečko gospodarstvo ne prenese. Kmetje so bili primorani prodajati parcele. Kdo je imel denar? Mestni trgovci, mesar, advokat, in ti so jih pokupili.

In kmečko posestvo pride na boben. Ne prodaja se po parcelah, temveč v celoti. Kje boste danes našli kmeta, ki bi imel sto, dve sto tisoč dinarjev, da bi mogel tako posestvo kupiti? Nikjer! Kupi ga zato mestni trgovec, mesar, ravnatelj, advokat in nova kmečka domačija je zopet prešla v nekmečke roke. Ta gospoda pa kupuje zato, da nalaga

svoj denar varno. Ne govori tu bujna domišljija, temveč kar poglejte v ljubljansko okolico in povsod najdete cele množice takih primerov.

Slovensko gospodarstvo ima od teh razmer ogromno škodo in to v dveh pogledih. Prvič, kakor sem dejal, prehajajo vedno nove in nove površine naše kmečke zemlje iz kmečkih v nekmečke roke, s čemer postaja naš žitek na zemlji preraven kmet leto za letom še revnejši, drugič se pa investira na ta način naš žitek beraški kapital v čisto napačno smer.

Že večkrat sem na tem mestu poudarjal, kako ogromnega pomena za gospodarski obstoj našega naroda je industrija. Pri nas ne moremo z njo nikamor in še ta, kolikor je je, je skoro prav vsa v tujih rokah. Zakaj? Ker smo Slovenci kapitalno silno revni. Toda naše banke in hranilnice zbirajo vendarle tolike prihranke, da bi končno vendarle mogli ustvariti tudi nekaj lastne industrije. Toda kako, če pa bogati trgovci, mesarji, ravnatelji in advokati svojih prihrankov ne vlagajo v banke in v hranilnice, temveč trgajo z njimi našemu revnemu kmetu zemljo iz rok.

Tej nevarnosti, ki postaja vsak dan bolj pereča, je treba narediti kratko in malo konec. Kako? Težko je odgovoriti na to vprašanje kar na hitro roko. Brezpogojno in takoj je treba ukiniti navado, da se prodajajo kmečka posestva v celoti. Za posamezne parcele bi se že našli kupci tudi med kmečkimi ljudmi, za cela posestva ne. Dalje bi morda kazalo uvesti za prenos kmečke zemlje v nekmečke roke čim najvišje pristojbine in to otežiti še na razne druge načine. Kmečka zbornica in novoizvoljeni poslanci naj bi razmišljali o tem in morda še o drugih ukrepih, ki bi bili potrebni ter naj skušajo nekaj ukreniti, kajti vprašanje postaja od dne do dne bolj pereča in ni mogoče več mimo njega.

V tesni zvezi s tem vprašanjem je tudi vprašanje kmečkega kredita. Časih so nam naše podeželske rajfajznovke popolnoma zadostovale. Za tekoče potrebe bi za silo za-

dostovale še tudi danes, le obrestna mera je za kmeta še vedno pr-visoka, kajti naše kmetovanje ne donaja toliko, da bi jo kmet zmogel. Čisto drugačna je pa stvar pri zadevi, ki smo jo obravnavali zgoraj. Pri nas se obrestuje kapital, vložen v zemljo komaj po kake 3—4%, kako naj najame potem kmet posojilo po 7—9% in prepreči prehod kmečke zemlje v nekmečke roke.

Druge države v povojnih letih silno skrbje za kmečko kolonizacijo in žrtvujejo na stoline milijonov, da ustvarijo čim trdnejši kmečki stan in pomagajo izpreminjati neplodne površine v kmetije. Tako se drugod število in površina kmetij ne manjšata, pri nas pa gre nazaj oboje. Pri nas bi morda kazalo ustanoviti kako banko (a ne centralistično ali pa celo kakega novega fonda v Belgradu), ki bi z izdatno pomočjo države dajala dolgoročno posojila po 2—3% obresti za pomoč pri nakupu zemlje, ki grozi priti v nekmečke ali tujerodne roke. O zadujem se je že lansko zimo nekaj govorilo, to žal, da nismo prišli še nikamor z mrtve točke. Kako drugače bi po 20 letih lastne narodne države lahko stali na naši severni meji ali na Kočevskem, če bi za narodno stvar bolj gospodarsko delali in manj frazarili, tako pa slovenski kmetič ne more ne tam in ne tukaj nikamor naprej in je danes še ravno tako ali pa še bolj odvisen od Nemca nego je bil pred leti.

Skratka: stalno in vedno bolj grozeče prehajanje kmečke zemlje v domače in tuje nekmečke roke je treba čim prej in za vsako ceno ustaviti, kajti tako ne more več naprej. Toda danes je že toliko naše, z znojem slovenskega kmeta prepojene zemlje iztrgane iz rok našega kmeta, da bi niti to ne zadostovalo več, temveč naj tisti, ki jim je poverjena skrb za blagor našega kmeta in našega naroda sploh, razmišljali tudi o ukrepih, ki bi bili potrebni, da se polagoma tudi zemlja, ki jo je naš kmet zadnja desetletja izgubil, vnovič povrne v kmetijske roke.

Končno bo na vsak način treba misliti tudi na stalne kmečke domove, kakor so jih že zadja leta uvedli v svrhu ohranitve krepkega in samozavestnega kmečkega stanu n. pr. Nemci. Toda o tej velevažni zadevi ob drugi priliki. Franc Erjavet.

Železniško omrežje v Sloveniji

Ne bo odveč spregovoriti v par besedah v zvezi z nedavno otvoritvijo železniške proge St. Janž-Sevnica o naših progah v Sloveniji. Pomen železniških prog more biti znan veliki večini Slovencev, saj bodo pri nas še dolgo časa tvorile železnice glavno žilo, po kateri se bo pretakalo gospodarske življenje. Pač se že javljajo tekmeči v obliki avtobusov, ki se bolje prilagodijo stvarnim krajevnim potrebam prebivalstva, ali vendar smo še daleč narazen, dokler ne dobimo modernih cest. Tekme pa so včasih prav potrebne in koristijo splošnosti. Ves narod se pridno poslužuje železnice, zaradi česar so njeni dohodki pri nas visoki, saj se cenijo na več sto milijonov dinarjev letno.

Slovenija je prinesla v našo državo nad 1100 km železniških prog, kar je bilo za naše tedanje razmere pred vojno še primerno. Tvorile pa so naše proge samo del sestave bivšega avstrijskega železniškega omrežja, ki

je vsaj v bistvu odgovarjal tedanjim razmeram. Po prevratu je zaradi zunanjih razmer izgubila Slovenija dostop do morja, kar je neugodno vplivalo na našo trgovino, ki je bila tesno povezana s Trstom. Izguba morja je bil velik udarec na vseh koncih okrnjene ožje domovine. Saj pomeni morje za vsak narod in državo — pljuča, skozi katera je možno vdihavati ono prostost, ki jo more nuditi samo morje. Po morju je možen neoviran dostop k drugim krajem ter na ta način omogočena najcenejša neposredna izmenjava pridelkov in izdelkov. Izguba morja, ki smo jo utrpeli, še ni nadomeščena, dasi se vrše napore, kako to rano zaceliti z železniško progjo, ki naj veže Slovenijo z morjem.

Če naj razdelimo naše proge po predvojnem stanju v glavne in stranske, to je dovozne k glavnim progam, vidimo, da je bila smer glavnih prog od severa proti jugu — k morju, kar je bilo umljivo. Imeli smo dve

takt prog. Prva: Celovec-Jesenice-Gorica-Trst in druga: St. Ilj-Maribor-Ljubljana-Trst in odcep na Reko. Vse ostale proge so deloma vezale glavni prog. med seboj, deloma so imele bolj krajevni pomen. Važna pa je bila tudi proga Dravograd-Maribor-Čakovec zaradi izvoza lesa na Ogrsko. Progi, ki vežeta Slovenijo s sosedno Hrvaško, sta imeli manj važen značaj. Čeprav sta bili omenjeni glavni prog. zgrajeni iz drugih vidikov in potreb, kot samo za Slovenijo, sta vendar odgovarjali potrebam uvoza in izvoza Slovenije, ki je bila samo del večje gospodarske celote.

Tako stanje je ostalo deloma še po vojni. Toda nove politične razmere so terjale preusmeritev. Os od severa proti jugu se je premaknila proti vzhodu. Proge, ki so vezale Slovenijo z vzhodom, so namah oživele. Nastopilo je zblizanje, ker so bili dani pogoji. Vedno večje trgovske vezi vežejo Slovenijo z ostalimi pokrajinami države. Na ta način se ustvarja nova velika gospodarska zajednica na zdravih temeljih. Potrebe gospodarskega in kulturnega zblizovanja pa nujno terjajo primerno preureditev in spopolnitev železniških prog. Tako se je proga Zidani most-Zagreb povzpela na prvo mesto zaradi povečanega prometa. Ze več let se stalno govori in zagovarja potreba položitve drugega tira. Ovire so le denarnega značaja, katere bo treba odstraniti. Vprašanje je le, kdaj. Morda bi se ti stroški krili iz viškov rednih dohodkov? Prav sličen je položaj z Gorenjsko prog. proti Jesenicam, ki tvorijo vrata proti zapadu.

Proga Grobelno-Rogatec je bila podaljšana do Krapine. Ves podaljšek znaša okrog 19 km. Na videz brezpomembna krajevna železnica je omogočila prav prikladno zvezo Slatina in Zagreba z zdraviliščem Rogaška Slatina in Mariborom-Dunajem. S tem pa je bil podan tudi začetek, ki ima namen pritegniti čim več prometa s severa proti Jadranu. Jasno se kaže potreba po najkrajši prog. proti morju.

Na severu nismo imeli zveze z Mursko Soboto, ki je imela prog. katera jo je vezala z Ograko. Zgradila se je zveza okrog 15 km dolga. Ni veliko, ali vendar se je omrežje s tem spopolnilo. Prepotrebna zveza s prekmurškimi Slovenci je bila upostavljena. Bolj kot govorjenje in navdušenje o skupni pripadnosti, združuje železnica posamezne kraje, da se čužijo kot celota.

Potreba zvezati Slovenijo po najkrajši poti z morjem je bila živa ves čas. Od tod razni načrti, kako zvezati dolenske proge s sušaško prog. Veliko načrtov je bilo, a končno je obveljal načrt Črnomelj-Vrbovsko. Priprave za zgraditev te proge so v teku. Upajmo, da bo proga kmalu zgrajena. Ali je to res najboljši načrt za najkrajšo zvezo z morjem, o tem ne bomo razpravljali, ker bi ne bilo to nikomur v korist. Če bralec pogleda na zemljevid, bo opazil, da bo ta proga velikega pomena. Črta Maribor-Zidani most-Sevnica-Trebnje-Črnomelj-Sušak je le nekako nadomestilo za izgubljene zveze: Trst in Reka. Torej že druga različica zveze z morjem! Umljivo je, da more služiti ta proga tudi drugim namenom. Ze s prog. Sevnica-St. Janž bo možno za primer natpanosti v Zidanem mostu pošiljati vlake iz Hrvaškega prek nove proge v Ljubljano. Prav gotovo je, da bo treba stare prog. primerno izbolj-

Kako smo v Jugoslaviji volili

Če se danes ozremo nazaj na vse državnozbornske volitve, ki so bile v naši državi od njenega postanka do danes, moramo s samozavestjo in ponosom potrditi, da je politično življenje našega naroda pokazalo močan vzpon in dvig do danes. Volitve so bile vedno potrdilo politične zavednosti, narodne zrelosti in v splošnem slika obče narodne politične usmerjenosti. Sedem volitev pri nas Slovincih je pokazalo, da je naš narod trdno usidran v svojih političnih načelih, da ve prav dobro, kaj je politični cilj vseh Slovencev in da k temu cilju vedno bolj tudi teži. Ta težnja se izraža v strnjivosti slovenskega naroda, v njegovem javnem in odkritem izpričevanju svoje volje, ki jo je dal ob vsakokratnih volitvah. Da, vsega tega smo lahko veseli, zlasti pa če pomislimo, da je moral slovenski narod pri raznih volitvah pretrpeti in premagovati razna nasilja in razne grožnje gospodarskega, kulturnega in političnega značaja. Narodovi izkoreninjenosti so z narodom samim postopali in počenjali vse, kakor ni več primerno za današnji čas, pa je kljub temu slovenski narod vzdržal; šel je celo samozavestno mimo tega naprej za svojimi izbranci, ki jih je Bog naklonil v njegovo zgodovino. Tako postopamo danes z vedno večjo samozavestjo in prepričanostjo svoje pravilne poti nasproti tisti bodočnosti, po kateri hrepeni slovenski narod in kamor ga vodijo njegovi najboljši poklicani.

Jugoslavija je imela od svojega postanka do danes sedem parlamentarnih volitev. Imela je med tem tudi 35 viad, enkrat je celo eni izmed teh viad predsedoval naš voditelj dr. Anton Korošec. Šest narodnih skupščin je dalo do danes 338 zakonov, poleg tega pa še mnogo uredb, pravilnikov, določb. Prva narodna skupščina, ki je bila samo začasna, se je sestala 1. marca 1. 1919. in je trajala do 28. septembra 1920. leta, ko so bile razpisane prve volitve v zedinjeni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ta prva začasna narodna skupščina, oziroma narodno predstav-

šati. Ne glede na omenjeno železniško črto, ki pomeni delno uresničenje izhoda na morje, je potrebno misliti na izboljšanje in podaljšanje kočevske proge, ker bi ravno ta zveza še najbolj služila tranzitnemu prometu iz Nemčije na morje. Železniška črta Jesenice-Ljubljana-Kočevje-Sušak je še najbolj prikladna za izletnike s severa, ki vedno bolj obiskujejo jadransko obalo že zaradi cenege letovanja. Vse to so le nadomestila za to, kar smo še največ zaradi lastne kratkovidnosti izgubili ob prevratu.

V teku 20 leti se je v Sloveniji glede železniškega omrežja napravilo nekaj podaljšanj prog in izboljšali priključki z ostalim železniškim omrežjem. Razni odcepki tvorijo sedaj važne proge. Kljub temu se ni veliko povečala dolžina prog, morda kakih 40 do 45 km. Prva večja proga bo šele Črnomelj-Vrbovsko. S tem ni narejeno že vse. Poleg izboljšanj zastarelih prog, je potrebno še vedno misliti na še krajšo zvezo z morjem. To so upravičene želje, ker je nekoliko nagnjena os severo-zapad proti jugo-vzhodu še vedno nad vse važna za nas.

ništvo, je izvedlo zedinjenje naše države. Dala pa je tudi zakon o volitvi narodnih poslancev za ustavotvorno skupščino.

Prve volitve so bile 28. novembra 1920. Slovenska ljudska stranka je dobila 15 poslancev, kar je bilo za tedanje razruvane vojne razmere zavidljiv uspeh. Ostale štiri stranke so jih dobile 25. SLS je dobila takrat 81.121 glasov. Na bivšem Kranjskem 27.563, na Stajerskem pa 24.058 glasov. Volivne liste so bile še: JDS, NSS, Kom., soc. dem. Skupščina se je sestala 12. decembra in je delovala do 21. decembra 1922. Izdala je 25 zakonov. Največje njeno delo pa je bilo, ko je dala novo ustavo, ki je dala nov temelj vsemu političnemu, gospodarskemu, kulturnemu in sploh javnemu življenju. Kot je znano, se je Slovenska ljudska stranka borila proti tej izumetnični ustavi, ki je, namesto da bi stremela za sožitjem in mirnim življenjem vseh pokrajin v državi, ravno nasprotno dosegla. Novo ustavo, ki jo imenujemo Vidovdanko ustavo, je podpisal pokojni kralj Aleksander I. v narodni skupščini 28. junija 1921. Trajala je do 6. januarja 1929. Ustavotvorna narodna skupščina je bila s tem spremenjena v zakonodajno skupščino. Prvega avgusta 1921 je bil izglasovan zakon o zaščiti države. Istega leta so bili izdani še zakoni o upravi države, o oblastnih in sreskih samoupravah, o državnem svetu in 21. junija 1922 je bil spremenjen zakon o volitvi narodnih poslancev. Slovenci smo bili že takoj ubogi Lazar pri bogatinovi mlzi.

Druge volitve so bile 18. marca 1923. Slovenska ljudska stranka je dobila 105.062 glasov. Napredovala je od zadnjih volitev za 20.000 glasov. Volivcev je bilo vseh skupaj za vse stranke in strančice 160.000. Poslancev je dobila SLS 21, torej je tudi tu narastla za šest poslancev. Kot najmočnejša stranka v Sloveniji je v državnem političnem življenju predstavljala močan vogelni kamen državnega življenja. Njen porast gre na škodo slovenskih liberalcev, ki so zatajili slovenski narod. S svojo borbo za centralizem so se odtujili slov. narodu s svojo zmago samo na jeziku, v dejanjih pa ne demokracijo, so razbijali sami svoje vrste. Druga narodna skupščina se je sestala 16. aprila 1923. leta in je delovala do 10. novembra 1924. Najvažnejši zakon, ki ga je dala ta skupščina, je zakon o državnih uradnikih, potem zakon o ustroju vojske in mornarice.

Treje državnozbornske volitve so bile 3. februarja 1925. V Sloveniji je bilo devet kandidatnih list. SLS je dobila 176.986 od oddanih glasov 100.941. V Ljubljani sami je dr. Korošec zmagal. SLS je imela 20 poslancev. Skupščina se je sestala 7. marca 1925. Njen prvi zakon je bil priznanje kralju Petru častni pridevek Osoboditelj. Med drugimi zakoni je narodna skupščina sprejela zakon o tiaku. Kljub devetim listam v Sloveniji je SLS obdržala svoj položaj. Njena politična premoč med Slovenci se utrjuje, kot politična predstavnica Slovencev nima tekmeča, ki bi ji mogel ogrožati njen razvoj.

Četrte volitve so bile 11. septembra 1927. SLS je dobila 107.140 glasov. Kljub temu da so liberalci in razne druge politične skupine izvajale nasilje in ogromne goljufije pri gla-

sovanju, zlasti v Ljubljani, je SLS dobila 20 poslancev. Iste metode naših nasprotnikov se pojavljajo pri vseh volitvah. Skupščina se je sestala 5. oktobra 1927 in je delovala do 6. januarja 1929. leta, ko je bila ukinjena. Ta skupščina je dala 70 zakonov, med njimi je bil izdan na predlog dr. Antona Korošca zakon o državljanstvu.

Po novi ustavi, ki je bila izdana 3. septembra 1931. leta, so bile opravljene *pete volitve*, in sicer 8. novembra 1931. leta. Teh svojevrstnih volitev se vsi še prav dobro spominjamo, saj so bile prav svojevrstno izvedene s samo eno in edino volivno listo Petra Zivkoviča. SLS je bila v abstinenici, to se pravi, da se ni udeležila volitev. V Sloveniji je glasovalo 150.796 volivcev. To so uradne številke. Kako je pa bilo v resnici, pa vsi vemo. Slovenski liberalci, oziroma današnji JNS so hoteli spraviti z zemlje »klerikalnega zmajac. Ta jim je bil vedno kamen spodtike in trn v peti že v predvojni dobi, po vojni pa je vedno bolj podiral njihovo liberalno trdnjavo, ki je bila trdnjava protislovenskega gibanja, proti slovenskemu narodu, trdnjava krivice, nasilja, laži in podobno.

Šeste volitve so bile 5. maja 1935 v znamenju zloglasne družbe JNS. Kot je bilo pričakovati, je zmagala volivna lista Bogoljuba Jeftiča, ki je dobil v Sloveniji 148.651 glasov. Združena opozicija pa je dobila približno 25 tisoč glasov. Ti dve volitvi sta za nas Sloven-

ce najbolj žalostni dejanji naše novejšje zgodovine. Toliko nasilja, toliko podlih in gnusnih zločinov ni bilo še pri nobenih volitvah. To je bila Golgota slovenskega naroda, ko se je moral narod v svobodni državi skrivati v svojih hišah pred razbojniki in tolovaji, ki so vzeli v zakup vse naše politično življenje. Z neživljenjskimi gesli o državnem življenju so ti samozvanci krojili sami sebi svojo bodočnost v znamenju onega, proti čemur se je SLS od početka borila, to je proti krivici in nepoštenju.

In danes? *Sedme volitve za narodno skupščino so 11. decembra* dale našemu voditelju dr. Korošču priznanje za njegovo veliko narodno delo. Tako, kakor je narod sedaj zapal velikemu Slovencu, ni doživel še noben slovenski politik. V strnjjenih vrstah je slovenski narod izpričal svojo neomajno vero v delo dr. Antona Korošca, od preprostega našega človeka pa do naših najvišjih kulturnih in gospodarskih predstavnikov, vsi so potrdili svojo narodno zavest, s katero dajejo voditelju vseh Slovencev legitimacijo, da se bori za Slovence, za slovenski narod, za našo priljubo zemlje. Ali ni ta legitimacija res veličastna? Saj je na njej 169.073 glasov, ki dajejo slovenskemu voditelju zaupanje in pravico, da jih vodi v lepšo bodočnost. Nova stran slovenske zgodovine se je začela pisati in ta se je začela z veličastno in enoglasno narodovo izjavo: Vodi nas, naš voditelj, k zmagi!

Svetonočno darilo

(Dogodbica)

Zatišje, samotno dolinsko vasico, je objemala skrivnost božičnega večera. Okolica, podobna velikemu temnemu jezeru, je bila kakor posejana z zvezdami — lučke v znamenjih kraj potov in vsa šloveška bivališča so bila praznično razsvetljena.

Le v siromašni Bajtarjevi koči ni bilo pravega božičnega veselja. Na peči je medlela motna svetilka, brinček imenovana. Na mizi ni bilo običajne božične potice. Oče je slonel zamišljen na zapečku; otroci blede in revno oblečeni so žgoleli okrog matere, ki je delala skromne jaslice — edino veselje, katero je mogla napraviti otrokom.

Jaslic so se otroci hitro naveličali. Oglašili so se jim lačni želodčki; zavijali so se materi v krilo in prosili hrane.

Mlademu očetu je krvavela duša. Življenje bi bil dal za take revčke, toda kruha jim ni mogel dati. Pri hiši ni bilo okroglega; če bi prišla smrt, bi se ne mogel odkupiti.

»Kruha in mleka nam dajte!« so ponavljali otroci. »Zakaj ste dali stricu kravico iz hleva? Nazaj naj jo prižene!«

Materi se je utrla solza. Kravica, katero je odgnal Trdin, je bila njegova. Z možem sta jo imela v reji in trdosrčnik, kakršnen je bil, jo je vzel pred božičem. Prosila sta ga, naj jo pusti vsaj še čez praznike, pa se ni dal omeščati.

Bajtarju so se smilili lačni otroci. »Krompirja jim speci; nekaj ga je menda še v kleti,« je prigovarjal ženi.

Odgovorila mu je, da mu ne more ustroči. »Ako ga dam nocoj, bomo jutri brez me...«

»In fižola tudi nimaš?

Zalostno je odkimala in rekla: »Ničesar ni več pri hiši. Vse sem porabila.«

Mož se je prijel za glavo. Tako daleč ga je privedla neizprosna beda! Dokler je delal, so že še kako pobili; toda pozimi je brez

zaslužka. Občina nima sredstev, da bi ga izdatno podpirala. Krasti ne sme in beračiti se sramuje. Z ženo sta prodala vse, kar sta še imela. Poročni prstan, uro z verižico in uhane — vse sta žrtvovala za otroke.

»Nekaj pa le še imava,« se je spomnila žena.

»Ne vem, kaj bi bilo takega.« — Mož si ni mogel ničesar domisliti.

»Očetov kožuh je še nekje pod streho...«

»Beži, beži!« je zamahnil z roko. »Ne spominjaj me neprijetnih dogodkov.«

Bajtar ni rad govoril o svojem pokojnem očetu. Če bi ga poslušal, bi mu zdaj ne bilo treba stradati. Prepovedana ljubezen ni ostala brez posledic. Spoznanje je prišlo prepozno. Vendar pa ni zavrgel sirote in tega mu oče ni mogel pozabiti. Odpravil ga je z najnim deležem ter mu v oporoki navrgel še svoj stari kožuh. Sin ga je odklonil; sprejela pa ga je njegova žena ter ga obesila pod streho v omaro. In prav na sveti večer se je v hudem pomanjkanju spomnila skromnega darila.

»Take reči nimajo več veljave,« je zavrnil ženo, ki ga je silila, naj ponudi kožuh starinarju. »Nekaj je pa morda le še vreden,« je menila. »Vsaj zaradi častitljive starosti kot spomin na preteklost.«

Bajtar je dvomil ter se za prodajo ni mogel odločiti.

Žena je ostala pri svojem mnenju. »Čakaj, da ti ga pokažem. Videl boš, kako je lepo obrobjen.« In je odhitea na podstrežje.

Prinesla je kožuh ter ga razgrnila na mizo.

»Nič kaj rad ga ne vidim,« je omenil ženi. »Še kožuh naj bi bil obdržal, ako ni bilo drugega zame...«

»Lep je pa vendarle. Sama ga ponese starinarju, ako se ti sramuješ. Se mar mi ni, da bi ga ne prodala.«

»Daj ga otrokom, naj ga imajo za odejo. Pogledj, saj je že razjeden od moljev in miši so ga že načele.«

»Oh, pa res!« se je ustrašila in nade so ji zvodenele. Na notranji strani kožuha je zagledala napol odtrgano krpo, katere doslej še ni zapazila. Med obračevanjem je padlo na tla nekaj okroglega in prijetno zažvenkalo.

»Gumb se je odtrgal,« je menil Bajtar.

Žena se je sklonila in tipala z rokami okrog sebe. »To ni gumb!« je ugotovila, ko je pobrala svetlo kovino ter jo položila na mizo.

»Tolar!« je vzkliknil presenečen. »Pristen križavec, s katerimi so bili moj pokojni oče dobro založeni.«

»Sam ni bil notri,« je dejala in vnovič iztrkala kožuh. Spet so se usuli izza krpe svetli križavci in krožili po tleh okrog mize. Pobrala sta jih in preštela. Deset jih je bilo — pomoč, ki ni zadostovala le za praznike, marveč skoro za vso zimo.

Zakonca sta se objela od veselja. Njuna prva beseda je bila: »Molimo za pokojnega očeta!«

Pokleknila sta z otroki pred jaslice ter se zahvalila nebeškemu Detetu za obilno svetonočno darilo.

Limbarski.

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o 80 letnico rojstva je obhajal te dni Blaž Jurko, šolski upravitelj v pokoju, v Vojniku pri Celju. Na mnoga leta!

o 80 letnico je praznovala te dni Brumčeva mama v Gornji Radgoni. Neumorno čitateljico katoliških listov Bog ohrani še mnogo let!

DOMAČE NOVICE

d Novo krasno poslopje za ljudsko šolo in nov most čez Kokro so blagoslovili ono nedeljo v Kranju. Navzoč je bil tudi ban dr. M. Natlačen, ki je imel tako na šolsko mladino, kakor tudi na učiteljstvo primeren nagovor. G. ban je med drugim povedal, da je vseh državnih ljudskih šol v naši banovini 863 s 4168 oddelki, a obiskuje jih 188.136 otrok. Povprečno znašajo torej stroški, ki jih imajo država banovina in občina skupaj za enega učenca letno 596 din.

d Da ne bo po smrti povzročal stroškov. Mrtvaško krsto in pogreb si je plačal 78 letni raznašalec časopisov Karačonič Luka iz Stare Kikinje. Mož nima nobenih sorodnikov ne prijateljev, ki bi ga negovali. Kljub svoji starosti je čvrst in krepak, saj prehodi še vsak dan do 20 km, ko raznaša časopise. S tem tudi toliko zasluži, da se preživlja. Nekega dne pa je stopil k mizarju in naročil zase krsto. Plačal je zanjo 600 din, nato pa je sto-

pil še na pogrebni zavod in tudi tam plačal za se pogreb že vnaprej. Starec utemeljuje svoje postopanje s tem, da ne bo po smrti nikomur povzročal stitnosti in stroškov.

50 odstotno znižano vozmino je odobrila Generalna direkcija državnih železnic v Belgradu vsem posetnikom prihodnjega pomladanskega in jesenskega velesejma v Ljubljani.

d Sadjarji se zborovali pred kratkim v Belgradu. Prišli so iz vseh banovin, da bi se pogovorili o izkustvih, ki jih imajo v nekaterih vrstami jabolk in orehov, ki sta najvažnejša izvozna predmeta našega sadjarstva. Ugotovili so, da bo treba oreha, ki so drobni in prekoščeni, precepiti s plemenitejšimi vrstami kljub dolgotrajnemu in zamudnemu postopanju. V tujini gredo v denar le orehi, katerih jedro je debelo, a lupina tanjša. Od jabolk pa gredo v tujino največ ameriške vrste. Končno so se sadjarji bavili tudi a sestavo zakona o sadjarstvu in vinogradništvu.

Nj. Vel. kralj Peter II. je blagovilil prevzeti pokroviteljstvo XIX. mednarodnega pomladanskega ljubljanskega velesejma, ki bo od 3. do 12. junija 1939, in jesenske velesejske prireditve v Ljubljani v jesenic, ki bo od 2. do 11. septembra 1939.

d Novi proračun mariborske občine znaša 62.218.000 din.

d Mrzli val, ki je prišel te dni iz Sibirije v Evropo, je zajel tudi vzhodno Nemčijo, kjer

Za
Božič
tope
copate!

je padla toplota na 17 stopinj pod ničlo. Tudi v Sloveniji smo imeli v mnogih krajih več kot 10 stopinj mraza.

d Odda se s 1. februarjem: 1. mesarija s hlevom, klavnico in prodajalno v Žužemberku, mesečna stanarina 300 din; 2. pritlična hiša s 3 prostori in prostornim vrtom na Senovem pri Rajhenburgu, za mesečno stanarino 200 din; 3. dvoriščna delavnica, za malega obrtnika, čevljarja, krojača ali podobno za mesečno stanarino 200 din na Zalokarjevi cesti št. 15 v Ljubljani. Poizve se na Kongresnem trgu 2, v konzumu.

d Gpozarjama Vas na današnji oglaševalni tvornice čevljev »Pekoc«.

d »Ovenc« Terpentinske mila sestoji iz najboljših surovin in je izdelek najstarejše domače tovarne mila Fock iz Kranja. Kupujte ta domači izdelek!

d Zavod za raziskavanje in zdravljenje raka s pomočjo radija bo dobil tudi Zagreb. V Ljubljani ta prepotrebni zavod že imamo, v Belgradu pa ga ta čas grade. Zagrebški zavod bo veljal okrog 2 milijona dinarjev, a radij se bo nabavil v Kanadi, kjer so nedavno odkrili nova ležišča te dragocene rude. Doslej so vodili v proizvodnji radija Čehi in Belgijci. Radij iz Kanade bo mnogo cenejši kakor pa evropski.

d Še en uspeh Zveze združenih delavcev. Sklenjena je kolektivna pogodba med podjetjem »Textil Kolor« v Belgradu in »Jugoratom«. Delavci so dobili tole: 1. za 20% višje plače kakor doslej; 2. 10 do 14 dni letnega dopusta, kakor dolgo je pač delavec že v tej službi; 3. ravnateljstvo podjetja je priznalo delavsko organizacijo Jugoras; 4. podjetje je pristalo na predlog delavstva za izvolitev delavskih zaupnikov po zakonskih določilih.

d Hud mraz je pritisnil sadnje dni ne le pri nas, ampak po vsej Evropi. V Sloveniji je kazal toplomer do 12 stopinj pod ničlo. Na Poljskem so imeli čez 20 stopinj, v Rusiji čez 30, v Sibiriji celo do 60 stopinj mraza. Ko to pišemo — v torek — je začel padati sneg in je mrz precej popustil.

d Čestitamo! Te dni je bil na ljubljanski univerzi občni zbor vseh slušateljev filozofske fakultete. Po prečitaniu revizijskega poročila ki je dalo dosedanjemu predsedniku (tudi iz

Mir ljudem na zemlji!

Božič je najlepši družinski praznik. Po vaseh, trgih in mestih se bodo zbrali mladi in stari pred jaslicami. Na sveti večer bo v srcih vseh, ki so dobre volje, odmevala božična pesem: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na njih!«

Svet kriči po miru. Morje prelite krvi nas navdaja z grozo. Smrt sama se je zgrozila od pogledu na strahote svetovne vojne, ki je zahtevala 10 milijonov človeških žrtev, njeni stroški pa so znašali okoli 250 milijard dolarjev.

Pred dvajsetimi leti je zasedala mirovna konferenca v Parizu in polagala temelje bodoči Evropi. Takrat smo upali, da je mir Evropi zagotovljen desetletja in da bodo narodi spostovali mirovne pogodbe, ki so jih podpisali. Danes se nam zdijo vse takratne pogodbe le sanje. Mirovnih pogodb ni več. Ostale so samo na papirju. Narodi in države si stoje sovražno nasproti.

Pravično. da je vojna zadnje sredstvo, s katerimi se odstranjujejo nesoglasja. Razumemo. Tudi dva človeka se zlasata, če nemoreta drugače uveljaviti svojih naziranj. Pa vendar obojamo njuno početje kot znak nizke srčne omike. Isto velja tudi za države. Kulturne države ne bi smele poravnavati svojih računov s skrajnimi sredstvi, ker dokazujejo, da je v njih, oziroma v njihovih voditeljih malo srčne omike.

Svet drhti od vojnega ozračja. Vse se mrzlično oborožuje, vse bolj tekmuje, kdo bo izumil grozovitejše in učinkovitejše moralno orožje. Ne le puške in topove vseh vrst in velikosti, ampak najhujše pline so izumili, da bi pomorili vse, kar živi. Kultura in civilizacija 20. stoletja prinašata ljudem smrt. Pri tem pa trpe narodi celega sveta. Brezposelnost in glad sta zajela vse stanove in sloje. Vedno večja nezadovoljnost se širi vse povsod. Državniki nočejo razorožitve, temveč vsi streme za čim večjo oborožitvijo. V času, ko vedno bolj pozabljamo strašno krvavo žaloigro, ki je štiri dolga leta narekovala človeštvu uničevanje je treba vse ljudi navajati k miru in pobijati vse tiste struje, ki so se izkazale nevarne miru. Zato ne opustimo nobene prilike, da govorimo ljudem o miru. Saj je mir največja dobrota. Le v miru se morejo bistriti duševne vrline, le v miru je mogoč napredek narodov in držav. Mir! Mir! To je naše geslo.

Kje je rešitev? Upajmo! »Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem. Ta betlehemski pesem nebeskih angelov je pred skoro dva tisoč leti oznanila človeštvu konec sužnosti hudobnemu duhu in pričetek otroštva božjega. Kakor takrat, v oni blagoslovljeni sveti noči, kako je ta slavospev vsako leto na sveti večer veselo oznanilo, ki vliva srečo in blagoslov v srca dobrih ljudi, mir in odpuščanje v srca grešnikov in ljubezen božjo v srca vseh, ki so blage volje.

Za povečanje slovenskih bolnišnic

Banovina je letos najela pri SUZOR-ju v Zagrebu posojilo v znesku 43 milijonov din za modernizacijo in razširitev banovinskih bolnišnic v Sloveniji. Ker bodo v kratkem prva denarna sredstva iz tega posojila dana banovini na razpolago, je te dni potrdil ban dr. Marko Natlačen osnovanje posebnega tehničnega oddelka za modernizacijo in razširitev bolnišnic. Oddelek za modernizacijo bolnišnic je dodeljen tehničnemu oddelku banke uprave in bo v zimskih mesecih pripravil vse potrebne osnutke, načrte in proračune, potrebne za modernizacijo bolnišnic iz 43 milijonskega posojila. Najprej bo prišla na vrsto dograditev mariborske bolnišnice, kateri bodo dogradili veliko stavbo za štiri oddelke, ki je v surovem že sezidana. Prav tako bodo sezidali za mariborsko bolnišnico še porodnišnico in nekaj gospodarskih poslopij. Za tem bodo prišle na vrsto preureditve bolnišnic v Slovenjem Gradcu, v Brežicah in Novem mestu, kakor tudi nova banovinska bolnišnica v Murski Soboti. Ker bo posojilo izplačano v treh letih, bo tehnični oddelek za modernizacijo bolnišnic posloval najmanj tri leta, za nadalje pa bo imel še obilo dela pri pripravi načrtov za

izpopolnitev drugih banovinskih bolnišnic in zidavo novih banovinskih bolnišnic v drugi triletki.

Prav posebno pa je razveseljivo dejstvo, da se je tudi vprašanje dozidave kirurškega poslopja državne bolnišnice v Ljubljani premaknilo z mrtve točke. Poslopje je na zunaj dozidano in čaka že dve leti na notranjo ureditev in opremo. Njegova ureditev bo pomenila izredno razbremenitev kirurškega oddelka, ki je najbolj prenapolnjen in ki je v ljubljanski bolnišnici tisti, ki prevzema skoraj polovico vseh bolnikov, ki se zatečejo v ljubljansko bolnišnico. Kaj to pomeni, bomo razumeli, če upoštevamo, da je ljubljanska bolnišnica lani sprejela nad 30.000 bolnikov, letos pa bo lanski rekord že zvišala za par tisoč bolnikov. Za popolno dozidavo in ureditev kirurškega oddelka manjka še okoli 8 milijone din in pred nedavnim je minister za socialno politiko in narodno zdravje Dražiča Cvetkovič obljubil, da bo poskrbel, da bodo v najkrajšem času dana sredstva, potrebna za popolno dozidavo in notranjo ureditev stavbe, tako da bo prihodnje leto popolnoma urejena.

katoliških vrst) razrešnico s pohvalo, sta bili postavljeni dve listi: lista katoliških akademikov in lista združene opozicije. In zmagal je lista katoliških akademikov.

d Ta prav'ga so zbrali. Na posredovanje senatorja in poslanca dr. Kulovca je minister za socialno politiko odobril podporo 15.000 din za brezposelne delavce v novomeškem okraju.

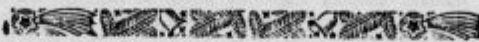
d Stara korenina. Starec, ki je preživel že 102 leti, živi v Dubrovniku. Piše se Petar Duraškovič. Ves Dubrovnik ga pozna kot strastnega braleca časopisov, zlasti pa ljubavnih romanov, ki jih časopisi prinašajo. Duraškovič bere še danes brez očal. Ko je bil še mlajši, se je naučil na izust ves »Gorski venec« Petra Petroviča Njegoša, da ga zna še danes.

d Po 15 letih je našla svojega sina 50 letna kuharica Anka Žuljevič. Mož ji je bil prežgodaj umrl. Zapustil je njo in tri otroke v veliki revščini. Anka je pustila doma dva sinova, hčerko pa je vzela s seboj in šla služiti za kuharico k orožnikom v Nemii pri Zenici. S sinom je izgubila vsako zvezo. Te dni pa je v vas prišel nek mladenič in iskal delo. Orožnik ga je videl in odpeljal na postajo, da bi mu pregledal dokazila. Ko pa je fant izgovarjal svoje ime, je kuharica pristuhnila. Pri nadaljnjem pripovedovanju je spoznala, da je mladenič njen sin.

d Vesela znamenja. Te dni je na rektoratu Aleksandrove univerze v Ljubljani slovesno izročil generalni konzul italijanskega cesarstva g. A. Guerrini Maraldi v spremstvu g. prof. dr. Gasparinija lepo darilo italijanske vlade, okrog 800 zvezkov najznačilnejših knjig iz vseh področij kulturnega udejstvovanja, naši univerzi kot temelj, na katerem naj se razvija slovensko-italijansko kulturno zблиžanje. — Naj bi bila ta lepa kulturna slavnost tudi začetek večje kulturne svobode slovenskega in hrvaškega naroda v kulturni Italiji!

d Bralem Domoljuba prav toplo priporočamo našo domačo tvrdo F. I. Goričar, Sv. Petra cesta 29 in 30, tam dobite vse vrste blaga za moške in ženske obleke in površnike plašče, zimsko triko perilo, pletene jopice, rokavice, nogavice. Zimске rjuhe, odeje in koče. Velika izbira svilenih in klotastih odevj platna za rjuhe, cvilha in razne posteljnine. Zima, morska trava, perje za blazine ter sploh vse potrebščine za nevestine bale. Na vsak večji nakup dobite lep nameček. Tvrda je z vso doslednostjo zvesta svojemu geslu: »Majhen zaslužek, velik promet!«

d Cerkev in žola sta sestrici dve... Dne 27. decembra bosta skupno zborovala Slomškova družba in Katehetsko društvo po na-

Likovič Joža:

Svetonočna

Presvetla betlehemska zvezda!
Ti prva zvedela za radostno si vest,
da Knez miru prihaja k nam;
prišla na zemljo si z belih zimskih cest,
pri naših bornih kočah
nocoj postoj, postoj...

Ubog! betlehemski črednik!
Ti prvi čul si angelski prelepi glas,
ki mir, enakost razodeva nam;
priteci čez goro, oglasi se pri nas.
pri naših bornih kočah
nocoj postoj, postoj...

Skrivnostna betlehemska noč!
Ti prva si zaznala za neba blagost,
da spravo božje dete nudi nam;
razlij vse tajne in nakloni nam sladkost
z zlatim zvezdnim krogom
nocoj postoj, postoj...

slednjem sporedu: 1. Ob 8 se udeležijo študijske maše pri oo. frančiškanih. Učiteljski pevski zbor ima že ob 8 pevsko vajo za sv. mašo. Pevke in pevce prosim, da bodo točni; 2. Po sv. maši zborovanje v Unionu: 1. Otvoritveni pozdravi; 2. Predavanja: a) dr. J. Demšar: Katehet in učitelj; b) dr. V. Brunen: Obiski v angleških šolah; c) ravnatelj R. Pečjak: Skrbimo za ugled šole in učiteljskega; 3. Razgovori o predavanjih. — Popoldne ob 3 pa ima Slomškova družba še sejo ožjega in širšega odbora. K udeležbi vabi odbor Katehetskega društva in Slomškove družbe.

d Starostno zavarovanje obrtnikov. Osnutek uredbe za starostno zavarovanje obrtnikov je trgovinsko ministrstvo izročilo vsem obrtniškim zbornicam v pregled. Osnutek je bil sestavljen po predlogih obrtniških zbornic in po osnutku, ki ga je izdelal tehnični strokovniak za zavarovanja v ministrstvu. Osnutek bo zahteval še precej razprav in proučevanja, kajti bremena, ki jih bodo morali prevzeti nase obrtniki, niso tako malenkostna, da bi se dalo to vprašanje rešiti v nekaj dneh.

d Pri zaprtju ali pa pri motnjah v prenavi vzemite zjutraj na tešče vozarec naravnih »Franz-Josef« vode

d Proizvodnja rud v naši državi se je letos močno povečala. Letopisne številke povedo v primerjavi z lanskim tretjim tromesečjem, da se je letos v tretjem tromesečju povečala proizvodnja lignita za 17,5%, premoga za 10%, soli za 20%, le pri bakru in železu se opaža lahen padec. Proizvodnja svinca pa se je povečala kar za 130%, a proizvodnja surovega železa za 30%.

d Za splavarje. Pri popravilih mostu za cesto čez Savo pri Zagrebu zabijajo sedaj med odprtini mosta pilote za montažni brod. Zaradi tega so odprtine mosta med kamenitimi stebri-oporniki zatrpali deloma s piloti in z napravami za zabijanje pilotov. Plovne odprtine mosta so poleg tega še za splave nevarne takrat, kadar vodostaj Save kaže pod ničlo merila. V tem primeru gledajo iz vode tudi ostanki stare pilotaže, ki je bila požagana potem ko je bil most dograjen. Za-

Velika žaga je zgorela

Vrhničani so te dni preživeli razburljivo noč. Velikanski ogenj, ki se je pokazal izza Tomšičeve velike parne žage na Hribu, je nekako ob 2 ponoči spraval pokonci ves trg. Ko je zatullila sirena na žagi, so plameni že sikali proti nebu. Ljudje so drveli k Tomšičevi žagi, ki je bila že skoraj do polovice v ognju. Med prvimi so bili seveda vrhniški gasilci s svojo motorno brizgalno. Njim so sledili še gasilci z Verda; zaradi naglega širjenja ognja pa je poslalo svojo brizgalno še vojaštvo. Čeprav so bili gasilci nad vse poštvovalni ter so vse brizgalne delovale brezhibno, so se vendar kmalu prepričali, da žage ne bodo rešili propasti. Ogenj se je bil zaradi preobilnih vnetljivih snovi, suhega lesa in desk, tako naglo širil, da so začeli zublji oblizovati tudi bližnja skladišča in sta-

novanjske hiše. Bilo je nujno umestno, da so prepustili žago usodi ter osredotočili vse gašenje na sosednje objekte. Proti jutru okrog 5 se je stavba parne žage sesedla. Zgorele so vse naprave, velika in mala žaga ter les, ki je bil znotraj in v neposredni bližini žage. Skodo cenijo na več milijonov dinarjev, ki bo po vsej verjetnosti krita z zavarovalnico.

Prav zaradi burje so morali gasilci odjenjati in se truditi, da bi obvarovali pred ognjem še bližnja skladišča, polna desk, tramovja in suhih drv, ter hiše. Požigalec je moral uporabiti kako hitro gorljivo tekočino in z njo politi suha drva tik ob žagi, kajti sicer ne bi mogel nastati tako močan ogenj. Najhujši bodo prizadeti delavci, ki bodo brez dela, dokler lastnik Miha Tomšič ne bo postavil nove žage.

radi tega pa je splavarjenje pod mostom sedaj precej nevarno. Da se preprečijo nesreče, je 500 m od mosta proti toku postavljena rdečebelna plošča, ki opozarja splavarje, da naj zlasti pri nizkem vodnem stanju ustavijo splav. V vseh primerih, v katerih kaže vstopati vodno stanje pod ničlo, pa je brezpogojno potrebno, da splavarji ustavijo splav in da se osebno prepričajo, kakšne so razmere pri vsakem mostu, in kako bo mogoče ravnati s splavom, da bo splaval brez nesreče naprej. Poleg tega je približno 30 m nad mostom označeno prehodno mesto z dvema na vrvi obešenima rdečima in belima znakoma. Le med tema znakoma je možen prehod za splave.

d Kdo kupuje naš les? Najboljši kupci jugoslovanskega lesa so bili v prvih osmih mesecih tekočega leta Italijani. Vsega je šlo našega lesa v tujino za 570 milijonov dinarjev, od česar odpade na gradbeni les 437 milijonov, na železniške pragove pa 33 milijonov. Italija je kupila lesa za 124 milijonov, Nemčija za 111 milijonov, Anglija za 86, Madžarska za 40 in Grčija za 28 milijonov. Zanimivo je, da je bila Anglija lani najboljši kupec našega lesa, letos pa se nahaja na tretjem mestu.

d Nevarnost odtrganih elektrovodov. Pozimi ko se sneg oprijema električnih žic in na mnogih krajih pretrga elektrovode, da vise v zraku ali leže na cesti, naj se nikdo ne dotakne odtrgane žice, ker je smrtno nevarno. Kdorkoli opazi odtrgan elektrovod, naj takoj obvesti elektrarno, da čimprej popravi omrežje. Potrgane žice so posebno nevarne zivalim, zato naj pa vozniki takoj počakajo z živino in se žicam zanesljivo izognejo ter tudi takoj javijo pretrgani elektrovod.

d Za delavska stanovanja. Te dni se je mudil v Belgradu ljubljanski župan dr. Adlešič ter je v raznih občinskih zadevah posredoval v več ministrstvih. Sprejet je bil tudi pri obeh slovenskih ministrih, notranjem ministru dr. Korošcu in ministru dr. Kreku. Na posredovanje notranjega ministra dr. Korošca in ministra dr. Kreka je minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Čvetkovič takoj podpisal odlok o odobritvi trimilijonskega posojila pri borzi del., s katerim bo ljubljanska občina lahko izvedla započeto delo za zidanje higienskih delavskih stanovanj.

d Tako tam, kako pa pri nas. Veliko polje blizu reke Drima v Južni Srbiji so nedav-

no začeli osuševati. Reka Drim je ob večjih nalivih preplavila polje, čim se je Skadrsko jezero, kamor se Drim odteka, napolnilo z vodo. Polje je ostalo dolge tedne pod vodo, da je bilo plodno zemljo nemogoče obdelovati. Sedanja vlada pa je dala na razpolago potrebne kredite, da so začeli izkopavati odvodne

NAROČNIKOM »DOMOLJUBA«.

Vsak naročnik naj napiše na položnici tisti naslov, na katerega prihaja časopis. Napiše pa naj točen naslov, ime, vas, številko in pošto. Obenem pa naj na srednjem delu položnice označi, ali je star ali nov naročnik.

prekope in odstranjevati vijugasta rečna korita. Ljudje bodo poslej zaradi hitrega odteka vode mogli pridobiti nič manj kakor 3500 hektarjev plodne zemlje. Za revne kraje tam dol je to pomembna pridobitev. Silen napredek je v 20 letih po osvobojenju zabeležilo Skoplje. Preko 1 milijarde dinarjev je bilo porabljenih za obnovitev in modernizacijo me-

RADI TOPLE JESENI

in prevolike zaloge se

prodaja zimsko blago

po izredno nizkih cenah pri

FR. DOBOVIČI K. CELJE

ata, ki je bilo pod turško upravo neverjetno zanemarjeno. Takoj po letu 1918 so se začele graditi velike palače in uradna poslopja, poleg tega pa so tudi zasebniki postavili mnogo palač. Sedaj se nahaja v gradnji več javnih poslopij v vrednosti 50 milijonov dinarjev. Grade se: nova občinska palača, moderna železniška postaja, palača banske uprave, nova carinarnica, nova gimnazija, palača Borze dela in velik most preko Vardarja.

d Naši sezonski delavci so se začeli vračati iz Nemčije. Dosedaj je prišlo v Maribor že 6500 delavcev v šestih velikih prevoznih. Napovedanih pa je še 2500 delavcev, ki pa pridejo v manjših skupinah.

d Svoje Prosvetno društvo so ustanovili mozelski Slovenci v kočevskem okraju dne 4. decembra. Naj Mozeljčanom slede kmalu še drugi Slovenci na Kočevskem.

d Zvesta svoji stari domovini. 130 tisoč dinarjev je poslala za božično darilo dubrovniškim sirotam vdova po znanem dalmatinskem bogatašu v Argentini Antu Mihanoviču. Mihanovič je bil lastnik kar celega brodovja trgovskih ladij in si je nabral silno bogastvo. Zmerom je podpiral vsa kulturna stremljenja svojih rojakov v Argentini ali pa v stari domovini. Dal je denar za zgradbo več ljudskih šol v Dalmaciji. Kakor vidimo, je tudi njegova vdova ostala zvesta svoji stari domovini in poslala za božičnico izdaten dar.

d V mejah zakona. Te dni je finančni minister Leticia sprejel odposlanstvo društva tobačnih prodajalcev iz vse države, ki je ministru izročilo važna vprašanja prodajalcev tobaka na drobno in njihovih družin. Minister je odposlanstvo pozorno poslušal in mu obljubil svojo podporo v mejah zakona.

d 1450 kg tešak zvon je darovala kraljica Marija frančiškanski cerkvi v Dubrovniku.

d Orvče kože za Belgijo. Hrvatski odboj za pospeševanje trgovine z Belgijo je prvi prišel na to misel in poslal nekaj vzorcev

Nov uspeh zveze združenih delavcev

Poročali smo že, da so delavci v tovarni Lepenke dr. Pergerja v Mislinjah stoodstotno organizirani in Zvezi združenih delavcev, kateri se imajo zahvaliti, da so njihovi delovni pogoji urejeni s kolektivno pogodbo. Ta kolektivna pogodba je po zaslugi ZZZ za delavstvo ugodna, vendar so bile v njej določene delavske plače, ker so se med tem cene znatno dvignile, za sedanje razmere prenizke.

ZZZ je zaradi tega že dalj časa vodila akcijo za zvišanje plač in ni popustila, čeprav ni mogla in ni smela iskati pomoči pri Delavski zbornici. Kljub prvotnemu odporu podjetja ZZZ ni popustila, temveč je zahtevala, da se skliče za v torek, dne 13. t. m., ponovna poravnalna razprava.

Razpravo, ki je bila na okrajnem naročilstvu v Slovenjem Gradcu, je vodil pol-

upravni pristav Stadler Janko. Podjetje so zastopali tovarnar dr. Perger, ravnatelj Westnik in uradnik podjetja Jaš, delavstvo pa je zastopal za centralo ZZZ strokovni tajnik Luzar, za podružnico njen predsednik ter vseh 6 obratnih zaupnikov. Razprave se je udeležil tudi novoizvoljeni narodni poslanec ja okraj Slovenj Gradec Theuerschuh.

ZZZ je s svojo doslednostjo in vztrajnostjo dosegla popoln uspeh in je prišlo na razpravi do sporazuma, po katerem so se delavske plače nanovo določile in se je končno tudi tovarnar dr. Perger izkazal kot socialno čuteč človek. Sporazum tvori dodatek k skupnostni pogodbi in pomeni za delavstvo zopetno zvišanje plač za 10%, kar znaša za prizadeto delavstvo čez 100.000 din letno. Delavstvo je s tem uspehom zelo zadovoljno.

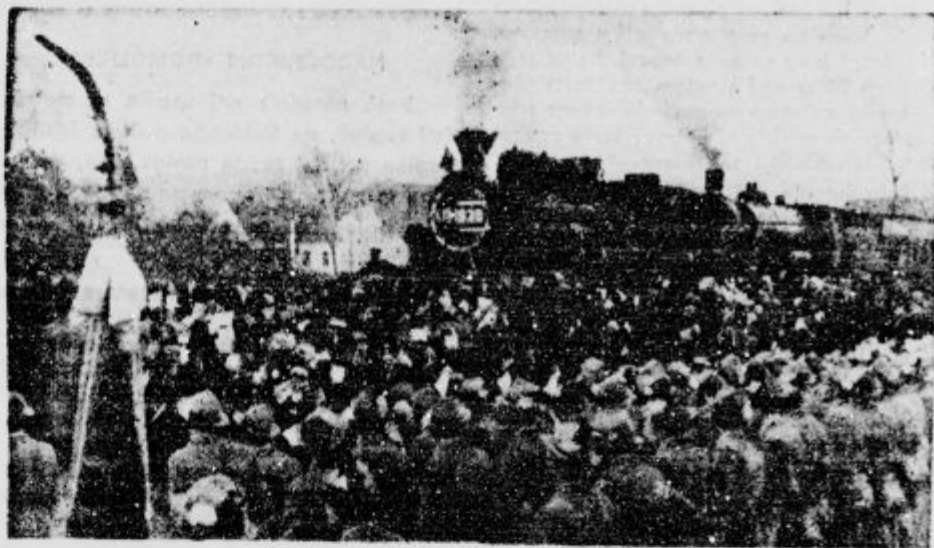
Da mu ni treba hoditi v prvo nadstropje, si je dal neki londonski raznašalec napraviti takle kolo. Radovedni smo, kako se mu godi tedaj, kadar se prevrne.

Anton Hribar iz Bušče vasi pri Cerkljah na mrtvaškem odru. Padel je kot žrtev nasprotnikov slovenskega naroda v petek 9. decembra. Naši politični nasprotniki so si okrvavili svoje roke, ko so l. 1924 umorili v Trbovljah rudarja Fakina, lansko leto akademika Dolinarja in letos pa slovenskega kmeta Hribarja Antona.

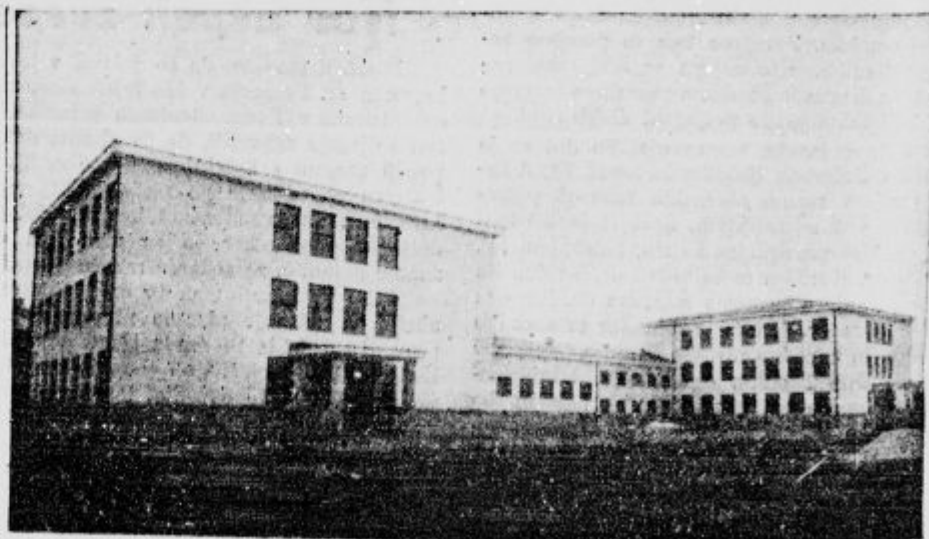
V močvirnatih ozemljih na kitajski fronti so si japonski vojaki iz pločevine napravili pokrivala, ki jih vsaj nekoliko varujejo pred mršesom.

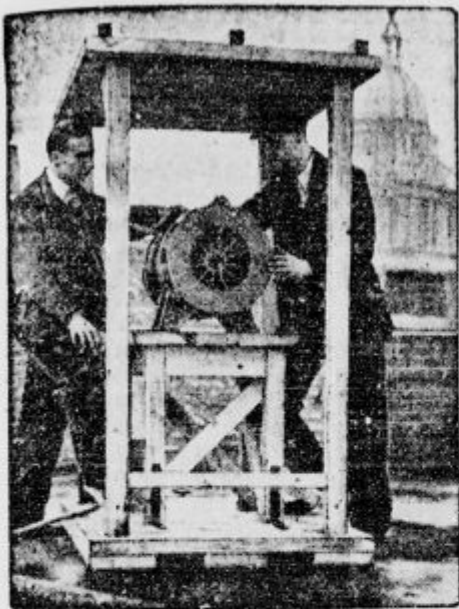
Prvi vlak z okrašeno lokomotivo odpelje iz Sevnice proti Trzinu.

Novi most čez Kokro, katerega so pretkalo nedeljo blagoslovili.

Pretkalo nedeljo so v Kranju blagoslovili novo ljudsko šolo, ki je gotovo najbolj moderna v državi.

V Londonu vedno mislijo, kako se bi branili pred napadi iz zraka. V ta namen so postavili po mestu posebne sirene, ki naj bi v primeru sovražnega napada opozorile na bližajočo se nevarnost.

Slovenski dom

JE NAS ČENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM ČITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PISITE NA DOPISNICO UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ STEVILK LISTA NA OGLED.

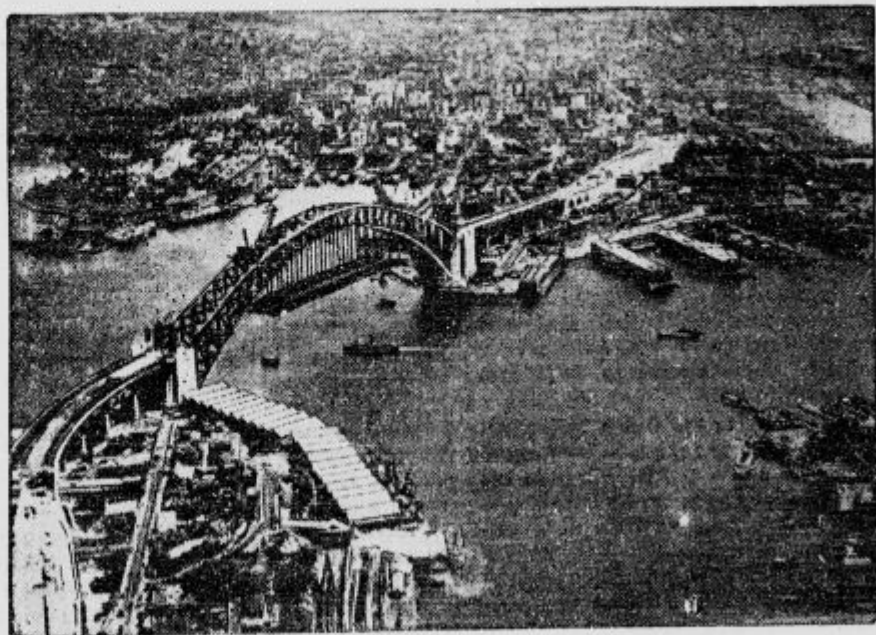
Sprevod po Sydneyju ob proslavi 150 letnice obstoja.

Pasja družina pri obedu.

Ogromni angleški parnik »Empress of Britaine«, ki vozi preko Oceana, vlečejo v angleškem pristanišču h kraju.

Sydney, glavno mesto Avstralije, je te dni praznovalo 150 letnico svojega obstoja.

V boj za naše časopisje!

V VSAKO KATOLISKO HIŠO SPADA KATOLIŠKI CASOPISI

ovèjih kozuhov v Belgijo. Poznavalci belgijskega trga pravijo, da bodo kozuhi postali dober prodajni predmet. Hrvaški obrtniki so začeli misliti že na posebno zadrugo, bi bo uredila propagando in prodajo v tujini, obenem pa omogočila smotreno proizvodnjo doma. Cim bodo na belgijskem tržišču dosegli kak uspeh, bodo začeli kozuhe ponujati tudi v drugih državah.

d Slive so letos slabo obrodile v bosanskih krajih, odkoder je šlo po navadi največ tega sadeža v tujino. Letos je bilo vreme od site muhasto. Bogato so obrodile slive v višinskih krajih, slabo pa v nižinah, kjer je gojitev sliv najbolj razširjena. Do sedaj so izvozili vsega skupaj okrog 1500 vagonov svežih sliv, ravno toliko pa tudi suhih. Marmelade pa so prodali za okrog 10 milijonov dinarjev. Večji del sliv je šlo v Nemčijo in Češko-Slovaško, nekaj pa na Poljsko.

d 820 raznih društev ima danes Zagreb. Od teh je 269 kulturnih, 100 dobrodelnih, 149 športnih in 261 stanovskih. Pred 20 leti je imel Zagreb samo 180 društev. — V Zagrebu izhaja sedaj okrog 400 časopisov, dočim jih je izhajalo pred 20 leti samo 73.

d Kolikšno delo vršita kmet in kmetica? Kmečko delo je trdo in težavno. Vrh tega je dostikrat tako, da ni videti pravih sadov njegovega dela. Čevljar lahko pokaže na svoj izdelek, delavec na izvršeno delo in zaslužek, kmet pa se trudi pozno v noč in še ni ničesar videti. In vendar je dokazano, da dela kmet za 20 odstotkov več kakor drugi ljudje, kmetica pa kar za celo tretjino več. A ravno pri njej se ne vidi delo: gospodinjstvo v hiši in hlevu, vrt, polje, povsod je treba gospodinje, delo ji ne zastane niti za trenutek. Pa pride gospodar ali drugi in ji očita njeno nedelavnost, počasnost ali površnost. Če bi seštel

Nočemo v katakombe

Po »Straži v viharju« posnemamo:

Poročali sme že v našem listu, kako so se v raznih krajih na Nizozemskem vršila na praznik Kristusa Kralja protestna zborovanja proti preganjanju vere. Poleg drugih je bilo tako zborovanje v mestu Herzogenbuschu, kjer je amsterdamski rektor Drost med drugim dejal:

»Boj med Bogom in satanom je v naših dneh na višku. Toda satan bo obležal brez moči, če bodo le katoličani ostali katoliški in bo Cerkev ostala Cerkev. Vemo, za vesoljno Cerkev se nam ni treba bati. Ta ima božjo obljubo, da ne bo premagana. Če torej mi protistiramo, potem utrdimo najprej svoje katoliško življenje! Tako bo naš protest božji protest, naš boj božji boj, in naša zmaga božja zmaga!«

samo korake, ki jih gospodinja tekom desetletij napravi, bi dobili lepo pot okoli sveta morda celo dvakratno. Torej: nekoliko več spoštovanja pred kmečkim delom in posebno pred delom naših gospodinj!

IZ DOMAČE POLITIKE

p Se nekaj številik iz minulih volitev za narodno skupščino. Med tem ko je na Hrvaškem in v Dalmaciji dobil veliko večino dr. Maček, na Slovenskem pa dr. Korošec, je povsod drugod dobil veliko večino nosilec liste JRZ in predsednik sedanje vlade ter njen zunanji minister dr. Milan Stojadinovič. Med tem ko ta njegov uspeh še ni viden v

Svetovno aloveč apostol tiska p. Bela Bengha S. J. je imel na praznik Kristusa Kralja po radiu ognjevit govor, kjer je izjavil tudi sledeče:

»Temne sile si prizadevajo, potisniti vero iz javnega in državnega življenja v zaprta cerkvene prostore. Te zahteve postajajo vedno glasnejše. Marksisti oznanjajo, religija je privatna zadeva, ki jo spoštujemo, a pač le kot privatno zadevo. Zdaj done glasovi tudi s druge strani, ki označujejo skrb za vzgojo mladine, za družinsko življenje, za tisk in literaturo, za postavodajo in pravico kot politično krščanstvo in »politični katolicizem«. Vemo dobro, cilj teh, ki to trde, je jasen: Potisniti in izriniti krščanstvo na celi fronti! Mi nočemo nazaj v katakombe! Ne le cerkvena notranjščina je kraj za udejstvovanje Kristusovih vernikov, marveč vsa polnost življenja!

tistih dveh banovinah, kjer je prebivalstvo mešano ter so mešani med seboj Srbi in Hrvati, to je v Bosni (vardarska in drinska banovina), je pa njegov uspeh sijajen v čiste srbskih krajih. Med tem ko je dr. Stojadinovič v teh dveh banovinah dosegel sicer nad 51 odstotkov glasov, celo nad 57%, je pa pe drugih banovinah dosegel mnogo večje uspehe. V donavski banovinah je dr. Stojadinovičeva lista dobila skoraj 72% glasov, v meiravski banovini 76%, v vardarski nad 75%, v zetski 64% in v Belgradu skoraj 77%. Lahko se torej reče, da je za Stojadinoviča glasovalo 75% vseh Srbov. Po okrajih je dobila vlada dve tretjini vseh okrajev, to je 234, Maček 120, Ljotič pa 2. Skupno je v

Slovenski božič v tujini

Iz svojih že nekoliko zabrisanih spominov pripovedujem v naslednjem o božiču nekaj sto trpinov iz konca svetovne vojne. Bil je to božič brez domačih jasic in drevesca, doživljen le v hrepenenju in razočaranju, a morda ravno zaradi tega toliko čistejši.

Zadnja dva meseca 1918. leta je preživljal primorski 97. pešpolk v južni Rusiji. Bil je to polk, ki je zbiral Slovence in Italijane in je v tej daljni tujini in na svojem povratku domov doživel svojo malo odisejajo, ki ni tako nezanimiva in predstavlja morda vendarle vsaj majhen drobec naše nedavne preteklosti.

Bržkone je še marsikateremu bralcu v spominu, da sta Avstrija in Nemčija v začetku 1918. leta zasedli Ukrajino. Med temi vojaškimi edinicami je bil tudi primorski, v očeh avstrijske vojne uprave že dalje časa precej nezanesljiv polk.

V Rusiji je bil to čas vedno bolj rastočega boljševizma, ko je Ljening že krepko koval svojo bodočo rdečo državo. Bil je to čas zmede in negotovosti, ko rusko ljudstvo še samo ni prav vedelo, kam ga bodo nove razmere privedle. — Boljševiške ideje so posegle tudi v južno Rusijo, kočer jih je širilo delavstvo večjih mest in s fronte se vračajoča vojska.

Toda v Ukrajini je trenutno še prevladovala boljševizmu nasprotno nacionalna stranka in po sklenjenem brest-litovskem miru se je ta del Rusije deloma prostovoljno, deloma prisiljeno nastolil na Avstrijo in Nemčijo. Tema dvema je šlo predvsem za to, da dobijo stradajoče avstrijske in nemške fronte in njih zaledje iz te bogate pokrajine tako nujno potrebna živila. In tako sta Avstrija in Nemčija po določenem načrtu v prvih mesecih 1918. zasedli Ukrajino.

Tam je nastal čuden položaj. Dotedanja kratkotrajna republikanska vlada ni mogla dati deželi miru niti ne oskrbovati države s svojimi poljedelskimi proizvodi. Treba je bilo postaviti na čelo bolj poslušne ljudi, ki bi jih mogli osvajači po mili volji izrabljati. To se je doseglo v maju istega leta, ko je po nemškem vplivu postal vodilni slovak eden izmed najbogatejših ukrajinskih veleposesnikov, Skoropadski. Zveneči zgodovinski naslov hetmana, ki je spominjal na slavno kosaško preteklost, naj bi mu zagotovil potrebno priljubljenost. Novi hetman je bil golo orodje v rokah mogočajih zavojevalec. — Miselnost novih gospodarjev se je izrazila takoj v prvih ukrepih nove vlade: veleposesnikom se je vrnila njihova zemlja, privatna lastnina se je vzpostavila. Tisti, katere je novi režim ščitil, so seveda bili seveda veseli zmage. Veleposesniki so se znašali nad kmeti za prej pretrpljeno škodo. Upor proti vsiljenemu tujemu vplivu se je pojavljal na vseh straneh. Zelez-

ničarji so priredili ogromno stavko, terorist Donskoj je ubil komandanta nemške vojske, nemškega feldmaršala Eichhorna. V celi deželi je vedno bolj vrelo. Na mejah so se zbirale rdeče čete — boljševiki, kmetje so se upirali, po mestih so vedno bolj drzno nastopali boljševiški agenti in njih pristaši. Vsa ta zmešnjava je postajala toliko večja, čim bolj naglo se je bližal polom srednjih sil. Vlada Hetmana Skoropadskega se je majala in že se je pripravljala ukrajinski nacionalist Petljura, da prevzame njegovo nasledstvo.

Takšen položaj je torej zatekel primorski polk, čigar komanda je bila ob koncu oktobra v pokrajinskem mestu Ananjevu, severno od Odese. Tudi med njegovim moštvo se je že nekaj časa pripravljala razkroj. Bilo je to deloma posledica gesel, ki je bilo ozračje tako rekoč nasičeno z njimi, deloma naveličanost in utrujenost po toliko letih vojne. Ne da bi bilo življenje samo na sebi pretežko saj je bila ravno vojska v Ukrajini kar se tiče prehrane, še dokaj dobro preskrbljena. Dežela je bila sicer izmozgana, a je vendar še nudila dovolj najpotrebnejšega za življenje. Med drugim je pospeševala napeto razburjenje tudi bolezen — španska, ki se je vedno bolj širila in zahtevala vedno več žrtve. Domači časopis h polku že niso več prihajali — znamenje zmede v zaledju, in vedno bolj so se širili glasovi o bližnjem koncu vojne. Ta skrajna nepetost je našla svoj izhod v pripravah, ki so jih vodili nekateri slovenski častniki in pod-

vsej državi leta JRZ dobila pri teh volitvah 6.636.519 glasov, lista dr. Mačka pa 1.336.823 glasov, Ljotičeva lista pa le 80.310 glasov, kar pa je premalo, da bi bil dobil kakšnega poslanca. V odstotkih je Stojadinovičeva lista dobila v vsej državi 58,90%, Mačkova lista 40,21% glasov, Ljotičeva pa le 6,89%.

Po Te so mejšel Volitve v Rajhenburgu so potekale ves dan v najlepšem redu. Ze v prvih jutranjih urah je kazalo na sijajno zmago JRZ. Stevilke za JRZ so se večale res zelo hitro. Pred voliščem so se gnetli stari in mladi, prišla sta celo najstarejša volivca v občini, in to 94 letni Mirt Jakob iz vasi Lokve in 92 letni Kozole Franc iz vasi Raztez, oba vdaljena poldrugo uro od volišča.

P Nasilje nad političnimi nasprotniki na Hrvaškem se še vedno nadaljuje. V Crikvenici in okolici so bile razbite šipe na vseh trgovinah in hotelskih zgradbah, katerih lastniki so pri volitvah glasovali za JRZ. V Slavkovicah pri Vinkovcih so pokazali mačkovi prav onemoglo jezo nad kmetom Petrom Gekom, ki je volil kljub vsemu terorju JRZ. Ko se je vrnil od volišča, si je sezul čevlje, ki jih je žena potem oprala in postavila na prag. Člani »Hrvaške zaščite« so prišli pred hišo in hoteli Gela zvabiti na dvorišče. Ker se ni dal premočiti, so mu vzeli čevlje in jih na drobne kosce razsekali. V vasi Koritni pa so se znesli nad Ivanom Feketejem s tem, da so mu zaklali 13 ovac. Fekete je imel ovce v staji, katero je čuval pastir. Ko se je ta za kratek čas odstranil, so prišli mačkovi in začeli klati ovce. Vso čredo bi uničili, če se ne bi pokazal pastir in jih presenetil. Kljub temu pa so eno ovco odnesli, jo spekli in pojedli.

P Nad okna so se spravili. Pri Sv. Barbari v Halozah so združeni nasprotniki pri

častniki v polku. S tajno agitacijo najprej med strogo zanesljivimi, a potem objemajoč vedno večje kroge, se je širila misel upora proti vojaški oblasti. In tako je prišel 8. november, torej dober teden pred zaključkom splošnega premirja, ko je znani, danes že precej časa mrtvi slovenski poročnik prevzel poveljstvo 97. polka in kar telefonično odstavil vodstvo in nemške oficirje. Ošabni nemški gospodje so se razpršili in izginili. Polk je bil tedaj v Birsuli, postaji ob progii Odesa — Galicija.

Moštvo je sprejelo spremembo z navdušenjem. Prišlo je sicer do manjših izgrediv v vojaških magazinih, ki so pa ob taki sproščenosti, kot jo je pomenil konec vojne, precej razumljivi. Se vedno sta bili v polku združeni obe primorski narodnosti, ki sta se za silo še precej skladali. Družila jih je pač skupna nevarnost in negotovost. Saj kaj je doma na daljnem Primorskem in kaj bo s to deželjo, o tem ni nobeden nič vedel.

Vse je pretresalo trenutno edino važno vprašanje: kaj sedaj? Misel, ki je rojila po vseh glavah, in čustvo, ki je prevzemalo vse, je klicalo domov. Bližala se je že zima in z njo božič, ki ga vojak morda že leta in leta ni preživel v krogu svojih dragih. Torej domov, čim prej domov!

A to ni bilo tako lahko, kakor se je zdelo v prvem trenutku. V Kijevu je prevzemala vlado Petljurova, Nemcem in Avstrijcem nenaklonjena stranka, ki je Skoropadskega kmalu vrgla. Na meji in v notranjosti so se vedno živahnije javljali boljševiki. Iz Galicije doli

Varujmo našo slovensko zemljo

V glasilu koroških Slovencev čitamo vzpodbuden članek, ki ni brez pomena za vse slovenstvo. Glasi se:

Grešili smo nad svojo zemljo. Jemali smo in jemali in ji nič dajali. Sekali in sekali, pa nič posadili. Ostali so prazni gozdovi, izčrpana polja, zadolženi domovi.

A še je naša in ostati mora vedno naša! Naj gre v naše vrste, med gospodarje in mladino klic, naj ga čujejo še oni, ki jim po mestih in tovarnah sredi zatohlosti vedno spet zadisi po senu in rožmarinu in ki za zahrepenijo po delu in trudu na domači grudi: Varujmo našo slovensko zemljo! Ljubimo jo z visoko ljubeznijo ustvarjajočega človeka! Tisočero možnosti praktične ljubezni do lastne grude nudi moderna gospodarstva in kmetijska veda. Intenziviranje poljedelstva, modernizacija živinoreje, umno sadjarstvo, na-

predno gozdarstvo, v tem je praktična ljubezen do lastne zemlje. Vnaprej pa nam je vsem potrebna notranja preusmeritev gledanja zemlje. Zemlja nam mora spet biti živi kos božje narave in mi moramo biti sami samo delček te božje narave. Le tako ji zamerimo vtisniti svoj lastni pečat, svoje slovenske obličje. Kmetovanje ni rokodelstvo, marveč prava umetnost, kateri more služiti samo poduševeljen, notranje bogat in razgiban človek. Kmetije so nekake fotografije dobrih ali slabih kmetov, dobro ali slabo oskrbovana zemlja pa zrcalce njihove notranjosti. Zemlje ne moremo goljufati, ljubljena daje svojemu rodu svoj sad, ponizana ga odbija in odsavlja.

Čuvajmo našo zemljo! Tako ostanemo sveža, zelena vejica na deblu maternega naroda in živi mejnik slovenskega ozemlja, naša kmetija pa bo v rokah zavednega slovenskega kmeta njegova dedna last.

zadnjih volitvah dobili kljub silni agitaciji, grožnjam, lažem in obrekovanju komaj 40 glasov, JRZ pa nad 470. Izid volitev je čisto poparil naše nasprotnike in zvečer so se žalostni in potrti podali domov. Kmalu po polnoči pa so napadli hišo posestnika Janeza Emeršiča v Paradižu in hoteli pobiti šipe na oknih. Ker pa so začutili v hiši več ljudi, so zbežali. Ubili so samo eno šipo. Antonu Zulu, posestnikovega sinu pa so isto noč pobili na štirih oknih devet šip s kamenjem, ki so ga metali skozi okna na spečo družino. Emeršič in Zula sta bila pridna agitatorja za JRZ. Dva napadalca sta znana in sta tudi priznala. Oba sta mačkova.

P Kako se volili v Sloveniji. Zanimiva je ugotovitev, da je v nedeljo v Sloveniji volilo opozicijo: 8244 pristašev dr. Mačka, 33 pristašev šefa bivše srbijanske stranke Davidoviča, 18.840 JNS, 273 somišljenikov starega Ace Stanojeviča, 8584 komunistov in socialistov, 7562 zagovornikov ljudske fronte, 3616 levčarjev (Stanovnik) in 1132 ljotičevcev.

P Zanimive volilni izidi v mariborski okolici. L. 1927 so socialisti v Studencih dobili 297, komunisti 149, liberalci 53 glasov. Pri nedeljskih volitvah pa so vsi združeni nasprotniki dobili 168 glasov. JRZ je dobila 910 glasov. L. 1927 pa je SLS dobila le 106 glasov. Na Pobrežju je lista JRZ s Kobanom letos

po glavni progii so se ves ta čas valile nepregledne množice ruskih vojakov s fronte in iz ujetništva. Tako je bil 97. polk prisiljen ostati še vedno v Birsuli in poveljstvo samo ni vedelo, kako in kam. Proga proti Galiciji je bila zatrpana, žulo se je o bojih, ki se vršijo tam gori. — Več dni je trajala ta skrajna napetost in razburjenje. Slišali so se pretirani glasovi o boljševikih, o obkolitvi, v vseh mogočih nevarnostih, ki bi v zadnjem trenutku onemogočile vrnitev. A v vseh srcih je odmeval le en silen krik: domov, zima je tu, tuja dežela, sovražnik vsepovsod! Tedaj je bil polk kakor odrezan od vsega sveta. Nobenega poročila z doma več, nobeden ni vedel nič povedati o tem, kar je vse zanimalo. Kaj se godi v Evropi? Kako je doli ob Jadranu? In kaj je na Primorskem.

Ker ni bilo drugega izhoda, se je polk poskušal prebiti preko Romunije. Še so mi dobro v spominu prizori, kako je v Birsuli moštvo zasedlo lokomotive in z orožjem prisililo železniško upravo, da je sestavila garnituro in dala odpeljati. — Torej vendar le domov.

Pritiskala je že zima, a v srcih je bilo pomladansko razpoloženje, ko se je vlak bližal Tiraspolu ob Dnestru, kjer je že tedaj potekala romunska meja. Od tod bi se lahko odpeljali proti jugu.

A tedaj je kot boleč udarec prišlo razočaranje. Pot preko Romunije je polku zaprta! Kako so ljudje tedaj postajali ob Dnestru in gledali na oni breg, kot v ohljudeno deželo!

Italijani pa so imeli srečo. Prišla je vest, da jih čaka v odešiti luki ladja, ki jih bo odpeljala domov. Z zavistnimi pogledi se je ostali slovenski del polka poslavljali od njih.

V Tiraspol je tedaj prispel srbski polkovnik iz Odesa, ki je zaprl moštvo za Jugoslavijo. Velikasten je bil trenutek, ko je primorski slovenski polk prisegal zvestobo svoji daljni novi domovini.

December je že začel nabirati svoje dneve, ko je »Triglavec«, tako se je polk sedaj imenoval, opustil misel na vrnitev preko Romunije. Odpeljal se je spet proti jugu, v Odeso, kjer bi se morda dala dobiti prilika za povrnitev po morju.

Prihod v Odeso! Kakšna je bila sedaj! Večina polka jo je doživela v spomladanskem in zgodnjepoletnem sijaju južnega obmorskega mesta. Takrat kot gospodarji položaja, sedaj kot sovražno gledani tužci. V mestu skrajna napetost in negotovost — Bile so tu razne politične stranke in kaj še vse, vsaka s svojim rajoniranim delom mesta in svojo oblastjo. A ob tem vulkanu, ki se ni vedelo, kam bo izbruhnil, so se pozibavale v pristanišču antantne bojne ladje.

Slovenski polk je bil tedaj še primerno obovžen in je imel še skoraj ves tren. S svojo kolikortolikšno discipliniranost je predstavljal v tamošnjih razrvanih razmerah silo, ki jo je bilo treba upoštevati in ki se je lahko še vedno uveljavljala. Tako si je tudi on zagotovil svojo vojašnico in čakal. Kot prej ob Dnestru je moštvo postopalo po pristanišču

dobila 966 glasov, združeni nasprotniki pa 318 glasov. L. 1927 pa so samo socialisti in komunisti na Pobrežju in na Tezmem dobili 570 glasov. Popoln poraz so torej socialisti in komunisti doživeli tudi v Studencih in na Pobrežju, kjer so leta 1927 bli že popolni gospodarji. Prav tako pa so bili poraženi tudi v Košakih, kjer so v bivšem Lajtersbergu imeli še leta 1927 večino. Ti uspehi nam dovolj nazorno dokazujejo, da socialisti že dolgo niso več gospodarji ne samo Maribora, temveč tudi vse okolice, kjer je njihov rdeči obroč na vseh koncih in krajih razpokan, tako da so ostali od njega samo še drobc.

p Zasluzena obsodba. Razkolniki, ki so z Mačkovo pomočjo upali razklati slovenske vrste v odločilnem trenutku, so pri teh volitvah doživeli zaslužen polom. Tako je slovenski narod obsodil tiste, ki slovenskemu političnemu voditelju skačejo v hrbet. Svoje kanddate so postavili v 8 okrajih. V Ljutomeru je njihova lista dobila v vsem okraju samo 16 glasov! V Laškem okraju je zbrala ta lista 589 glasov, v Kamniku 279, v mestu Ljubljani 424, v ljubljanski okolici 377, v Škofji Loki 183, v Mariboru (desni breg) 83 in v krajskem okraju borih 60 glasov! Vsega skupaj so ti moške na vsem Slovenskem dobili le 2011 glasov. Kajpada semkaj nismo mogli prišteti tistih glasov, ki jih je dobil njihov tovariš v radovljiškem okraju, ker je tukaj na isti listi kandidiral marksistični voditelj, ki so potem rdeči šli volit njega. S tem je menda politična slava teh mož enkrat za vselej končana. In prav je tako. Slovensko ljudstvo se je zavedalo, da je danes čas, ko je treba biti enoten in strujen, ker tako veleva splošna slovenska narodna korist. Zato politike teh malih ljudi ni preneslo ter jo obsodilo: po zasluženju!

in iskalo ladje, ki je ni hotelo biti. Polkovno poveljstvo se je na vse strani trudilo najti izhod iz težkega položaja. A pokazalo se je, da je pot po morju za sedaj nemogoča.

Tedaj je poveljstvo antantnega vojnega brodogovja ponudilo polku naj stopi v njeno službo in gre čuvati hersonsko pristanišče. — A kako bi bilo mogoče sprejeti to službo pri tem grozno zapletenem položaju v mestu in na deželi Petljurove čete, o katerih tedaj še nobeden ni prav vedel, kaj so in kaj hočejo, so se bližale. V ozračju grozeča splošna boljševiska nevarnost, tu pa šibek tisočak utrujenih in zbeganih slovenskih ljudi. Kam? Kako? V zadnjem trenutku prevzame moštvo iniciativo. Domov, domov, božič je tu, vsi drugi so že davno doma.

Petljurove čete se nekako ne upajo v mesto, menda tudi zaradi negotovosti, kakšno stališče bi zavzel proti njim slovenski polk. Tedaj začne moštvo z njimi pogajanja, ki jih v težkem in brezizhodnem položaju odobrijo tudi častniki. Na odeški postaji se brijjo tudi častniki. Na odeški postaji se sklene pogodba: polk odda svoj tren in orožje, zagotovi se mu pa svobodna vožnja do gališke meje.

Poldrugmesečnega čakanja bo torej vendarle konec! 14. decembra je, še bo mogoče priti domov in božičevati v krogu svojih dragih. Polk je bil za silo preskrbljen z živili. Daljna vožnja domov je torej v vseh ozirih zagotovljena in v vseh očeh že blesti odsev božičnih praznikov.

Kaj je cerkev v Spaniji zgubila

Posebni poročevalec angleških listov je zbral podatke o škodi, ki jo je utrpela katoliška Cerkev v državljanski vojni. Leta 1936 je bilo v Spaniji 45.000 cerkva, od teh 22.000 v rdeči Spaniji. Z malimi izjemami so vse te uničene ali vsaj poškodovane. V pokrajini Huesca na primer je bilo 400 cerkva. Ko pa so nacionalisti pokrajino zasedli, so našli le še štiri nepoškodovane. Od duhovščine je znano, da je bilo 12 škofov umorjenih. Prav tako je ugotovljeno, da je bilo pomorjenih nad 7000 duhovnikov. Toda mnogo je tudi takih, katerih usoda je neznana. Mnogo je tudi inva-

lidov in bolnih. Od 30.000 svetne in 10 tisoč redovne duhovščine jih je vsaj eno tretjino izginilo. Vso to škodo je sedaj treba popraviti. Vendar vsega ni mogoče nadomestiti. Ni mogoče nadomestiti velikanskih narodnih umetnin, ki so bile deloma požgane, deloma pokradene. Prav tako so zginile zgodovinsko-pomembne stvari.

Katoliki v Spaniji zbirajo sedaj cerkve na oblačila in kovine. S temi zbirkami so pomagali do sedaj cerkvam 14 škofij, ki so bile prej v rdečem ozemlju, pa so jih osvojile Francove čete.

p Na podlagi objavljenih izidov je lista dr. Milana Stojadinoviča dobila absolutno večino v 234 okrajih, lista dr. Mačka pa v 120 okrajih. Ljotič v 2 okrajih. Potem takem je Stojadinovičeva lista dobila v dveh tretjinah okrajev, katerih je v vsej državi 356. Vsi ti okraji volijo skupaj 371 poslancev, izmed katerih bodo po določilih volivnega zakona pripadli Stojadinovičevi listi 304 poslanci, Mačkovi pa 67 poslancev.

p Izjava ministra dr. Spaha. Prometni minister dr. Spaho je izjavil na shodu v Sarajevu, da so sedanje plače državnih nameštencev zaradi nastale druginje v resnici prenizke, da pa se zaradi oboroževanja niso mogle zvišati.

p Poslanec JRZ Bitene je ostal zadnjič na volišču v Trbovljah v manjšini, vendar bo prihajal v Trbovlje vsako sredo, da se seznanja s krajevnimi potrebami, seveda, kadar ne bo zasedanja v Beogradu. — Z delom so zopet začeli na cesti čez Slačnik. Ban dr. Natlačen

je na posredovanje kandidata, sodaj poslance Bitenea in ban. svet. Križnika dal za omejena dela 40.000 din iz bednostnega fonda. Tako bodo tudi čez zimo zaposleni tisti, ki so drugod izgubili delo.

p Razočaranje v taboru opozicije. Zelo parjeni in razočarani so v taboru JNS v Ljubljani. Ne samo, da ta gnila stranka ne bo imela nobenega poslanca v Sloveniji, temveč so tudi povsod drugod propadli njeni voditelji in volivni »strokovnjaki« takega kova, kakor so Velja Popovič, Pera Zivkovič, Jevtič, Banjanin in drugi. Val narodne volje jih je odplaval iz skupščine in političnega odra v kot. Zadela jih je torej usoda, katero so si skrojili sami. Doslej se je JNS, čeprav ni imela med ljudstvom nobene zaslombe, držala na površju s svojimi poslanci, ki so znali samo grmeti v parlamentu in delati spletke proti vladi. Poslej jih ne bo več. Najprej so morali pobrati svojo prtljago v senatu in oditi v pokoj, sedaj pa so morali isto storiti še v par-

Nato dolga pot preko nepregledne ravnine. Pot, izpolnjena s postajanjem in čakanjem na postajah, obenem tudi nevarna, kajti moštvo je brez orožja, le v oficirskem vozju je par karabink in revolverjev. Tako je doživel prevoz neke noči roparski napad, namenjen menda vagonom z živili. Med vožnjo se zbuja spomini iz pomladi, ko so stale tod od progi ukrajinske kmetice s polnimi košarami tobačnih listov in vsakovrstnega peciva — tedaj prava slast za izstradanega avstrijskega vojaka.

Ze je tu gališka Podvoločiška! Konec široke ruske proge. Prevagoniranje na normalni evropski tir. Zbogom, matuška Rusija s tvojim zamračenim licem! Zbogom stepe, ki so budile samo brepenenje po domačih gorah in hribih! Konec negotovosti in nevarnosti zadnjih mesecev!

A vendar ni še konca! Od postaje do postaje podobno prerivanje kot prej. Polk mora plačevati vožnino. Čudijo se mi, da se vrača 2 meseca po končani vojni še tako urejen. Vlak vozi mimo opustošenih postaj in napol zapuščenih krajev. Za njim gledajo prestrašeni obrazi, ki so jim vojne grozote prejšnjih let vtisnile svoj pečat. Kdo so to? Kam se peljejo? Pojo in so veseli! Kako je mogoče biti vesel v tej razbiti deželi! Vlak se obrača že proti jugu. Ze je blizu Strija, že bo rezal Karpate, kjer je marsikdo doživel toliko hudega. A sedaj odmeva pesem iz vozov in na vseh obrazih se odraža pričakovanje božiča

tam doli doma, kjer jih morda niti več ne pričakujejo. Kakšno veselo iznenadenje!

V Striju spet nove neprijetnosti. Nekaka komanda obkroži veseli vlak in rekvirira. Vagovi z živili morajo ostati tu, moštvo mora zamenjati svoje že itak izrabljene obleke za še bolj strgane, vse se preišče in odvzame s prijaznim zagotavljanjem, da zdaj vse to ni več potrebno, saj ni več daleč do doma.

Ves obran in beraški prevozi transport gališko mejo in se pripeljejo v Munkač. — Prva večja madžarska postaja! — Vse hiti iz vozov. — Tu se bodo dobile prve zanesljive vesti o domovini. Res se izve iz nemških listov to in ono in se razbirajo rahli obrisi domačih razmer. Meje? Kje bi bile meje trdnemu večmesečnemu pričakovanju svobode! Doma je pač vse v redu in kakor mora biti!

Vlak zopet vozi in postaja. A postaja pre dolgo. Dan poteka in poteka drugi. Božični večer je pred durmi, a tu še vedno tujina.

Po mučnem postajanju in čakanju končno Budimpešta.

24. december je, s v. večer.

Vlak se je ustavil na tovrni postaji daleč od mesta. Povsod naokrog puščoba in zapuščenost. Razočarano gledajo utrujene oči iz širokih odprtin živinskih vagonov. Tu pa tam se zasliši tuja beseda, a še ta je redka, vsu je prazno, vse je pač v svojih toplih domovih. V vozovih je mraz in pomanjkanje. Tu pa tam je morda še kaka skorjica suhega kruha. Dobiti pa ni daleč naokrog nobene stvari.

lamentu. Zadnji ostanki jeenesarjev, ki še sede v senatu, pa bodo odpihnjeni pri novih volitvah, ki bodo čez dve leti. Slovenski narod je dobil zastopnike, kakor si jih je sam izbral. Sramotno so bili poraženi tudi vsi zgagarji iz vrst Stanovnikov in drugih »nadslovencev«. Zadelo jih je bila zaslužena nesreča in kazen, kakor zadene vse, ki se bore proti svojemu narodu.

p Vitezi cenjeni, kam ste namenjeni... Obnašanje političnih nasprotnikov je bilo v zadnji volivni borbi naravnost blazno. V Slov. Bistrici n. pr. so predsedniku JRZ razbili šipe, da so tako pokazali svojo onemoglo jezo. V nedeljo so se pa Tinju spravili nad samo orožnike in jih skušali razorožiti. Na vsak način so hoteli pokazati, kako zaslužijo, da jih narod, ki hoče red in mir, posadi med staro šaro. Zanimivo je tudi ugotoviti, da je vodstvo tukajšnjega viteškega društva prav krepko volilo Mačka. Menda zato, ker je ta organizacija na Hrvaškem tako priljubljena...

NESREČE

n Na mestu ubit. V bližini Križevcev je bil 11 letni Tomo Vuković s svojim očetom v gozdu, kjer so podirali bukve. Ko je oče podsekal veliko bukev, se deček ni pravočasno umaknil; drevo je padlo nanj ter ga na mestu ubilo.

n Brez vere ne bo sreče. V premogokopu v Koprivnici je bil zaposlen 40 letni rudar Mijo Blažekovič. Ker je neredno prihajal na delo, je bil odpuščen. Zaradi tega je Blažekovič sklenil, da se bo maščeval nad rudarskim nadzornikom Martinom Terekom. Ko je bil Terek zjutraj ob 7 v pisarni, je nenadoma prišel Blažekovič in ustrelil s puško na Tere-

Ali bo treba še dolgo čakati? Kdaj bo odhod? — — —

Pa saj je že vseeno! Cel mesec si hrepenel iz daljnje tujine po toplem domačem božiču, po svetlih očeh dragih, a sedaj ta puščoba mrtvega kolodvora!

Mrko svetijo redke luči po tračnicah, mrko gledajo iz vagonov oči ljudi, ki so še pred dvema dneva peli svojemu božiču nasproti. Tiho se zaklapljajo vrata, redke lučke ugašajo, le v častniškem vozu brli par svečk, poiskanih iz zamazanih nahrátnikov. Vse pada razočarano in utrujeno na poležano slamo. Mrčes, ki ga že nekaj dni v pričakovanju snežnega doma nobeden ni več čutil, opravlja svoj nebedni posel. Poleganje, prevrtačenje teles, vzdih. — Meglena postaja se zavija v vedno gostejšo temo. Vse je tiho, vse leži. — Spi? Ne!

Kaj bo jutri? Na sv. božič! Se bo vlak premaknil? In kam bo zapeljal? V svobodno domovino, po kateri so koprnela srca toliko časa? Kdo ve? In ali ni sedaj že vseeno? Božiča ne bo! — V težkem polsnu zahropejo prsa — — —

Drugega dne je vlak zavozil na jugoslovansko zemljo.

A kaj je tam doli na Primorskem? Kako bodo pogledale dobre oči mater, očetov, sester, bratov, nevest? Ali ne bo tudi v njih težkega razočaranja in trpljenja?

Kako težko jim je moralo biti potem, ko so res stopili na svojo — in vendar tedaj že ne več svojo zemljo!

Ivad

Slabo vreme

Je vedno nevarno za Vaše in dolgotrajna bolezen. Zato zdravje in iz „brezpomembnega“ vzemite tako; že pri prvih znakih prehlada se lahko razvije težka bolezní svetovno znane

ASPIRIN

TABLETE Z BAYER-JEVIM KRIŽEM.

Oglas reg. pod 5. br. 437 od 10. 1. 1934.

ka. Kroga je prebila Tereku želodec. Prepeljali so ga hitro v bolnišnico, kjer se bori s smrtjo. Blažekovič, ki je že več let sedel v ječi zaradi uboja, je pobegnil.

n Strah zaradi steklega psa. Oni torek je nastala v Križevcih prava panika zaradi steklega psa, ki se je pritepel v mesto. Pes je že dopoldne ogrizel tri otroke in eno odraslo osebo ter več psov. Pes je popadel še več oseb, pa jih ni ogrizel, ker so imele debelo zimsko obleko. Prišel se je velik lov na steklega psa, ki pa je pobegnil iz mesta ter ga še niso pobili. Ogrizene osebe so poslali v Pasteurjev zavod v Zagreb.

n V škaf vrele vode je padel. 20 mesecev stari Zvonko Brumen na Teznem pri Mariboru se je priplazil do škafa vrele vode, katero je mati pripravila za kopanje. Okoli škafa se je tako dolgo Zvonko igral, da je padel v

škaf. Vroča voda ga je tako opekla, da so ga morali takoj prepeljati v bolnišnico, kjer pa je umrl.

n Ko okoli se oziram, skoraj se v glavi mi vrti. Zaradi fanta sta se stepli mlečnozoba 14 letna Milka Petrovič in 13 letna Milojka Milojčič, ki sta obračali oči za enim in istim fantom. Nujno je bilo, da je med njima prišlo do pričkarij in jeze. Kadar sta se srečali, sta se zbadali in psovali. Nedavno pa sta se spet srečali. Milka je pobrala na cesti kamen in z njim kresnila Milojko po glavi. Udarec je bil prehud, da bi ga Milojka prenesla. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer je umrla.

n Sama si je vzela življenje. Te dni so odkrili na železniški progi med Račami in Slivincem truplo mladega dekleta, ki je na strašen način izvršilo samomor. Strojevodja lokomotive, ki je bila namenjena iz Maribora v Pra-

Razdelitev poslanskih mandatov

Glavni volivni odbor je pričel v narodni skupščini pregledovati volivne spise o opravljenih državnozbornskih volitvah v posameznih krajih. Po dosedaj objavljenih izidih volitev bo stranka JRZ imela v narodni skupščini 304 predstavnike, in sicer 303 narodne poslance in nosilca liste dr. Milana Stojadinoviča. Lista dr. Mačka bo dobila v narodni skupščini 67 poslancev ter nosilca liste dr. Mačka samega, skupno torej 68.

Po posameznih banovinah bodo poslanska mesta razdeljena takole:

V Sloveniji bo imela JRZ 29 poslancev, opozicija nobenega.

V savski banovini:	JRZ 45, opozicija 31
v primorski banovini:	JRZ 14, opozicija 10
v vrbaski banovini:	JRZ 20, opozicija 6
v drinski banovini:	JRZ 33, opozicija 6
v zetski banovini:	JRZ 27, opozicija 6
v donavski banovini:	JRZ 48, opozicija 4
v moravski banovini:	JRZ 40, opozicija 1
v vardarski banovini:	JRZ 42, opozicija 5

V Belgradu, Zemunu in Pančevu JRZ 5, opozicija nič.

Na listi JRZ so izvoljeni vsi glavni kandidati. Kakor smo že poročali, je pri nedeljskih volitvah doživel popoln poraz predvsem srbijanski del tako imenovane združene opozicije. Od načelnikov srbijanske združene opozicije bo prišel v narodno skupščino po ostanku v kotorvarškem okraju Peter Živkovič. Od radikalnih nezadovoljnejev bo verjetno prišel v narodno skupščino Laza Markovič kot zastopnik okraja Bileta. Vsi ostali radikali so propadli, prav tako pa tudi vsi uglednejši demokrati z Ljubo Davidovičem na čelu. Enako se je zgodilo z zemljoradniki. Se slabše pa se je odrezala JNS. Nedeljske državnozbornske volitve so dalje tudi pokazale, da je od 90 okrajev predkumanovske Srbije dobil dr. Stojadinovič več kot vsi drugi v 81 okrajih ter je večina Srbov glasovala za JRZ.

gersko, je opazil med omenjenima postajama na tračnicah razpolovljeno truplo. Na postaji Rače je obvestil železniško osebje o tem odkritju. Takoj se je podala komisija, v kateri so bili tudi orožniki iz Rač, na kraj nesreče kjer je našla čez pas prerezano truplo. Prepoznali so 18 letno tovarniško delavko Katarino Krivec iz Hotinje vasi pri Slivnici. Dekle se je vrglo zvečer ob 10 pod osebni vlak, ki je peljal proti Mariboru. Kolesa so jo prerezala na dvoje, tako da je ležal gornji del trupla med tračnicami, spodnji del pa je zadržal po železniškem nasipu v jarek. Bila je pri priči mrtva. Mlado dekle je bilo uslužbeno v Mariboru v tekstilni tovarni Zelenka & Co. Zadnje čase se je pritoževalo zaradi neklih neprijetnosti v službi. Pred tremi tedni je poskusila izvršiti samomor na ta način, da je zaučila večjo količino nekega spalnega praška. Nezavestno so prepeljali v bolnišnico, kjer pa so ji rešili življenje. Sedaj je izvršila drugi poskus, ki je bil temeljitejši ter se ji je namera posrečila. Bodi nesrečnemu dekletu Bog milostljiv sodnik!

n Šele proti jutru se ga rešili. V ženske preoblečeni razbojniki so v noči od ponedeljka na torek blizu Čakovca prijeli nekega krojača. Sprva je krojač mislil, da so temne postave neke ženske, ki so mu hotele pripraviti malo strahu. Pa se je kruto prevaral, ko so ga temne postave prijele, privezale na drevo in ga oplenile. Razbojniki so mu vzeli 7000 din. Šele proti jutru so ga mimoidoči ljudje reši silnih muk.

n Žrtev roparskega napada. V mariborsko bolnišnico so pripeljali iz Sv. Ruperta v Slov. goricah mladega, 17 letnega raznašalca kruha Antona Filipiča. Fant je imel hude poškodbe. Trebuh je imel razparan in čreva raztrgana.

V bolnišnici so ga takoj operirali, vendar je njegovo stanje zelo resno. Fant je postal žrtev roparskega napada. Ko je danes zjutraj peljal na kolesu koš kruha v Črmlenšak, ga je na prostoru, kjer pelje cesta skozi gozd, napadel iz zasede nepoznan možki. Skočil je nanj od zadaj ter ga s tako silo sunil s kolesa, da se je fant udaril na krmilo kolesa, si razparal trebuh ter raztrgal črevesje. Ropar si je hotel nabrži prisvojiti kolo, mislil pa je tudi, da bo dobil pri fantu kaj denarja. K sreči pa se je v tistem hipu pripeljal po cesti drug kolesar. Ko je napadalec tega zagledal, je pustil svojo žrtev ter izginil v gozd.

n Specialisti »svinjske noge«. Nevarno vlomilsko tolpo so izsledili v Splitu. Neko noč je bilo vlomljeno v železno blagajno pomorske pisarne Banac. Ker so kratak čas po izvršenem vlamu že začeli stikati za zločinci, se je policiji posrečilo, da je enega člana že prijela. Ta družba je bila tudi tista, ki je pred tednom vlomila v samostan v Kaštel Kambelovcu in odnesla dragocenosti za okroglo 100.000 din. Se prej pa je izvršila vlom v pošto blagajno v Drnišu. Preiskava je dosegla, da so vsi člani te zločinske tolpe doma iz Trsta, torej tisti specialisti »svinjske noge«, ki so pred leti vrtali dobro založene blagajne v Ljubljani.

n Dva otroka sta se zadušila. V Zgornji Sv. Kungoti se je pripetil oni petek žalosten primer. Zakonec Alojz in Frančiška Felžer sta odšla na delo, doma pa sta pustila v zakurjeni sobi samo 4 letno hčerko Jožico in dvajsetletnega sinka Frančiška. Ko je prišla mati opoldne domov, je videla, da je soba v gostem dimu. Tlele so cunje poleg štedilnika, ki so se vžgale zaradi ogorka, ki je padel na nje iz pečice. Oba otroka sta ležala na tleh negibna. Mati ju je hitro zanesla na

BISTER konjski FLUID

je odlično sredstvo za vtilranje pri raznih poškodbah nog in kit, pri revmatizmu ter pri težkem delu.

Bister prašek za konje preproči mnogotere konjske bolezni, posebno pa nadohu.

MLEKIN

prašek je preiskušeno sredstvo za pomožitev mleka pri kravah, dalje za pitanje in prebavo, da celo za pomiljanje. Uspeh zagotovljen v 8

dneh. Navodilo priloženo. Steklenica Bister fluida Din 24 — po pošti Din 30 —. Bister prašek zavoj Din 10 —, Mlekin zavoj (1 kg) Din 15 —, zavoj (4 kg) Din 52 — poština posebej.

Prodaja Drogerija Ivan Kanc, Ljubljana-Nebotičnik

prosto, vendar sta bila že mrtva. Zadušila sta se v gostem dimu.

n S kruhom so se zastrupili. Vsa družina se je zastrupila s kruhom v Lišanih pri Mostarju. V družini Muarata Mariča je gospodinja zamesila kruh. Vsi, ki so ga jedli: oče, mati in trije otroci, so po nekaj dneh začeli kazati znake čudne duševne bolezni: najprej se je vsem raztegnila zenica v očesih, postali so zaspani, začeli bloditi in se nazadnje mrazlično trestili. Poklicani zdravnik je vzel košček kruha in ga poslal v preiskavo Higienskemu zavodu. Tam so ugotovili, da je bilo primešano žitu neko strupeno zrnje, ki povzroča hude

RAZNO

Hitrejša kot glas. Nekam neverjetno se sliši, pa bo menda le res: Živi namreč majhna živalca, ki tako urno leta po zraku, da njenega leta človeško oko sploh ne more zaznati. Samo ubo sliši nekako čudno brenčanje. Ta živalca leti hitreje kakor pa glas. To so neke vrste muha, ki živi v Ameriki. Ameriška družba za naravoslovje in zemljepis je delala s to muho svoje poskuse in dosegla, da ta mali letalec v eni sekundi preleti 300 metrov, da torej v eni sekundi preleti celih 60 metrov več kakor glas.

Zarekel se je. »Prosim, pomagajte mi z malim darom. Ubog pogorelec sem.« — »Kje pa imate potrdilo, da ste res pogoreli?« — »Tudi potrdilo mi je obenem s bišo zgorelo.«

Ženske letalke na Anglem. Nedavno je angleško letalsko ministrstvo sporočilo javnosti, da bodo v civilnem letalstvu poslej zaposlene tudi ženske. Nove ženske pilotke bodo najprej porabili za službo na novih letalskih progah, ki jih bodo v teku tega leta še

Besede

(Povest)

Spisal N. Velikonja, ilustriral skad slikar L. Šušmelj

Slike iz tromesečne kronike o naših krajih.

Bog ve, kaj je mislil; ali da večno ne more Pračka imeti naporaztrgane hiše ali da kal, ki je zija pod cesto, ne more večno imeti vode. S hiše so mu misli spet obstale pri mlaki.

»Kal bo treba očistiti. Izsušil se bo. Če bi krave vsaj mirno pile ob kraju. Ne! Čez blato in brozgo in zeleno smetano! Kakor gnojnica je in to naj pijejo! Gnojnica! Da, gnojnica. Zmerom mi meša glavo gnojnica! Krapeževa gnojnica in Liker mu je svak. Liker je odbornik, Liker, ki je pri vsaki seji hud na Zimo. Da občino pohujšuje. Kako bi pohujševal? Ali naj mu občina prepove, če mu država dovoli. Kakor da bi bila občina več? Liker pa svoje in je še hud povrhu. Zima pravi, da proda, če kdo hoče kupiti. Če noče kupiti, noče, pa je! Kaj bi! In zdaj je še Janez njegov svak. To gnojnico naj najprej pomaga odpraviti, da ne bo glavlar hud, ne pa preganjati Zime! On išče svoj zaslužek!«

Od kala se je slišalo vpitje stare Jurjevke in za hribom je nekdo lomil golovice, kokoške kokodakanje se je razlegalo za skednjem in besen jazbečar je razpršil jato piščancev, da se je kolkja zaganjala v psa, širila peroti ter vreščala kakor brez glave.

»Kaj išče pri hiši Siegl!« je dejal, ker je prepoznal psa. Toda misel, ki se mu je bila zarila v možgane, mu ni dala miru.

»Ko bi človek vsaj vedel, kaj pomeni ta paragraf. Lahko gosposki, lahko njeji! Piše in ti ji odpiši, ali zadeva ustreza temu ali onemu paragrafu. Zadeva se že,

zadeva, toda ob kakšen paragraf? Ali gnojnica krši tisti paragraf? Kaj jaz vem! Da teče po cesti, vem, da se cesta mehča, vem, ampak ali je pri tem tudi kakšen paragraf, to ve sam Bog. Za pet in dvajset kron na mesec, pa naj vem, ali teče gnojnica v kakšen paragraf? In kakšno je gmočno stanje posestnika Janeza Krapeža, ki to gnojnico spušča na cesto? Kaj mu bo gmočno stanje, ko je revež in nihče ne ve, ali ga ima ali ne. Vem dobro, čegav je Janez in da je njegova sestra vzela Likerja. To vem! Naj pa župan premislija. On bo to gledal po svoje. On vse gleda s te strani. Če je naš ali ni naš, če mu tu lahko kaj škodi ali tam koristi. Prav, pa naj gleda!«

Spet mu je pogled užel skozi okno: krave so še vedno mešale blato in od gobca se jim je cedilo.

Res, tajnik Brus je imel velike skrbi. Hodil je od okna do mize in nazaj in si belil glavo, v kakšen paragraf spušča posestnik Krapež Janez gnojnico na cesto in ali ima gmočno stanje ali ne in ali bodo ljudje za kal. In Janez je Likerejev svak, Liker pa najhujši odbornik! Brus je bil v svoji neodločnosti ves truden.

V pisarno je takrat planil gozdar Siegl. Bil je Nemeec. Tolkel je za silo domače narečje in hitel:

»Ali ste slišala, gospot tajnik? Šupan je povosila vos! O, ti revež uboga!«

Siegl je bil v irhasnih hlačah z dokolenkami, da so se mu videle gola kolena. Na glavi je imel zelen klobuk z gamsovimi šopom.

Tajnik Brus se je zdrznil, ugasilo cigareto je vzel iz ust in vprašal:

»Kaj pravite, gospod Siegl!«

»Da je šupan povosila vos! Mrtva! Niks govorila mrtva! Niks kajta, hrem naprej!«

In je odšel.

mojtnje v možganih. Mariževi so vmes prišli k zavesti, pa so spet začeli zmočano gledati in govoriti, čim so zaužili kosček domačega kruha.

n Roparski napad pri Mengšu. Te dni je bil v Megšu sejem, kamor je prišel tudi 65 letni posestnik z Dubena, Jože Mlinar, ki je hotel tam kupiti kravo. Ker pa ni bil zadovoljen z živalmi, ki so bile naprodaj, se je okrog dveh popoldne vrnil proti domu, ne da bi kaj kupil. Na pol poti med Mngšem in Dubenom je za njim pripeljal neznan kolesar, ki je stopil s kolesa, ga postavil v hosto ter krenil peš za Mlinarjem. Dohitel ga je na samotnem kraju, ga podrl na tla ter se začel z njim ruvati. Mlinar se ga je nekaj časa krepko otepal, moral pa je mlajšemu in zato močnejšemu napadalcu, odnehati. Ropar mu je izvelkel listnico, mu vzel približno 2500 dinarjev v papirnatem denarju, nato pa mu je prebrskal vse žepa ter mu pobral tudi ves drobiž.

Švicarske ure, zlatina - ČUDEN, Prešernova 1

n Skrivajte orožje pred otroci. S samokresom se je ustrelil 4 letni Tibor Bervan iz Subotice. Deček je prišel v stanovanje železnikarja Petroviča, da bi se igral z njegovimi otroki. Med skakanjem pa je Tibor odprl Petrovičovo nožno omarico in tam našel samokres. Igračkal se je z njim, dokler se orožje ni sprožilo ter je krogla prebila dečku prsu.

d Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Josefova« grenača voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda mlo učinkuje in sigurno odvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Reg. po mta. soc. pol. in var. zdr. B. br. 1543. 23. V. 35.

Popotnikove misli

Sin ceste se vas spominja in vam pošilja nekaj iz svoje popotne bisage. Po svetu hodim in marsikaj vidim in slišim. Potem pa na tihem in skrivnem sam pri sebi premišlujem in preudarjam in svet popravljam in izboljšujem in nekajkrat vidim, da je svet popravljati velika umetnost in velika težava.

Preteklo leto je minevalo v taborih, shodih in vsake vrste prireditvah. V nekem kraju tam blizu Ljubljane so imeli tako imenovano »narodno veselico«, kakor so jih včasih imeli le po večjih krajih naše Slovenije. Govorili in hvalili so se, da so imeli od te prireditve čistega nekaj nad 20.000 din. Vem pa, da v tistem kraju niti Prosvetnega doma nimajo. Čudno! Za veselice je denar, za omiko in oliko ga pa ni... Naj še o taborih eno povem. Mnenja sem, da so bile molitve in prošnje vseh tistih, ki so se udeležili taborov pri Mariji Pomagaj na Brezjah bolj gotovo uslišane kakor vse pisane in podpisane resolucije. Zdi se mi, da imajo tam doli neke na jugu napisanih prošnji iz Slovenije že na vagona, a da je le malo rešenih. Res je, da se je pod vladanjem JRZ že marsikaj izboljšalo. Pa bi bilo še marsikaj potrebno, če bi vse vode ne tekle v Savo, ki zlasti takrat, kadar naraste, po večini vse s sabo odnese.

Koliko ima še dravska banovina velikih potreb, ki bi jih morala odpraviti, če bi bilo dosti »parec«. Pa ne tiste vodene. Marsikje bi ljudje in živina krvavo potrebovali zdrave

CVIČEK pravi dolenski dobite v Centra'n. vinarni v Ljub'ani.

in pitne vode. Spominjam se St. Vida pri Stični. Tam je že pred leti obolelo več živine zaradi okužene vode, ki je prihajala od neke usnarne. Omenil bi lahko Vrhniko in njeno okolico. Že leta in leta se obeta tem pridnim in podjetnim ljudem vodovod, a se le bolj obeta. Zapisano je, da je za življenje potreba, odkar svet stoji, zraka, kruha in vode. Tega dajte ljudem v čim večji meri. Potem šele zidajmo razne razkošne palače in še marsikaj drugega. Marsikdaj berem tudi: Tu in tam je vse do tal pogorelo... vode ni bilo nikjer dobi, v kapnicah in v redkih vodnjakih se je posušila, do Krke je pa tri, štiri ure daleč...

Se modo bom vzel malo na muho. Ženski spol si bom malo privoščil. Ta sicer ljubeznivi nežni spol se je začel zadnje čase že tako nekam nerodno oblačiti, da res več ne vem, komu naj bi bilo to podobno. Že najmlajše, komaj šoli odrasle punčare so se nalezle te zelo moderne bolezni. Zlasti tovarniške delavke. Ves teden strada mleka in kruha, zato da si v nedeljo lahko nadene nase nekaj dragih modernih cap. Še bolj so pa obsodbe vredne tiste, ki niso zadovoljne z lepoto, kakršno so prejele od Stvarnika, pa se zato z vsemi mogočimi modernimi sredstvi barvajo in mažejo in pudrajo in šminkajo in zraven prehitro — starajo...

Potem pa še tole. Pregovor pravi: Sivi glavi se odkrij! Sivo glavo spoštuj! Danes ta pregovor ni več moderen. Vemo in resnica je, da je mladina bodočnost vsakega naroda. Kar prav naj bo tako. Ali starim ljudem dajmo tudi nekaj veljave in besede. Res je,

Tajniku se je kar zasvetilo v mislih.

»Spravimo s polti ta spis! Če je mrtev, bomo glavarstvu rekli, da ga je kam založil. Najdemo ga, ko bo spet župan in ko najdemo paragraf, v katerem teče gnojnica! In občinski odbornik Likar je občinski odbornik, četudi ne drži z nami! Bog ve, kdo bo novi župan? Naj ga počaka ta prokleta gnojnica!«

Potisnil je spis v kup starih časopisov.

»Tu počivaj! Saj nisi lev! In kaj tudi počaka! Pri nas ni več levov!«

Kakor da se mu je bil odvalil težak kamen od srca. Šele potem so se obrnile njegove misli na mrtvega župana.

»Bog ve, ali je res?« je vzdihnil. »Dober človek je bil! Da bi bil novi takšen! In Janez Krapež! Orožniki so poročali in zdaj imamo! Naj bo, kar bo novi hotel, jaz sem samo tajnik. Drugega bomo volili!«

Neprijeten občutek mu je šel po hrbtu.

»Zmerom je neprijetno menjati gospodarja!« si je odvihal rokave, kajti bil je golorok z visoko privihanimi rokavi in kadil, da se je iz dima komaj videl. V pisarni je smrdelo po pljunkih in potnih ljudeh, ki so prihajali po živinske potne liste, in umazanih potepinih, ki so jih zapirali v občinsko ječo.

»Tak pojdite, gospod tajnik!« je odprl spet vrata gozdar Slegl. »Mutili bova!«

Stara Jurjevka je pustila krave v kalu in šla po klanec, da se je umikal gramoz. Krave bi ne mogle nikamor, nesrečo pa bi lahko oznanil kdo drugi. Zato je hitela. »Slegl je pripovedoval tudi drugim, saj ga poznam!« Živina je tlačila brozgo in srkala mokroto, ki se je nabirala v blatu. Na stari češnji je žagal škrtat v zadnjem soncu.

Tisti čas je bila Jurjevka obstala vsa zasopla vrh klanca; zdelo se je, da je pozabila na krave. Za hip se je ozrla ter videla belo piko, ki se je naglo smukala med grmovjem. Sedla je, da se ji je pika primotala na streljaj daleč.

»Ali že veš, ali že veš?« je vpila, preden je videla, kdo je.

Oni se je za trenutek ustavil.

Jurjevka je odgnala muho, ki ji je sedla na ustnice ter naslonila desno na zid. Videla je, da je Povhov Maks. Štajerski jopič je imel ter rumene gamaše; klobuk je držal v roki, da se mu je videl oster šop na glavi.

»Kako bi vedel?« je dejala. »Saj ni dolgo, kar se je zgodilo!«

Maksu je zvenčalo pod nogami ostro kamenje, sprožila se je vejica, ki jo je posmukal, čmrklj je zletel čez klanec.

»Ali že veš? Mlakar je mrtev, ali že veš? Saj še ne moreš vedeti, ker si bil doma.«

»Pri Zonti sem bil. Jutri gremo!« je dejal, ker je mislil, da ga vprašuje, kam gre, ter slišal samo zadnje besede.

»Župan je mrtev!«

»Saj grem tam mimo!« je dejal, ko je začudeno ostrmel. »Grem tam mimo!«

Jurjevka je gledala za njim:

»Grem tam mimo, kako pa! Ne zaradi župana. Puncu ima tam blizu.«

Da bi rad Ferlutovo hišo in da je sama mnogo vredna, ni nikomur povedal.

Bajta je bajta, so rekli in je niso marali, zato jo je moral prevzeti Pračka. Streha je bila slaba, postopje razsežno in da ljudje hodijo tam mimo. »Nikoli ne boš imel miru, če jo kupiš!« so rekli.

le na novo začeli - Po zadnjih izkazilih je sedaj na Angleškem vsega skupaj 200 letalk, izmed katerih pa jih je doslej le deset zapisanih v seznam poklicnih pilotov. Tudi sloveča angleška letalka Amy Johnson se bo potegovala za eno izmed razpisanih služb.

Mraz dela lakot. Splošno že vsakdo ve, da Zovek več poleti občuti mnogo manj lakote kakor pozimi. Vzrok temu ni le v tem, da vročina slabi in da mora človek v vročini uživati precej več tekočin. Vzrok je tudi v notranjem ustroju človeškega telesa. Naredili so poskuse z rentgenom na psih in so tole dognali: Kadar je mraz, se pasji želodec mnogo hitreje prazni, kakor v vročem času. V mrazu znaša večja hitrost prebavljanja za 17% več kakor ob navadni temperaturi. Kadar pa toplomer kaže na pr. 32 stop. vročine, želodec za 10% bolj počasi prebavlja, kakor navadno.

Železniški most je ukradel. Iz Tunisa poročajo, da je v okolici Marakeša podjetej Marokanec s pomočjo 4 delavcev ukradel cel železniški most ter ga prodal za

DOPISI

da moramo iti s časom naprej in da ne smemo zaostajati v gospodarstvu, ali izkušnje starih tudi ne smemo metati kar pod klop, izkušnja je še vedno najboljša šola. Tole mi je zoprno: nad 30 let stari in še vedno krepki možakar bo že kar težko in morebiti le z vsemi mogočimi protekcijami od zunaj in od znotraj dobil zaposlenje pri kakem državnem ali tudi zasebnem podjetju. Nad dvajset let staro dekle bo že komaj dobilo v mestu službo borne služkinje. To so reči, ki se znajo nad nami kdaj še bridko maščevati.

Vedno bolj pogosto slišimo žalostna poročila o pobojih in vlomih. Tole mi je padlo v glavo: vse poklicne tatove, pretepače in vlomilce bo treba spraviti v kakšen močno zastraženi koncentracijski tabor.

Najnovejši iznajdbi, »leteči policiji«, bi svetoval, naj bo bolj pravična od vseh. Postava naj bo enaka za vse: za kolesarje, za motocikliste, za tovarne avtomobile in za luksuzna vozila. Ne samo nad kmetom se zaradiati in ga obkladati z ne ravno najlepšimi in izbranimi psokami, kakršnih človek še svojemu psu ne privoščiti.

Se tole sem videl tam nekje pod notranjskim soncem. Tam leži vasica, ki je vsa obdana od brinjevega grmičevja. Ljudje obirajo to grmičevje in si vsaj nekaj malega zaslužijo. Pa se zgodi, da marakdaj nastane ogenj tam v grmičevju. Zažigajo pa vaščani sami iz nevoščljivosti zaradi tistega bornega zaslužka ali iz sovraštva. Potem je pa požiga kriv popoten vandrovce... Ne bom zagovarjal svojih počestnih tovarišev, samo to bom rekel in zapisal, da bi zločinca marsikdaj prej našli v domačem okolju, kakor pa da stikajo za njim po daljnih cestah in krajih.

Pa brez zamere! Vesele božične praznike in srečno novo leto vam želi počestni — K. J.

Mirna peč. Dne 27. novembra smo prav slovesno sprejeli našega ljudskega bana, ki je prihitel k otvoritvi in blagoslovu novega mostu čez Temenico pri Ivanji vasi in k otvoritvi električne razsvetljave v Mirni peči. Vse občinstvo, okrog 1500 ljudi, je z največjo pazljivostjo poslušalo govor g. bana; višek navdušenja in veselja pa je nastopil, ko je zasvetila elektrika po Mirni peči, zlasti pa v farni cerkvi, ljudje so bili naravnost razočarani nad krasno električno razsvetljavo posebno v cerkvi. Cerkvene obrede pri blagoslovu mostu in elektrike je izvršil domači g. župnik. — Ravno na ta dan se je pričel za celo faro sveti misijon, ki so ga celih 8 dni neutrudljivo in z vso gorečnostjo vodili č. gg. misijonarji iz Grobelj. Parani smo se ga prav pridno in v občinem številu udeleževali kljub slabemu vremenu, vsi smo opravili sv. misijonsko spoved z malenkostnimi izjemami. Najlepši uspeh sv. misijona je, da se je vpisalo v Apostolstvo mož in fantov okrog 170 članov, Bog daj srečo in stanovitnost v tej lepi organizaciji. — Na praznik Breznadežne je dekliški odsek napravil lepo akademijo. — Volitve v narodno skupščino so se mirno in v redu vršile in smo dosegli nepričakovano lepo zmago kljub strasni agitaciji nasprotnikov. Ko se je znal kočni rezultat volitev zvečer je veselje nad sijajno zmago prikriple do vrhunca. Te volitve so pokazale, da smo tudi volivci iz mirenske občine spregledali in se ne damo več farbati in strahovati od kričev.

Čaglje v Slavoniji. Lepa in topla jesen je dala ljudem dovolj prilike in časa, da so mogli pospraviti vse poljske pridelke in napolniti drvarnice z drvmi. Ko smo dobili nekaj snega, se brez skrbi gremo pri peči in delamo načrte za prihodnje leto. Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem bralcem »Domoljubca«, posebno pa onim iz raške fare Jožef Kostrove.

Komenda. Prosvetno društvo zelo živahno deluje. Imeli smo že več uprizoritev. Na praznik sv. Štefana uprizorimo 3 dejanko »Mrakc. — Te dni je pogorelo gospodarsko poslopje Žormanca Janca z Gore. Škoda je le delno krita z zavarovalnino.

Metlika. Tamburaški zbor v Dražičih je dobil od notranjega ministra dr. Antona Koroseca 1000

dinarjev kot darilo, za kar se mu obdarovani najlepše zahvaljujejo. — Praznih Breznadežne so naša dekleta lepo slavila. Dekliški krožek je uprizoril igro »Po trnjo do cvetjca. — 11. decembra je lepo minil, tudi mi ob meji Hrvaške smo jo dali dokaz, da smo Slovenci in da stojimo trdno za svojim voditeljem dr. Korošcem. — Posvetnik Hočever iz Rosalnice je stavil par volov, da bo zmagala opozicija, a je slavo izgubil. Če bo sedaj res dal Godeu vola, bomo še poročali. — Prosimo oblast in novoizvoljene poslance, naj skrbijo za revne obmejne Slovence v Beli Krajini.

Vel. Lašče. Prosvetno društvo uprizorilo na Štefanji dan ob 3 popoldne v dvorani Zadrugnega doma veseligr »Detektiv Meglac. Pridite, boste nasmejali!

Dol pri Ljubljani. Cerkveni pevski zbor priredi na Štefan dan v Prosvetnem domu v Dolu ob 3 popoldne dve spevoigr: Cerarjevo »Čevljar in vrtec« in najnovejšo Vodopivčev »Na trgcu. Na sporedu imamo tudi več umetnih in narodnih pesmi. Vse prijatelje lepega petja in vesele zabave vljudo vabimo!

Božična igra »Kralj z nebac« — sedem znamenj ob času rojstva Kristusa Kralja, ki jo je spisal E. Gregorin, član ljubljanske drame, bodo uprizorili v Narodnem gledališču v Ljubljani. Igra prikazuje v živih in slikovitih prizorih dogodke, ki se odvijajo v takratnem Betlehemu in Jeruzalemu. Režira avtor E. Gregorin. Prva uprizoritev se izvršuje božične igre bo na božič, 25. decembra popoldne ob 3 v dramskem gledališču.

Podzemelj. Kat. izobraževalno društvo v Podzemlju priredi na Štefanovo ob treh popoldne v cerkveni dvorani misterij: Henrik govori vitez. Prijatelji vabljeni. — Da ne boste mislili, da v tem lepem kotičku Slovenije upremo, vam povemo, da smo dvakrat z velikim uspehom igrali komedijo: »Politikant« in za 8. december napravili lepo akademijo.

Svibno. Nestrpno smo čakali oni ponedeljek sporočila po radiu, kakšen bo izid volitev. Čeprav se je na dan volitev pojavila pri nas po sv. maki neka oseba, ki je trgala letake in lepila dr. Mačkove ter jih tudi razpečavala med ljudi, ni spravila naših volivcev v ravnotežje. Samo eden je bil ki je oddal svoj glas za dr. Mačka. Še dotični je iz sosednje fare, samo žal, da je pri nas vpisal v volivni imenik.

staro železo trgovcu s starim železjem v Casablanci. Njegovi 4 delavci so celih 10 dni delali, da so most demontirali. Železni most je bil 6 metrov dolg in je tehtal 7 ton. Ko je bilo vse narazeno, so železo naložili in odpeljali. Most je vodil čez globoko globel, čez katero je bila splejana železniška proga. Ker pa po tej progji že del časa ni vozil noben vlak, ker so progjo opustili, so tako svede zaprle.

Izkušeni zdravnik. »Vaši ženi je potrebno več gibanja, gospod Pribač! — Ali nje ne spravite nikamor gosp. doktor! — »Da ne? Vi ji kar dajte dovolj denarja in ji recite, naj gre po trgovinah nakupovati!«

Poznal je svoje ljudstvo. Ko je slavní Cromwell prišel kot zmagovalec v London, ga je tam pričakovala ogromna množica. Nekdo iz njegovega spremstva pa pripomni: »Glejte, koliko ljudi je prišlo, da vas vidijo!« — Cromwell pa: »Bilo bi jih še več, če bi me gnali pod vešala.«

Pračka pa je tam takoj odprl štacuno in Bizjak mu je zanj plačeval najemnino ter moral jemati pri njem blago. Poveljov jo je gledal, kadar je šel mimo hiše.

Tajnik in Siegl sta hitela, da se je dvigal prah na cesti. Oblek prahu ju je spremljal, kakor da kadita.

Junjsko sonce je metalo že velike sence na njive in klanec. Kamenje je bilo ob njivah zloženo v zidove: le tam je ostal odvaljen ob zidu, kjer je ponoči vasovalec preskočil ogrado. Ščinkovec je živo ključal na cesti in detel je iskal na visoki hruški onkraj zidu črve ter plezal po deblu z glavo navzdol. Osa je brenčala na mali lužji županove karpnice in po košenilcu je brnel sršen.

Bilo je poleti zvečer, ko sonce zahaja za Cingalico in se sečnja* na Modrasovcu še v mraku vidi. Na Gori začno v tem času šele črešnje in so pastirji prvi na njih vejah. Ščinkovčevo gnezdo, iz mahu in kravje dlake, kokošjega perja in cestnega blata ždi med rogovilami.

Ni ju motilo, da je skripa** na cesti vonjala po odrsanem železu in se je na njej poznala črna sled; gladka je bila in kovinasto svetla. Tudi prah, ki jima je silil v nos, je smrdel po živinskih odpadkih in Gidljevi Drejšek se je gugal vrh vitke bukve ter kričal: »Poglejte, pogledjte! Tri govoda so mulila osušeno pašo na gmajni. Drejšku se ni bilo treba bati zanje, ker je bil zagrabil z vejami in so bila v senci.

Nista se zmenila za vse to. Župan, župan! Glava vsemu! Da je zdaj mrtev in pod vozom. Če pa se je ponesrečil. Brus je kar vzdihoval.

Na cesti proti Predmeji je bilo veliko vznemirjenje in razburjenje. Ljudje so že stali v gručah in je vedel vsak po svoje, kako se je župan ponesrečil. Da se je zaletel

pod konje črn. pes, ki že par dni teka okoli kakor izgubljena duša, da je vedomec vrtnec udaril v voz in bi ga bil moral župan zabosti z vilami, da je bila črna slepota obšla konje in so zapeljali čez cesto. Bili so glasni in vpili. Najglasnejši je bil med njimi mešetar in občinski odbornik Benko. Vse vprek in vsak je vse boljše razumel. Kaj bi pa nel »Konji so bili žejni in so hoteli hitro — kaj?« kdo ve. Župana je prevzela vročina, da ni pazil. Če bi bil pazil!

»Žrd ga je pritisnila za vrat kakor kuno ranto**. Samo žrd bi bil moral kdoli pravi čas privzdigniti, pa bi ga bil rešil. In prav tam ga je bil že speljal s praznim vozom čez cesto vedomec. Moral je imeti sovražnika!«

»I, kdo bi mu bil sovražnik?« so vzdihovale ženske, ki so nesle v koših borovnice in pile iz vedrice na vodnjaku. »Nikogar ni, ki bi mu bil tak sovražnik. Kar do smrti! Bog ve, od kod je bil vedomec, ki je napravil vrtnec in črno slepoto in poslal črnega psa!«

»Sam Bog nas varuj!«

»Da bi bil Lende kaj privzdignil!«

»Lende? On nima toliko pameti!«

»In takšnega župana! Nikoli več ne boš imel takšnega župana! Za vse je gledal. Vsem je bil dober in še za pot si ni nikoli računal!« je pristavil tajnik Brus.

»Takšen se bo pa že še našel!« se je vmešal Benko in ošvrknil Brusa s karajočim pogledom. Bil je odbornik. »Zmerom se najde namestnik in svet se zaradi tega ne bo podrl!«

»Toda, morali ga bomo voliti!« je nekoliko plašno omenil Brus.

Karajoči pogled ga zmedel. Benko je imel hud jezik.

* Lax, kjer so iskali.

** živa skala.

**past za kune.

PODOMOVINI

Iz raznih krajev

Vače. Kako smo na Vačah čakali Miklavža? Za dan 6. decembra je bil napovedan shod, na katerega naj bi prišel vsem dobro znani Pucelj. Čim so okoliščani zvedeli za ta nenavadno visok obisk, so sklenili, da ga pozdravijo, kot se spodobi za takega gospoda. Ze pred eno popoldne so kmetje napolnili vse prostore, kjer bi moral biti shod. Bilo jih je okrog 60, vsi pristaši JRZ. Ko so Pucelju pristaši videli, da mu ni varno hoditi na Vače, so ga hitro obvestili, da naj gre rajši prej v Zagorje, kjer je bil napovedan tudi shod, da se bodo ti »hudič« medtem malo razšli. Može in fantje pa so se dogovorili, da morajo počakati, pa čeprav do večera. Ko Miklavža je ni bilo na okoli, je imel župan Kimovec govor, v katerem je pojasnil, zakaj se Pucelj boji priti na Vače, in poudarjal, da, kdor bo šel 11. de. volit kandidata, ki je na Mačkovi listi, da je izdajalec slovenskega naroda. Kmetje so navdušeno vzklikali dr. Korošcu in nazadnje še zapeli »Hej Slovinci«.

Rovte. Tako veličastnih volitev še nismo imeli v Rovtah. Može in fantje so navdušeno sledili volivnim rezultatom od zvočniku, ki je razglašal številno volitev v posameznih krajih po deželi. Nad vse veliko navdušenje pa je nastalo ob 3 zvočnik, ko smo zvedeli visoke številke volitev iz domače občine, kot še nikoli pri nobenih volitvah. Iz radovednosti se je nabralo mnogo ljudi pred voliščem, ki so navdušeno vzklikali: Gabrovšku, dr. Korošcu, Sloveniji in Jugoslaviji. Streljali so z možnarji iz peli domoljubne pesmi. Malenkostna opozicija se je pa izgubila.

Smartno v Tabinju. Izid volitev dne 11. dec. v narodno skupščino je bil tudi pri nas sijajen. Združenih nasprotnikov iz sračega gnezda je samo 31, dočim ima JRZ 221 glasov. Prepričani smo bili, da bo zmaga gotova, a smo kljub temu nestrpno čakali razglasitve volitev. Ob razglasitvi

volitev je velika množica mož in fantov vzklikala dr. Korošcu, dr. Stojadinoviču ter novo izvoljenemu poslancu Streinu. Polni upanja ter globoke vere v boljšo bodočnost in gočere ljubezni do slovenskega voditelja in slovenskega naroda se je množica mirno razšla na svoje domove. Ker se pojavljajo tudi pri nas lažnjive vesti iz nasprotnih taborov, češ da niso bile volitve svobodne, svetujemo tem nezadovoljnejšem, naj bodo s takimi in podobnimi lažmi tiho, da ne bodo smešili sami sebe. Priznavamo, da je tako velik poraz težko preboleti, ker naša politična zgodovina kaj takega še ne pomni.

Grčarice. Po več kakor treh letih, ko smo bili brez dušnega pastirja, je prišel dne 11. julija 1936 v Grčarice kot župni upravitelj gospod Jožef Rozman, ki je deloval med nami dve in pol leta. Sedaj nas zapušta in odhaja v Veliki Gaber. G. župni upravitelj se je veliko trudil v cerkvi ko tšpovednik in kot dober pridigar. Veliko je skrbel za olepšavo hiše božje; v tej kratki dobi je naša cerkev dobila nov tlak, novo obhajilno mizo in še mnogo drugega v cerkvi in zunaj nje. G. župni upravitelj se je veliko trudil tudi za katoliški časopisje in knjige. Bog mu poplačaj vse njegovo delo. — Za nas Grčolane bo sedaj spet težko, ker bret sv. maše ni nedelje in tudi ne življenja.

Radeče pri Zidanem mostu. Volitve so pri nas potekle v miru in redu. Le zjutraj, ko je šel Medved Pepi iz Praprotnega, pristaš JRZ, k sv. maši, ga je napadel nek Mačkov pristaš in ga udaril z nekim predmetom po glavi, da je močno krvavel. Plačilo za to podlo delo je dobil dotični in vsi mačkovi v tem, da so tudi pri nas sijajno propadli. Na volišču Jagnjenice je dobila vsa ZO samo 1 glas. Zanimivo in obenem poučno je bilo, da je med Mačkove pristaše, ki so bili zbrani pred voliščem, nek kolesar vrgel mačka. Še preden so se zavedli Mačkovi pristaši, kaj na pomeni, kolesarja že ni bilo več videti. To je bilo smeha in krohota! Ta teden, če Bog da, bomo

dobili dolgo zaželene nove orgle, ki bodo prvi-krat zaigrale na sveti večer. Ker bodo mnogo stale, prosimo dobrotnike, da pristopijo na pomoč. Sela — Sumerk. V nedeljo, dne 11. dec. je naša občina kakor en mož glasovala za kandidata dr. Franca Kulovca. Niti enega glasu ni bilo za Mačka, čeprav je prišel njegov kandidat osebno agitirat v našo občino. Od 21 letnega fanta, ki je prvič imel volilno pravico, pa do 90 letnega starčka, vsi so šli v boj za našega voditelja dr. Antona Korošca. Majhna in skromna je naša občina, a je vendar lahko za zgled drugim občanom v slovenski zavednosti in zaupanju dr. Korošcu. Tako je prav!

Mali Kamen. V naši vasi letošnje leto kar po vrsti umirajo sami dobri gospodarji in gospodinje. Dne 3. dec. smo pokopali mlado mater Marijo Bovec v 30. letu starosti. Zapustila je 2 otroka in žalujočega moža. — Dne 9. decembra pa je leglak večnemu počitku Terezija Kozole, priletna vdova- Počivajta v miru!

Rob — Krvava peč. Na praznik 8. decembra so igrali v Društvenem domu v Robu nabožno igro »Skrivnostna zaroka« ob veliki udeležbi ljudi in s prav lepim uspehom. — V sredo 30. nov. se je ponesrečil v ribniških gozdovih gozdni delavec Rupar Janez iz Krvavih počih. Pri podiranju dreves se je nanj pošlo deblo in mu prizadejalo na glavi težke poškodbe. Prepeljali so ga v bolnišnico v Ljubljano, a je bila vsaka pomoč zaman. V ponedeljek večer so ga umirajočega pripeljali domov v Krvavo peč, kjer je naslednje jutro podlegel poškodbam. Pokopan je bil v petek na podružničnem pokopališču pri Sv. Lenartu. Zapuščica ženo in več neprekrljenih otrok. Naj počiva v miru! — In pri volitvah smo zmagali. Vsa čast zavednim in odločnim volivcem, ki se niso dali preslepiti od sladkih vab in laži Mačkovih priganjancev. Kakor so sejali, tako so želi. Zmagala je resnica! In to zmago in resnico bomo varovali in čuvali odločno tudi v bodoče! To naj si vsakdo zapomni!

Vel. Planina. Sporočam cenjenim bralcem »Domoljub«, da bo na sv. večer in v božičnih praznikih na Veliki planini sv. maša v kapelici Marije Snežne. Zato ste vabljeni, prijatelji planin. Andrejko, oskrbnik SPD Koče na Vel. planini.

Ambrus. Dne 14. dec. je umrl Franc Godec. Bil je dober človek, ki ni imel in ne poznal sovra-

»Cemu bi ga volili? Ali že ni izvoljen? Ali morda nimamo podžupana? Zakaj pa imamo podžupana? Ali ni Vidmar podžupan?« je dejal Benko in utrgal suho travo ob cesti. »Ali ga nimamo! Vidmar je že podžupan!«

»Prav čas imamo zdaj za volitve. Suša nam jemlje zadnjo vodo iz kapnic in kalov, mi pa na volitve!« je dejal hromi Tunček. »Le pogledite, kako je vse suho, da te kar zebe v taki vročini. Saj je Vidmar podžupan!«

»In volili bomo itak samo mlč!« je široko razložil Benko. »Samo mi odborniki!«

V.

Vida s čutarico.

Ljudje so bili dvignili voz in pod njim je ležal župan Mlakar. Žrd ga je bila pritisnila h kamnu. Obraz mu je bil modrikasto žarel v večernem soncu, lice mu je bilo zabuhlo, kakor da ima nekaj v ustih.

Podžupan Vidmar je stal poleg mrliča in veleval: »Počakati moramo komisijo. Kdo pojde po komisijo? Zdaj moram biti jaz za vse v občini.«

Utrgal je list na grmu ter ga približal posinelim ustnicam.

»Nič, poglej še tle!« se je odmaknil. »Ne gane se. Če se ne gane, ne diha. Prvo, kar zdravnik zahteva pri komisiji, je kos papirja, da vidi, ali še diha. Če se list gane, je še živ. Tu se ne!« se je obrnil in glasno razlagal množici, ki se je radovedno zgrnila okoli mrliča. »Kaj ne, Grm, da se list ne gane? Ne tako, Grm, sonce ti nagaja in ne vidiš, od sonca glej! Posebno zdaj, ko je sonce že nizko, še bolj meša oko. No, ali se zdaj list kaj zgane? Nel Vidite, potem je mrtev in potem mora priti komisija!«

Za ovinkom je škripal voz, kakor bi ga kdo metal iz kota v kot. Slišal si bič in oblašten glas, kolo je podrsavalo na debelem gramozu, kakor bi se nekdo zaletoval; vedeli so, da je voz tako zavrt, da še konji težko vlečejo nizdol. Vidmar se je obrnil ter videl mladega fanta, ki je peljal led v Ajdovščino.

»Bregarjev, pojdi po komisijo. Naj pride: k sodnemu svetniku pojdi, on bo že vedel, kako in kaj. Medtem izvlečemo voz. Tako in tako vidiš, da sta oba konja pobita!«

»Peš bi bil prej!« je dejal Rupar, ki je bil popoldne na svojem travniku ter zmetaval z njega veje, ki so jih bili pustili kosci. Bil je slabe volje, ker je nekdo peljal preko njegovega tala, ne da bi ga vprašal. Zajeli so ga, ko je počasi stopal pod Skukom. »Peš bi bil prej!« je ponovil. »Z ledom bo vozil počasi, ker je naložil zelo visoko!«

»Naj pa gre kdo peš!« je rekel Vidmar ves nevoljen, da mu kdo ugovarja. »Pojdi, Cene, če hitro stopiš, si v dobri uri pri svetniku; povej mu, kako je, samo, da smo ga obvestili, da, obvestili, se pravi, če se govori z gospodi.«

Brisal si je vrat in roko z rdečo ruto ter pogledal fanta, ki je stal na robu visokega kamna ter se opiral na ožurenno vejo. Cene je skočil ter se ulovil z rokami.

»Ze prav!« je dejal ter se spustil po bregu.

»Tako! In ti Rupar, pripravlj, da boš potem peljal mrliča domov. Pa pri županu povej, da bodo pripravili!«

»Saj ni treba!« je dejal Grm. »Na senožeti so vsi ter bosta Andrej in Tone takoj za vozom. Nihče ne more mimo nas ter bodo koj videli.«

* omajano.

Sestletni deček dvignil 90 kg. V kraju Soleftea na severnem Švedskem živi 6 let star deček, ki je tako močan, da z obema rokama dvigne od tal 90 kg težko utež. Z vsako roko pa brez posebnega napora dvigne po 50 kg. Medtem ko se drugi otroci igrajo, se pa on vadi v dviganju uteki. Ko so ga preiskali zdravniki, so izjavili, da je deček tako močan, da lahko še naprej dviga take težke predmete, ker mu to ne bo nič škodovalo. Sedaj je prišel njegov oče k oblastem, ki jih je prosil, da bi mu bilo dovoljeno močnega dečka za denar kazati drugim ljudem. Tako bi dečkova moč bila vsaj družini v prid. Kaj so pa švedske oblasti na to odgovorile, ni znano.

Razumljivo. Gobezdalor: »Jej, jej, kakšen pa si? Se nikoli se mi nisi zdel tako star kot danes!« — Jezičnik: »Saj menda tudi še nisem nikoli bil tako star kot danes.«

Realizne tašče. »Le kakš moreš vedno godrnjati zaradi svoje tašče. Moja je pa angel.« — »Srečen človek! A moja še živijo!«

nika. Več let je bil v mladosti cerkvenik. Bil je umetnik v pritrvakanju. Njegovo največje veselje so bili zvonovi. — Kako je težko pogrešal zvonove, ko jih je vzela vojska. Kako je ljubil petje. V njegovi družbi ni bilo nikdar brez petja. Umril je lepo pripravljeno, in upamo, da se že veseli pri Bogu, kateremu v čast je tolikokrat pritrvakoval. Ostal bo nam vsem v blagem spominu. Vsem manceem in prijateljem ga priporočamo v molitev.

Prežganje pri Litiji. V četrtek, 15. decembra popoldne je pogorel v vasi Reka-Gzd posestniku hlovarju iz M. Trebeljavega živinski hlev. Škoda je občutna, ker je bilo na podstrežju hleva polno krme, ki je tudi vsa pogorela, tako da je ostal sedaj hlovar brez krme ter bo moral večji del živine prodati. Kdo je zažgal je res uganka. V bližini pogorišča so našli napise: »vas Malo Trebeljevo bo pogorela. Ljudstvo omenjene vasi je sedaj zelo razburjeno. Če bi se primeril v vasi en poštar, je gotovo, da vsa vas pogori, ker so hiše in druga gospodarska poslopja tesno skupaj in s slamo krita. — Rapsia »Domoljubovih« nagraj marsikaterega mika, zato se naročite, oz. plačajte naročnino pred novim letom, da boste deležni nagrade. Oglasite se pri poverjeniku na Prežganjem v trgovini Adolfa de Cecca. — Prosvetno društvo bo takoj po polnočnici priredilo v društveni dvorani igro »Iz sreče v nesrečo«. Vljudno vabljeno!

»Domoljuba« vsak teden komaj čakamo. Ko ga dobimo, ga ne damo iz rok, dokler ga temeljito ne preberemo. Zlasti nam ugaja novi listek. Ker je »Domoljub« res pravi naš prijatelj, mu prežganjski farani tudi vnaprej ostanemo zvesti ter ga bomo poskušali razširiti še v tistih nekaj hišah, kjer ga še ne prejemajo. Zavedajmo se, da je dober časopis nam najboljši svetovalec in prijatelj. — Sedaj, ko je blizu čas za obnovitev naročnine našega katoliškega časopisa, poakrbimo vsi, da se naročniki ne bodo znižali, ampak živeli. Vsi v boj za katoliško časopisje. Nasproten časopis nima mesta pri nas, če ga nam pa po sili pošljejo, ga vrzimo v peč. — Fantovski odtisek in deklinski kroček sta na praznik 8. dec. priredila lepo uspelo akademijo. Bogat spored in verska vsebina sta pokazala, da se naša mladina vzgaja v našem društvu v pravem in plemenitem duhu. Pri tej priliki so dekleta prvič nastopila, za kar so žela toplo priznanje in pohvalo. — Teško pričakovane volitve so za nami. Mi vsi — razen enega — smo dali glas za listo dr. Milana Stojadinoviča in kandidata dr. Lavriča. Ko je bil rezultat volitev znan, je množica v bližini volišč

NOVI GROBOVI

n Jamica tiha, kotiček mira. V Bočni pri Goranjem gradu je v Gospodu zaspal tamošnji župnik zlatomašnik Jakob Kitak. — Pri Sv. Urhu pri Ptujju je umrl posestnik Al. Hameršak. — V Planini pri Rakeku je odšla v večnost poštarica v pok. Marija Hoffmann. — V Kočevju je zapustila solzno dolino Lina Reven roj. Premrov. — V Lescah nad Škofjo Loko so djali v grob Marijo Megušar. — V Dolu pri Ljubljani je odšla h Gospodu po večno plačilo Marija Urančič roj. Ude. — Pri D. M. v Polju je mirno v Gospodu zaspala vdova po pok. vratrju bolničarice Jožefa Jerina. — V Malih Laščah je umrila gostilničarka Franca Mrazorjeva roj. Peterlinova. — V Mariboru je umrila hišna posestnica in gostilničarka Terezija Paulič. — V Grahovem je odšla v večnost Franciška Ogrinc. — V Rajhenburgu so djali v grob šolskega upravitelja v pok. Franca Jeraba. — V Ljubljani so umrli: 90 letna vdova Rozalija Golob, poslovodja drž. žel. v pok. Ivan Schrott, uradnik drž. žel. v pok. Franc Majcen, vdova po uslužbencu drž. žel. Marija Oblak, upokojenka tob. tovarne Terezija Gaberšek roj. Camernik, trgovka Antonija Tavčar, soproga drž. uradnika Marjeta Rozman in zvaničnik Gregor Erjavac. — Naj počivajo v miru!

vsa navdušena prepevala pesem »Hej Slovenci in pesem od JNS, ki je izšla v »Domoljub«. Mi smo jo že razmnožili, tako da je imel vsak točno besedilo pred očmi. Dekleta in žene so se jo pa že prej na pamet navčile ter so pri »zboru« pomagale, da je bilo popolno. Akoravno smo dalež v hribih, smo pod Živkovič-Jevtličevim režimom dovolj hudega in strašnega prestali in pri sedanjih volitvah smo morali dati duška svojim čustvom. — Naročnike in bravce »Domoljuba« »Bogoljuba« in »Slovenca« opozarjamo, da se naročnina za imenovane liste sprejema v trgovini g. Adolfa de Cecca.

Gustav Strniša:

Božič

Zimska priroda zamišljena sanja, ko plamenice na stezah vzblete, in iz daljave zvon glasno pozvanja, da se predrami snežno polje.

V siju nemirnem žarijo kristali, kmetje hite skozi srez tja na griček, kjer čaka sam Jezušček v štalici mali, Marija in Jožef, še skromni oaliček.

Kako ves blesteč je in žudežen hram, kjer božja skrivnost se obnavlja: vsak našel je smoter vsem svojim željam, saj Jezušček vse blagosavlja!

Bučka na Dolenjskem. Praznik Brezmadežne je naša mladina prav lepo proslavila. Zjutraj je skupno pristopila k sv. obhajilu, popoldne pa je priredila v »Dvorani« marijansko akademijo, ki je prav lepo uspela. — Kljub silni agitaciji in terorju od strani naših nasprotnikov, je pri nas Mačkova »opozicija« pogorela. Od 273 volivcev je glasovalo 201 volivcev. Od teh je dobil naš kandidat dr. Miha Krek 108 glasov, Mravljje 91, Mesojede 1 in Batušič 1, torej skupno vsa Mačkova opozicija 93 glasov. Tem potom se najlepše zahvaljujemo našim rediteljem in agitatorjem in sploh vsem, ki so pripomogli do naše zmage. Predvsem pa se zahvaljujemo našim vrlim volivcem, ki so niso ustrašili nobenih groženj. Tistim pa, ki so rušili enotno slovensko skupnost pove-mo, da jih bo slovensko ljudstvo, ko pride čas, brez usmiljenja izločilo iz svoje arede. — Naročniki, ostanite zvesti svojemu »Domoljubu«, ki vam obeta za prihodnje leto na 300 lepih uagrad. Vsakovrstna pojasnila glede naročnine in oglasov za naše liste dobite pri našem zastopniku Kirar Alojziju v Zaborštu 8, ki vsakemu vsak čas daje nasvete z veseljem in rdevolje.

Ambrus. V nedeljo, 11. decembra je naša občina častno odrezala in enoglasno izrekla zaupanje našemu voditelju dr. Antonu Korošču in našem priljubljenemu kandidatu dr. Kulovcu. Večina volivcev je že dopoldne opravilo svojo državljansko dolžnost. Od 275 volivcev jih je volilo 263 in ti vsi dr. Kulovca. Tudi vsi tisti redki, ki so še pomišljali in se ogrevali za dr. Mačka, so spredvideli, da je edino pravilno, da glasujejo za dr. Kulovca. Vsa čast in hvala našim zavednim volivcem. Ko se je končalo glasovanje, so se oglasili možgani strelji topiča in naznanili našo zmago. Pred voliškem se je zbrala množica navdušenih mož in fantov in prepevala »Hej Slovenci«. — Dne 14. decembra je umrl Godec Franc, po domače »Cavsov oče«, star 70 let. Bil je dolgo let cerkvenik, in je še zdaj kljub starosti rad ob slovenskih prilikah pritrvakoval. Pevski zbor mu je zapel v slovo pred hišo in na pokopališču nekaj žalostink. Zalujočim ostalim naše globoko sožale, rajnemu očetu pa: večni mir in pokoj. — V nedeljo, 18. decembra uprizore naš šolski otroci igro »Dve Mariški« v 6. dejanjih s petjem. Vljudno vabimo.

Raka pri Krškem. Za 86-letnico ustanovitve fantovske Marijine kongregacije so dobili naš fantje dne 8. dec. novo zastavo. Po popoldanskim

svečanosti v cerkvi je bila v dvorani lepa akademija. Zastava je krasno delo, izvršeno po zamisli našega »starega fantac« v Ljubljani. V kritje prejšnjih stroškov za zastavo so jo g. Fr. Mrgotu prispevali znatno vsoto naši Amerikanci, za kar jim tudi na tem mestu izrekamo iskreni: Bog plačaj! Našim fantom naj bo novi prapor bodrilo za lepo krščansko življenje in delovanje.

Raka na Krškem. Vkljub neumornemu trganju naših plakatov so dobili pri volitvah naši »državotvorci« svojim priveskom od volivcev odgovor: »Ne maramo vas! Je to malo trpko, a zaslužno. — Na Planini je odšel v večnost v mladostnih letih France Bizjak. Prav tam je končala življenjski tek vdova Neža Grozina. Večni pokoj! — Našim v tujini in vsej »Domoljubovci« družini vesel božič!

Študence pri Sevnici. Volivni boj je srečno končan. Sedaj za praznike bomo napovedali pa zopet nov boj, in sicer bomo šli v boj za naš časopisje. Zato se nikar ne čudite, če se bo pri vas kateri oglasil in agitiral za časopise in obenem pobiral tudi naročnino. Upamo, da boste ostali zvesti našemu listu vsi dosedajni naročniki in da boste naše liste pripravili še drugim, da je njim samim v korist, če imajo v hiši katoliški list. Ob koncu leta se bo oglasil v posameznih hišah »Domoljubovci« zastopnik in vas poprosil za novo naročnino.

Prosvetna zveza je letošnjo jesen priredila nad vse zanimiva predavanja, ki posegajo globoko v samobitnost slovenskega naroda. Kot novo odkritje je bilo predavanje: Naše državno-pravna starine (dr. J. Mal), katero nas je seznanilo s prvimi dokazi naše samobitnosti. Drugo predavanje, ki je odrgnilo zavese naši zgodovini, je imelo naslov: Važni dogodki v zgodovini slovenskega naroda; predavanje je mojstrsko podal g. prof. Silvo Kranjec. Tretje, nič manj nacionalno-vzgoje, je bilo predavanje dr. Ivo Čenika: Nacionalna in mednarodna usoda Slovencev in Slovenije, katero je pokazalo, kakšnega pomena so Slovenci in slovenska zemlja za Jugoslavijo in obratno. Širšim slojem nepoznano stvarino: Naseljevanje Slovencev je mojstrsko obdelal prof. dr. Pavel Blaznik. So to težja predavanja, vendar so jih predavatelji podali v lahke umljivi obliki in besedi, nekatera pa so bila tudi opremljena s skioptičnimi slikami. Tudi na tem polju je Prosvetna zveza zastavila globoko brazdo v slovensko zemljo. Vse ta predavanja so izšla v »Vestniku Prosvetne zveze« in so obvezna, da jih v letošnjem zimskem času obdelajo v vseh prosvetnih društvih po deželi. Zato društva opozarjamo, da točno izvršijo svojo dolžnost, katero jim to pot nalaga Prosvetna zveza kot narodno dolžnost. Zadnje predavanje je imel univ. prof. dr. A. Snoj. Predavatelj nas je popeljal na kraje stare Cezareje. Pri tej priliki smo zvedeli, da biva tamkaj nasebina Bošnjakov, ki so se pred dobrimi 50 leti izselili iz Bosne v Cezarejo. Tudi obisk v židovskih kolonijah je bil nad vse zanimiv. Zato so obiskovalci bili zelo hvaležni predavatelju za ta lep večer.

Na prihodnjem prosvetnem večeru, ki bo v četrtek, 22. dec. v veliki dvorani Unions ob 8 zvečer, nas bo presenetila Prosvetna zveza s prvim slovenskim kulturnim zvočnim filmom »Mladinski dnevi« v Ljubljani. Uvodno besedo bo imel g. dr. Karel Capuder.

Sv. Gregor. 20 letnico Jugoslavije smo tudi pri nas obhajali zelo slovesno v nedeljo 4. decembra v društvenem domu. — Volitve so potekle v najlepšem redu. Volivcev je v naši fari 189. Volilo je 173 volivcev, in sicer Riglerja 170, Mačka 3. Obračun je torej gotov. Dobili so vsi po zasluženju. Takoj drugi dan so nasprotniki na vse zgodaj raztrošili novice: »Maček je zmagal, boste videli, kaj bo čez tri dni! Sedaj je minil teden, pa ne vidimo nič drugega kakor »pogorišča« prej tako čislane JNS. Plačilo za krivice, ki jih je naše pošteno ljudstvo prestalo, je moralo priti prej ali slej. — Božično številko »Slovenca« dobite še opoldne pred praznikom in pred polnočno sveto mašo.

Vojnik pri Celju. Fara sv. Jerneja v Vojniku bo priredila na Stefanovo, 28. decembra, na novega leta dan, 1. jan., in na praznik sv. Treh kraljev, 6. jan., vsakikat ob 3 popoldne v posebnih dvorani Gregorinovo igro: »Kraji« s nebat. Poleg domačinov vabimo nanjo tudi vse sosedne farane. Je to igra v velikem slogu, ki je ne smorejo povsed. Zato nikar ne zamudite! Nabavite

PLANINKA

ČAJ

Težka zimska hrana

In premalo gibanja sta v zimskem času vzrok slabe prebave želodca, čestih omotič, zaprtosti in nerednega črevesnega delovanja. Stare bolezni se vsled mraza zopet izraziteje pojavljajo:

splošno in prehitro debeljenje,
hemoroidi in zaprtje,
motnje v želodcu,
črevesna obolenja,
glavobol, nespečnost,
napetost telesa,
omotica in sastrupljenje.

Posebno zrelejšje in starejše osebe so tem nadlogam podvržene.

PLANINKA ČAJ

Čisti ter tako deluje blagodejno na vse telo in na Vaše splošno zdravstveno stanje.

Zahtevajte v apotekah izrecno le »Planinka« čaj-Bahovec, ki se ne prodaja odprt, temveč le v zaprtih in plombiranih zavitkih z napisom proizvajalca:

APOTEKA MR. BAHOVEC, Ljubljana,
Kongresni trg 12. S. br. 2669/35

Spoštoavni čitatelji! Za jesensko sezijo vam nudim:

Moderne kamgarn štofe od Din 24— naprej, ženske štofe za kostime od Din 19— naprej, krep dešna svilo od Din 14— naprej, cajgasto kovrce po Din 75—, ročno delo, klotaste kovrce od Din 80— naprej, flanelaste odeje od Din 23— naprej, flanelaste rjube od Din 19— naprej ter razne cvirnealjge, rujave in bele kontentine, gradine za modroce, žične vložke, morsko travo, žimo itd. Za šivilje in krojače vse potrebščine.

Ivan A. Grosek - Trebnje

trgovina z mešanim blagom.

Družinska

Pratika

za leto 1939

primerno darilo za vsako našo hišo, se še dobi v vseh trgovinah in knjigarnah.

Opozarjamo na
lepe knjižne nagrade

ki jih je mogoče dobiti z nakupom tega ljudskega koledarja.

GAMA izdelak najboljši, enak inozemskim, nad polovico cenejši, 10-letna garancija, štedilnike vseh velikosti izdeluje

Podrži! Ciril, lg 147 pri Ljublj.

Našim damam za Božič!
Revija „Naše noše, naši domovi“. — Din 25—.
Društvo „Naša skrinja“, Ljubljana.

Advokat dr. Igo Janc

naznanja

da se je preselil s svojo pisarno na
Jesenice hotel »Pošta«

Mohorčič Ivan, krojaštvo, Žužemberk
voščji svojim odjemalcem veselo božične praznike
in blagoslova polno novo leto.

NAGLUŠNI!

VIBRAPHON

nov pripomoček za sluh, praktično **neviden**, neelektričen, nobene šice, brez baterije, nikake pritiskline. Zdravniško preizkušen in priporočen. Zahtevajte brezplačno prospekte in pogode **za 30 dnevno preizkušnjo.**

APARATI VIBRAPHON

(Den. 17. C.) Zagreb, Boškovičeva 3

V vsako hišo »Domoljuba!

»Domoljuba« stane 38 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inšpekcijo in reklamacije pa sprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečijač. — Urednik: Jože Košiček. — Za jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Lekarna v Kostanjevici

naznanja da se je preselila v novoizidano hišo na državni cesti št. 47. Kjer bo založena se boji kot dostoj z vsemi najboljimi domačimi in tujimi zdravili za ljudi in živali. Proda tudi brežiško zidno in votlo opeko, cementne cevi, betonsko železo, macesnova hišna okna, veliko šupo enokapnico, svinjake iz hrastovega lesa, vse v dobrem stanju

Naročajte Slovenski dom!

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registr. zadruga z neom. zavezo

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 6,

(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše

Novo in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%.

Nov redilni prašek

»REDIN« za prašiče. —

Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zadoštuje samo 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zavitek 6 din, po pošti 12 din; 3 zav. po pošti 24 din. — Mnogo zahvalnih pisem. Uspeh vam je zagotovljen.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1.

Pazite: pravi »Redin« se dobi samo v zavitkih z napisom »Redin«.

NAGRADNO ŽREBANJE

za „DOMOLJUBOVE“ naročnike!

Naročite takoj „Domoljuba“ za celo prihodnje leto,

nad **300** nagrad Vas čaka!

Za vse »Domoljubove« naročnike, ki bodo do 31. januarja 1939 plačali celoletno naročnino za leto 1939, razpisujemo nagradno žrebanje, ki bo

dne 23. februarja 1939.

Do žrebanja imajo pravico:

1. vsi, ki bodo plačali naročnino do 31. januarja 1939 pri naši upravi osebno ali po položnici;
2. ki bodo plačali do 31. januarja 1939 naročnino pri naših podružnicah;
3. ki bodo plačali naročnino do 31. januarja 1939 pri naših zastopnikih, ne glede na to ali dobivajo »Domoljuba« na svoj naslov ali na skupen naslov.

Kjer dobivajo »Domoljuba« na skupen naslov, bodo poverjeniki do 5. februarja 1939 poslali točen seznam vseh naročnikov naši upravi v Ljubljani.

N a g r a d e s o s l e d e č e :

2 šivalna stroja,
30 koles, moških ali ženskih,
10 brzoparilnikov,
10 reporeznic,
10 gnojničnih črpalk,
10 oblek (blago),
40 raznih garnitur kuhinjske posode,
10 lepih žepnih in zapestnih ur,

20 raznih jedilnih servisov.
Toplega blaga za
20krat po 2 srajci,
20 kosov dobrega platna,
20 kos in
100 raznih drugih nagrad, ki jih bomo
še objavili v prihodnjih številkah
„Domoljuba“.

Da bodo nagrade razdeljene enakomerno po vsej Sloveniji, bomo vpeljali način žrebanja po skupinah. — Točneje bomo ta način žrebanja pojasnili v eni prihodnjih številkih »Domoljuba«.

Naročite se na »Domoljuba« takoj sedaj za prihodnje leto in dobili boste vse izvide do novega leta 1939 zastonj.

Sreča bo torej obiskala »Domoljubove« naročnike še v izdatnejši meri, kakor pa lani »Slovenčeve«. Zato ne odlašajte niti dneva,

ampak takoj naročite „Domoljuba“!

Sreča Vas čaka!

Uprava „Domoljuba“